

४२ वा वार्षिक अहवाल २०१८ – २०१९

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	विषय	पान क्र.
१.	आमसभेची सुचना	०३
२.	संचालक मंडळाचा अहवाल	०६
३.	सचिवीय अंकेक्षण अहवाल	२७
४.	स्वतंत्र लेखा परीक्षकांचा अहवाल	३०
५.	ताळेबंद	४३
६.	नफा तोटा पत्रक	४४
७.	ताळेबंदाशी संबंधित अनुसूची	४७

टिप — हा वार्षिक अहवाल, इंग्रजी वार्षिक अहवालाचे भाषांतर करून तयार केलेला आहे.

**विद्यमान संचालक मंडळ
(३१ मार्च २०१९ पर्यंत)**

श्री.एकनाथ डवले, भाप्रसे	अध्यक्ष
श्री.अनिल भंडारी, भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक
श्री.सुहास कृष्ण दिवसे, भाप्रसे	संचालक
खा. श्री.संजय शामराव धोत्रे	संचालक
श्री.वल्लभराव तेजराव देशमुख	संचालक
श्री.विनोद.के.गौर	संचालक
श्री.विश्वनाथन मोहन	संचालक
डॉ.विजय कन्हाने	संचालक
डॉ.अनिता बी.चोरे	स्वतंत्र महिला संचालक

लेखा परीक्षक

जे. एस. उबेरॉय अँड कंपनी सनदी लेखापाल,
२ सत् प्रताप बेझोनबाघ कामठी रोड, नागपुर
श्री.राम ठक्कर अँड असोशिएट्स,सेक्रेटेरीअल ऑडीटर,
अकोला

बँकर्स

बँक ऑफ महाराष्ट्र, एच.डी.एफ.सी. बँक

**पंजीकृत
कार्यालय**

‘महाबीज भवन’, कृषि नगर, अकोला

**कार्यकारी
अधिकारी**

श्री.एस.एम.पुंडकर	महाव्यवस्थापक (उत्पादन)
श्री.संजय ठकरार	महाव्यवस्थापक (वित्त)
श्री.डॉ.पी.एस.लहाने	महाव्यवस्थापक (गु.नि.व संशोधन/प्रभारी प्रशासन)
श्री.पी.जी.पागृत	प्रभारी महाव्यवस्थापक (प्रक्रिया व अभियांत्रिकी)
श्री.पी.जी.ताटर	प्रभारी महाव्यवस्थापक (विपणन)
श्री.विनय एच.वर्मा	कंपनी सचिव तथा उपमहाव्यवस्थापक (अंकेक्षण)

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित
नोंदणीकृत कार्यालय, 'महाबीज भवन' कृषि नगर, अकोला-४४४ १०४
दूरध्वनी क्र.०७२४-२२५८४८०, २४५५०९३ फॅक्स क्र.०७२४-२४५५१८७
मोबाईल क्र.७५८८६०७६०१, ७५८८६०७६०३, ७५८८६०७६१२

Email - hocs@mahabeej.com,

CIN-U01200MH1976SGC018990

(कंपनी कायदा १९५६ नुसार पंजीकृत संस्था)

आमसभेची सूचना

प्रति,
सर्व सन्माननीय भागधारक,

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळाच्या भागधारकांची बेचाळीसावी (४२ वी) वार्षिक सर्वसाधारण सभा डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि महाविद्यालय, कृषि नगर, अकोला ४४४१०४ येथील के. आर. ठाकरे सभागृहात, शुक्रवार दिनांक २७ डिसेंबर, २०१९ रोजी दुपारी १.०० वाजता पुढील कार्यवाही पूर्ण करण्यासाठी भरविण्यांत येत आहे. त्या अनुषंगाने सर्व भागधारकांना आमसभेला उपस्थित राहण्याची विनंती करण्यांत येत आहे

सामान्य कार्यवाही

- महामंडळाचे दिनांक ३१ मार्च, २०१९ रोजी संपणा-या वर्षाकरिता तयार केलेल्या नफा तोटा पत्रक व त्या तारखेपर्यंतची स्थिती दर्शविणारे ताळेबंद व त्यावरील संचालक मंडळाचा अहवाल आणि लेखा परीक्षकांचे अभिप्राय यावर विचार करणे आणि त्यास मान्यता देणे.
- भागधारकांना १० टक्के लाभांश देणे बाबत विचार करणे व त्यास मान्यता देणे

विशेष कार्यवाही

ठिकाण : अकोला
दिनांक : ०२/१२/२०१९

संचालक मंडळाच्या आदेशानुसार
म.रा.बि.म.मर्या. करिता,

(विनय वर्मा)
कंपनी सचिव

टीप :

- १) ज्यांना सभेत उपस्थित राहण्याची व तेथे मतदान करण्याची अर्हता असेल, अशा भागधारकांना प्रतिनिधीमार्फत सभेत उपस्थित राहण्याचा व मतदानाचा हक्क आहे. प्रतिनिधी हा महामंडळाचा भागधारक असणे आवश्यक नाही.
- २) मात्र सन्माननीय भागधारकांनी नेमलेल्या प्रतिनिधींना, आमसभेत होणा-या कार्यवाही संबंधीत ठरावांबाबत जर मतदान झाल्यास फक्त मतदानातच भाग घेता येईल. परंतु सभेच्या चर्चेत प्रत्यक्ष सहभागी होण्याचा अधिकार राहणार नाही अथवा सभास्थानी मंचावर येउन कसल्याही प्रकारचा मुद्दा उपस्थित करता येणार नाही.
- ३) वार्षिक अहवाल स्वतंत्ररित्या भागधारकांच्या अधिकृत पत्त्यावर पाठविण्यात येत आहेत. अहवालासोबत प्रतिनिधी नेमावयाचा सर्वसाधारण फॉर्म जोडलेला आहे. प्रतिनिधीत्वाचा फॉर्म, वैध ठरविण्यासाठी त्यावर एक रूपया इतक्या किंमतीचे महसूल मुद्रांक (रेव्हिन्यु स्टॅम्प) लावून त्यावर भागधारकाची स्वाक्षरी असणे अनिवार्य आहे. असे फॉर्म महामंडळाचे नोंदणीकृत कार्यालय, महाबीज भवन कृषि नगर, अकोला ४४४ १०४ येथे सभेच्या वेळेच्या ४८ तासांपूर्वी पोहचणे आवश्यक आहे.
- ४) सभासदांच्या सोयीकरीता अहवालासोबत उपस्थिती पत्रिका संलग्न केली आहे. सभासद / प्रतिनिधींना विनंती करण्यात येते की, उपस्थिती पत्रिकेवर स्वाक्षरी करून सभेच्या ठिकाणी जमा करावी.
- ५) महामंडळाच्या आमसभेत घोषित केलेले लाभांश सन २०११-१२, सन २०१२-२०१३, २०१३-२०१४, २०१४-२०१५, २०१५-२०१६, २०१६-२०१७ आणि २०१७-२०१८ ह्या सहा वर्षांचे अनकलेम आहेत. भागधारकांना पुनःश्च विनंती की, मुदत संपल्याने स्वतःजवळच राहिलेल्या लाभांश वारंटसूची मुदत वाढवून देण्यासाठी कंपनी सचिव यांचे कार्यालयात, महाबीज भवन कृषिनगर, अकोला या पत्त्यावर संपर्क साधावा. कारण जर भागधारकांनी वर्ष २०११-१२ पासून चे लाभांश वॉरंटस् वटविले नाही तर, कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १२४ नुसार इन्व्हेस्टर एज्युकेशन आणि प्रोटेक्शन फंडमध्ये हस्तांतरीत करण्यात येईल व त्यानंतर हस्तांतरीत केलेल्या रकमेवर अथवा महामंडळावर कुठलाही हक्क राहणार नाही.
- ६) भागधारकांना विनंती की, त्यांनी आपल्या पत्त्यातील बदल महामंडळास त्वरीत कळवावा.
- ७) सभासदांना/सभासदांनी नियुक्त केलेल्या प्रतिनिधींना विनंती करण्यात येते की, वार्षिक सर्वसाधारण सभेला उपस्थित राहतांना वार्षिक अहवाल सोबत आणावा.
- ८) सभासदास नामनिर्देशन करावयाचे असल्यास अहवालासोबत नामनिर्देशनाचा फॉर्म संलग्न केला असून या सुविधेचा लाभ घ्यावा. सदर फॉर्म पुर्ण माहिती भरून व स्वाक्षरी केल्यानंतर महामंडळाच्या नोंदणीकृत कार्यालयात महाबीज भवन, कृषि नगर, अकोला.४४४ १०४ येथे पाठविणे आवश्यक आहे.
- ९) कंपनी कायदा मंत्रालयाच्या हरित पुढाकार योजने अंतर्गत भागधारकास ई-मेल सुविधेप्रमाणे अहवाल प्राप्त करून घेता येईल. सदरहु भागधारकांनी त्यांचा ई-मेल आयडी कंपनी सचिव कार्यालयास hocs@mahabeej.com या ई-मेल आयडीवर कळविण्यात यावा.
- १०) कार्पोरेट सभासद/विद्यापीठ यांनी आपल्या प्रतिनिधींना आमसभेकरीता पाठवावे. त्यांना विनंती की, अशा प्रतिनिधींसोबत कंपनीच्या संचालक मंडळाच्या निर्णयाची/ कंपनीतर्फे सभेला उपस्थिती राहणे आणि मतदान करण्याची अधिकारपत्राची प्रमाणित सत्यप्रत सोबत आणावी.

- ११) के.वाय.सी. फॉर्म वार्षिक अहवालासोबत तसेच महाबीज संकेतस्थळावर ईन्व्हेस्टर कॉर्नर मध्ये सुध्दा उपलब्ध करण्यांत आलेला आहे. भागधारकांना विनंती की, सदर फॉर्म भरून मुख्य कार्यालयास हस्तांतरीत करावा.
- १२) मृतक भागधारकांच्या वारसदारांना विनंती करण्यात येते की, समभाग संक्रमणाची प्रक्रिया पुर्ण करून घ्यावी. जेणेकरून त्यांना सभेकरीता हजर राहता येईल.
- १३) नोंदणीचा कालावधी सभेच्या दिवशी सकाळी ९.०० ते दुपारी १.०० वाजेपर्यंत राहिल.
- १४) भागधारकांनी आपल्याकडे असलेले समभाग इलेक्ट्रॉनिक फॉर्म मध्ये करण्याकरिता भागधारकांना विनंती करण्यात येत आहे. करिता रजिस्ट्रार अँड ट्रान्सफर एजेंट (RTA) चा पत्ता

बिगशेअर सर्व्हिसेस प्राइवेट लिमिटेड
१ ला माळा, भारत टिनवर्कस बिल्डींग, अंधेरी ईस्ट
मुंबई-४०००५९

संचालक मंडळाचा अहवाल

प्रति,
सर्व सन्माननीय भागधारक

महामंडळाचा ४२ वा वार्षिक अहवाल दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाची आर्थिक स्थिती दर्शविणारा अंकेक्षीत लेखा अहवाल आपणासमोर सादर करण्यास, संचालक मंडळास आनंद होत आहे.

१) वित्तीय उपलब्धी:—

भारतीय लेखा मानक IND AS (IAS) ची अंमलबजावणी आणि त्यानुसार आर्थिक ताळेबंद तयार करण्याच्या धोरणांमध्ये महत्वपूर्ण बदल:

Corporate Affaires मंत्रालयाने जारी केलेल्या अधिसूचनेनुसार कंपनीने, कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १३३ च्या अंतर्गत निर्धारित भारतीय लेखा मानक (IND AS) प्रमाणे आर्थिक ताळेबंद तयार करणे आवश्यक आहे. १ एप्रिल, २०१७ पासून कंपनी (लेखा मानक) दुरुस्ती नियम, २०१६ द्वारे सुधारित केल्या नुसार व कंपनी भारतीय लेखा मानक नियम, २०१५. त्यानुसार, कंपनीने वित्तीय विवरण तयार केले आहेत, ज्यात ३१ मार्च, २०१९ रोजीचा ताळेबंद समाविष्ट आहे. ३१ मार्च, २०१९ रोजी संपलेल्या आर्थिक वर्षासाठी, नफा—तोटा पत्रक, कॅश फ्लो तक्ता आणि भागभांडवलात झालेल्या बदलाचे स्टेटमेंट, आणि महत्वाची लेखा धोरणे आणि इतर स्पष्टीकरणात्मक माहितीचा सारांश (यानंतर आर्थिक ताळेबंद म्हणून संदर्भित) ३१ मार्च, २०१८ रोजी संपलेल्या मागील आर्थिक वर्षाची आकडेवारी आणि १ एप्रिल, २०१८ रोजी आरंभीची शिल्लकीसह ताळेबंद IND AS (IAS) च्या आवश्यकतेनुसार व्यवस्थापनाने तयार केलेले आहे.

महामंडळाच्या आर्थिक स्थिती बाबत चालु वर्ष आणि मागील वर्षाच्या आकडेवारीसह पुनर्विलोकन खालीलप्रमाणे आहे

(रूपये लक्षामध्ये)

विवरण	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
व्यवसायातून उत्पन्न	६१११२.९६	५६९८०.७०
इतर उत्पन्न	२१२०.४२	१७५१.६२
एकुण उत्पन्न	६३२३३.३८	५८७३२.३१
(वजा) एकुण खर्च	५९१०९.७०	५५५७९.८१
असामान्य बाबी आणि करपुर्व नफा	४१२३.६८	३१५२.५०
चालु करखर्च	(१४४२.७६)	(११२७.००)
प्रलंबित करखर्च/देयता	(३.९९)	(१९.४४)
मागील वर्षासंबंधीचा कर	०	०
निव्वळ नफा/तोटा (अहवाल वर्षाकरिता)	२६७६.९३	२०४४.९४
सामान्य भागावरील मुळ प्रतीभाग लाभ (रूपयात)	६२३.८४	५०३.४२
सामान्य भागावरील सौम्य प्रतीभाग लाभ (रूपयात)	६२३.८४	५०३.४२

२) लाभांश :-

संचालक मंडळाने आर्थिक वर्ष २०१८-२०१९ या आर्थिक वर्षासाठी रू. १० प्रतीभाग (१० टक्के दराने) निव्वळ लाभांश देण्याची शिफारस केलेली आहे. वार्षिक सर्वसाधारण सभेमध्ये सभासदांनी लाभांश देण्यासाठी मंजुरी दिल्यास लाभांशावरील करासह रू. ५०. ३६ लक्ष एवढी रक्कम लाभांश म्हणून देण्यात येईल.

३) व्यावसायिक कृती आणि भविष्यातील संभाव्य पुनर्विलोकन :-

संचालक मंडळ, चालू वर्षी झालेली महामंडळाची व्यावसायिक कृती आणि भविष्यातील संभाव्य पुनर्विलोकन बाबतचा तपशिल खालीलप्रमाणे करित आहे.

बिजोत्पादन:-

अहवाल वर्षामध्ये महामंडळाने १०,६६,९१५ क्विंटल प्रमाणित/सत्यप्रत बियाणे आणि १२०,३३२ क्विंटल पायाभुत बियाणे भाजीपाला बियाण्यासह अनुक्रमे ८५,२२४ आणि ९,२४२ हेक्टर क्षेत्रावर बिजोत्पादक/तालुका बिजगुणन केंद्रामार्फत बियाण्याचे उत्पादन केलेले आहे. या एकुण उत्पादित प्रमाणीत बियाण्यामध्ये तृणधान्य १,६१,०४३ क्विंटल, कडधान्य १,९६,१४३ क्विंटल, गळित धान्य ६,८४,६५१ क्विंटल कपाशी व तंतुमय २,३९४ क्विंटल,

- १०६६९१५ क्विंटल प्रमाणित/ सत्यप्रत बियाणे उत्पादन
- १२०३३२ क्विंटल पायाभुत बियाणे उत्पादन
- ९,२४२ हेक्टर क्षेत्रावर बिजोत्पादन
- 'बिज ग्राम योजना कार्यक्रम' योजने अंतर्गत तपासणी फी मध्ये १०० टक्के, ७५ टक्के व ५० टक्के सुट
- ३००० क्विंटल पेक्षा जास्त प्रमाणित बियाणेचे उत्पादन घेणा-या गावांना पुरस्कार

हिरवळीचे खत ९,२०० क्विंटल, चारावर्गीय ११६६३ क्विंटल आणि भाजीपाला १,८२१ क्विंटल बियाण्याचा समावेश आहे. महामंडळाने उतीसंवर्धीत तंत्राद्वारे संकरीत पपईची रोपे तयार करून शेतक-यांना विक्रीसाठी उपलब्ध करून दिलेली आहेत. सलग क्षेत्रावर बिजोत्पादन कार्यक्रम आयोजित करण्याकरीता बिजोत्पादकांना प्रोत्साहित करण्याचे दृष्टीने महाराष्ट्र राज्य बीज प्रमाणीकरण यंत्रणेच्या तपासणी फी मध्ये १०० टक्के, ७५ टक्के व ५० टक्के सुट बिजोत्पादकांना "बिज ग्राम योजना कार्यक्रम" योजनेअंतर्गत देण्यात येते. ही योजना स्वतंत्रपणे तांदुळ, तुर, ताग आणि भाजीपाला पीके यासाठी राबविण्यात येते. या योजनेअंतर्गत उत्पादकांना चांगला फायदा होत आहे. त्याचा प्रतिसाद खुप उत्साहवर्धक आहे.

त्याचप्रमाणे महामंडळाने महाबीज बिजोत्पादन ग्राम पुरस्कार योजना देखील जाहीर केली असून त्या अंतर्गत ३००० क्विंटल पेक्षा जास्त प्रमाणित बियाणेचे उत्पादन घेणा-या गावांचा महाबीज मार्फत पुरस्कार देवून गौरव करण्यात आला. महामंडळाने बियाणे दर्जा उंचावणे कार्यक्रमा अंतर्गत, कमीत कमी निम्नस्तर बियाणे असणारे लॉट तसेच सोयाबिन, तुर, मुग, उडीद आणि धान ईत्यादी पिकांकरीता उच्चतम उगवण क्षमता असणारे बियाणे याकरीता विशेष उच्चतम गुणवत्तेचे बियाणेकरीता अतिरीक्त प्रोत्साहन योजना सुरू केलेली आहे. सदर अतिरीक्त गुणवत्ता प्रोत्साहन योजनेमुळे बिजोत्पादकांनी कमी निम्नस्तर असलेले कच्चे बियाणे महामंडळास पुरविल्यामुळे प्रक्रिया खर्चामध्ये बचत होवून उच्चतम गुणवत्तेच्या बियाणे मात्रेमध्ये वाढ झालेली आहे.

राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान अंतर्गत कडधान्य आणि तृणधान्य बियाण्याची मागणी लक्षात घेता महामंडळाने कडधान्य पिकामध्ये हरभरा व उडीद वाणाचे तसेच तृणधान्य पिकामध्ये रब्बी ज्वार व धान पिक वाणाचे विक्रमी उत्पादन करून बियाणे वितरीत करण्यात आले. त्यामुळे सदर पिकामध्ये धान व रब्बी ज्वार बियाणे बदलाचे प्रमाणांमध्ये वाढ होण्यास मदत झाली तसेच महामंडळाने गळित धान्य, कडधान्य व तृण धान्य पिकामध्ये नवीन वाणाचे बियाणे उत्पादीत करून राज्यातील शेतक-यांमध्ये प्रसार होण्या करिता उपलब्ध करून दिले.

बिजोत्पादनात नवीन वाणाचा समावेश:

महामंडळाने अहवाल वर्षात सुधारीत बाजरी धनशक्ती, एएचबी १२००, भात— आर टी एन —५, कर्जत—८, कर्जत—९, संकरीत भात सहयांद्री—३, सहयांद्री—४, तुर पीकेव्ही—तारा, बीडीएन—७११, बीडीएन—७१६, मुंग बिएम—२००३—२, उत्कर्ष, सोयाबिन एमएयुएस—१६२, एमएसीएस—११८८, फुले संगम, एमएयुएस—१५८, जेएस—२०—२९, तीळ जेएलटी—४०८, पिकेव्ही—एनटी—११, गहु एमएसीएस—६२२२, एमएसीएस—६४७८, नेत्रावती,

- सुधारीत बाजरी धनशक्ती
- एएचबी १२००
- आर टी एन —५
- सोयाबिन एमएयुएस—१६२
- एमएसीएस—११८८
- जेएस—२०—२९
- तीळ जेएलटी—४०८
- एमएसीएस—६४७८
- नेत्रावती

एकेडब्ल्यु—४६२७, फुले समाधान, फुले सरदार, रब्बी ज्वार परभणी ज्योती, फुले वसुधा, फुले रेवती, फुले अनुराधा, करडई पीकेव्ही—पिंक, एकेएस—२०७ आणि हरभरा राजविजय—२०२, राजविजय—२०३, पिकेव्ही काबुली—४, कृपा, फुले विक्रम इत्यादी कृषी विद्यापीठाने विकसित केलेल्या नवीन वाणाचा बिजोत्पादनामध्ये समावेश केलेला आहे.

बियाणे प्रक्रिया व अभियांत्रिकी:

मोठ्या प्रमाणावर कच्चे बियाण्याची प्रक्रिया करून चांगल्या प्रतीचे बियाणे विपणनाकरीता योग्य वेळी उपलब्ध करून देणे हे एक मोठे आव्हान महाबीज करीता राहत आलेले आहे. अहवाल वर्षात एकंदरीत १५,५९,०८४ क्विंटल कच्च्या बियाण्यावर खरीप, रब्बी तथा उन्हाळी हंगामामध्ये विहित कालमर्यादित प्रक्रिया करून उच्च प्रतिचे बियाणे शेतकऱ्यांना उपलब्ध करून देण्यात आलेले असून ब—याच नविन कल्पना आणि संकल्पना लागू केले आहेत.

- एकंदरीत १५,५९,०८४ क्विंटल कच्च्या बियाण्यावर खरीप, रब्बी तथा उन्हाळी हंगामामध्ये विहित कालमर्यादित प्रक्रिया.
- महामंडळाची स्वतःची माल साठवणूकीची क्षमता ७,८३,५०० क्वि. आणि बीज प्रक्रीयेची क्षमता १५,५९,०८४ क्वि.
- एम.आय.डी.सी. शिवणी अकोला येथे १०,००० क्विंटल साठवणुक क्षमता असलेले सौर ऊर्जेवर चालणारे वातानुकूलित गोदामाचे बांधकाम.

प्रक्रिया आणि संचय अभियांत्रिकीच्या विस्तृत अनुभवासह प्रक्रिया ऑपरेशन मशिनिकृत केल्या जातात. महामंडळाने महाराष्ट्रातील ब—याच बिजप्रक्रीया केंद्रामध्ये स्वयंचलीत भरणा मशीन, स्वयंचलीत इलेक्ट्रॉनिक लेबल छपाई मशीन, माल वाहक फोर्क लीफ्टर ट्रक, अशाप्रकारे यांत्रिकीकरण करून मजुरांच्या कमतरतेवर मात केलेली आहे. यामुळे बिजप्रक्रीयेमध्ये मानवीय प्रतिरोध कमी झालेला आहे व साठवणूकीतही नवीन तंत्रज्ञानाचा वापर केल्यामुळे दर्जेदार बियाणे उत्पादन होत आहे.

महामंडळाची स्वतःची माल साठवणूकीची क्षमता ७,८३,५०० क्वि. आहे आणि बिज प्रक्रीयेची क्षमता वाढवून १५,५९,०८४ क्वि. झालेली आहे. ज्यामध्ये भाडेतत्वाच्या बिजप्रक्रिया केंद्राचा समावेश आहे. यामुळे बिजोत्पादकांना त्यांचे बियाणे प्रक्रियेसाठी त्यांच्या जवळच्या जिल्हयात आणणे व ठेवणे हे सोयीस्कर झालेले आहे.

महामंडळाने भाजीपाला बिज प्रक्रिया केंद्र एम.आय.डी.सी. शिवणी, अकोला येथे १०,००० क्विंटल साठवणुक क्षमता असलेले सौर ऊर्जेवर चालणारे वातानुकूलित गोदाम उभारणीच्या

प्रकल्पातील गोदाम बांधकाम आणि सौरपत्रे बसविण्याचे काम पुर्ण केलेले आहे. सदरील प्रकल्प हा राष्ट्रीय कृषि विकास योजने अंतर्गत निर्माणाधीन असून यासाठी योजने अंतर्गत निधी रू. १.८० कोटी निधी तसेच महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित यांचे स्व:निधीतुन रू. १.८० कोटी अशा ५०:५० सम प्रमाणात करण्याचे योजिले आहे. सदर प्रकल्प येत्या काही महिन्यांच्या कालावधीत पुर्णत्वास येईल.

बियाणे विपणन:

खरीप २०१८ हंगामात महामंडळाने एकुण ५,१७,०२८ क्विंटल बियाणे विक्री केलेली आहे. उपलब्धतेच्या ९५ टक्के बियाणे विक्री झालेली आहे. रब्बी २०१८ हंगामात ३,४४,९०५ क्विंटल बियाणे विक्री झालेली असून उन्हाळी हंगामात १३,५२५ क्विंटल बियाण्याची विक्री केलेली आहे. अहवाल वर्षात महामंडळाने भाजीपाला, वैरण पिके व हिरवळीचे पिके मिळुन ५०,८९८ क्विंटल बियाणे विक्री केलेले असून बियाण्याची किंमत ४०.१८कोटी आहे.

यापैकी ३९,९१५ क्विंटल चारा पिके, ६७०५ क्वि. हिरवळीचे खते व ४२७८ क्विंटल भाजीपाला पिकाचे बियाणे शासकीय योजने अंतर्गत व सर्वसाधारण विपणना अंतर्गत बियाणे विक्री केलेले आहे.योग्य नियोजन, वेळेत बियाणे उपलब्धता व रास्त दर यामुळे बियाणे विक्री शक्य झालेली आहे.सन२०१८-१९ यावर्षात एकुण९,२६,३५६ क्विंटल बियाणे विक्री केलेले आहे

भारत सरकारच्या “राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा मोहीमे” अंतर्गत धान्य उत्पादन वाढविण्याकरीता गहू, भात व कडधान्य बियाणे निवडक जिल्हयामध्ये अनुदानावर वाटप केलेले आहे. सदर योजने अंतर्गत महामंडळामार्फत १४,८८७ क्विंटल भात, तुर, मुंग आणि उडीद खरीप २०१८ हंगामात वाटप केलेले आहे. व रब्बी २०१८ हंगामात १,६६,९२८ क्विंटल गहू व हरभरा बियाणे योजने अंतर्गत अनुदानावर वाटप केलेले आहे. राष्ट्रीय तेलवाण व तेलताड अभियान अंतर्गत ३४,९२७ क्विंटल व ग्राम बिजोत्पादन योजनेअंतर्गत ८६३७० क्विंटल सोयाबिन बियाणे खरीप २०१८ हंगामात वाटप केलेले आहे. राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान भरड धान्य योजने अंतर्गत महामंडळामार्फत खरीप २०१८ हंगामात २,७७९ क्विंटल व रब्बी २०१८ हंगामात ४,३३५ क्विंटल रब्बी ज्वार बियाणे वितरीत केलेले आहे.

गुणवत्ता नियंत्रण:

अहवाल वर्षात एकुण १,३६,५५५ नमुने गुणवत्ता नियंत्रण प्रयोगशाळेमध्ये तपासणी करीता घेतलेले आहेत. त्यापैकी ५५,९०३ नमुने विविध पिके/रोपे भौतिक शुध्दता/क्षेत्रीय उगवण तपासणीसाठी तसेच २३७९ नमुने जैविक शुध्दता तपासणीसाठी महाराष्ट्र तथा ईतर राज्यामध्ये घेण्यात आलेले आहेत. सोयाबिन बियाण्याचे उगवणशक्ती बाबतच्या तक्रारीस आळा घालण्याचे दृष्टीकोनातुन उन्हाळी २०१२ हंगामापासुन सोयाबिन बियाण्याची क्षेत्रीय उगवण चाचणी घेण्यात येत आहे. अहवाल वर्षामध्ये १९३२७ क्षेत्रीय उगवण चाचणी घेण्यांत आलेली आहे.

- सन २०१८-१९ या वर्षात एकुण ९,२६,३५६ क्विंटल बियाणे विक्री केलेले आहे.
- खरीप २०१८ हंगामात महामंडळाने एकुण ५,१७,०२८ क्विंटल बियाणे विक्री केलेली आहे.
- रब्बी २०१८ हंगामात ३,४४,९०५ क्विंटल बियाणे विक्री केलेली आहे.
- भारत सरकारच्या विविध योजने अंतर्गत २०१८ मध्ये खरीप व रब्बी हंगामात एकुण ३,१०,२२६ क्विंटल बियाणे वाटप.

- एकुण १,३६,५५५ नमुन्यांची गुणवत्ता तपासणी.
- १९३२७ क्षेत्रीय उगवण चाचणी घेण्यांत आलेली आहे.
- अहवाल वर्षात १४,०२० लिटर जैविक खताचा निर्माण.
- मका आणि इतर पिकांच्या विकासाकरीता ICRISAT आणि CIMMYT हैद्राबाद सोबत करार. महाबीज BG II ला पूर्ण महाराष्ट्रात उत्पादन करण्याची परवानगी
- महामंडळाला महाराष्ट्र उच्च लोह तत्व असलेल्या बाजरी धनशक्ती पिके देण्याबद्दल ICRISAT प्रोत्साहन प्रमाणपत्र मिळालेले आहे.

महामंडळाने शेतक-यांना नेहमीच दर्जेदार व उत्कृष्ट बियाणे पुरवण्यासाठी, महामंडळाच्या क्षेत्रावर विविध चाचण्या घेवून आपली तत्परता दर्शविलेली आहे

आपली कंपनी विविध केंद्र/राज्य सरकारच्या विविध योजना आणि अनुदानाच्या सहाय्याने नवीन चाचणी उपकरणे आणि यंत्रसामग्री कार्यान्वित स्थापित करून गुणवत्ता नियंत्रण प्रयोगशाळा बळकट करित आहे. याशिवाय महामंडळाला ISTAची सदस्यता प्राप्त झालेली असून आंतरराष्ट्रीय मानकानुसार बियाण्याची गुणवत्ता चाचणी करण्याचे महामंडळाचे धोरण आहे.

ट्रायकोडर्मा ज्यामध्ये जैविक खते, रायझोबिअम, अँझोबॅक्टर, अँझोस्पिरीलम, फॉस्फरस सोलुबिलायझिंग बॅक्टेरिया, पोटॅश मोबिलायझिंग बॅक्टेरिया, कोसोर्शिया एन पी के आणि विविध जैव किटकनाशके यांचा समावेश आहे त्यांच्या उत्पादनाकरीता केंद्रीय किटकनाशक मंडळ (CIB), फरिदाबाद यांचेकडून कायमस्वरूपी नोंदणी महामंडळाला मिळालेली आहे. अहवाल वर्षात १४,०२० लिटर जैविक खत निर्माण झालेले असून महाबीज जैविक खतांना शेतक-यांकडून सकारात्मक प्रतिसाद मिळालेला आहे.

४) साहित्य बदल व जर कंपनीच्या वित्तीय विवरण पत्रकासंबंधित वर्षामध्ये आर्थिक स्थितीवर प्रभाव पाडणारे घटकात बदल झाल्यास त्या संबंधीचा तपशील व बांधिलकी.

कंपनीच्या आर्थिक स्थितीवर प्रभाव पाडणारे कोणतेही विशेष बदल या वर्षात घडून आलेले नाहीत.

५) उर्जा संवर्धन, तंत्रज्ञान उपयोग, परकीय चलन कमाई व खर्च.

उर्जा संवर्धन, तंत्रज्ञान उपयोग, परकीय चलन कमाई व खर्च संबंधित माहिती कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १३४ (३) (एम) नुसार कंपनी कायदा २०१३ अंतर्गत व कंपनी खाते नियम २०१४ च्या नियम, ८ (३) अंतर्गत खालील प्रमाणे दिलेले आहेत.

उर्जा संवर्धन:

संचालक मंडळ नेहमीच उर्जेचे संवर्धन करण्यासाठी सर्व प्रयत्न करते. महामंडळ नैसर्गिक उर्जेला प्रोत्साहन देण्यासाठी विविध प्रक्रिया केंद्राच्या ठिकाणी LED दिवे व सौर उर्जेचा वापर करण्यात येत आहे. महामंडळ बिज प्रक्रियेसाठी करण्याच्या नवीन यांत्रिकीकरण आणि निरीक्षणाचा अभ्यास करून उर्जा बचत करण्याकरीता महामंडळ व्यवस्थापन प्रयत्नशिल आहे. नैसर्गिक उर्जेचा वापराकरीता याहीपुढे जाऊन महामंडळाच्या मुख्य कार्यालय, अकोला येथे सौर उर्जा पॅनल बसविण्यात आलेले आहे आणि भाजीपाला बिज प्रक्रिया केंद्र, एमआयडीसी, अकोला येथे शितगृहासाठी सौर उर्जेच्या प्रकल्पाचे बांधकाम पूर्ण झालेले आहे. महामंडळाचा मुख्य व्यवसाय बियाणे प्रक्रिया आहे त्यानुसार स्वयंचलीत व आधुनिक उर्जा बचत प्रकल्पाची गरज असावी याकरिता सर्वकष अभ्यास करूनच उर्जेची बचत व्हावी म्हणून सदर प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्यांत आली आहे.

नवीन तंत्रज्ञानाचा अनुकूल समावेश:

महामंडळ वेळोवेळी संशोधन व विकास विभागा अंतर्गत विपणनाच्या आवश्यकतेनुसार उच्चतम बियाण्याची निर्मिती करण्यासाठी कार्यरत आहे. त्यामध्ये संकरीत कापुस, तृणधान्य, कडधान्य आणि भाजीपाला बियाण्याचा समावेश आहे. सध्या आपल्याला बोलगार्ड-२ कापुस NHH-४४ आणि PKV HY २ या वाणांकरिता संपुर्ण महाराष्ट्रामध्ये उत्पादन करण्याची परवानगी मिळालेली आहे. याशिवाय महामंडळ DAC, ICAR Delhi यांच्याकडून MAHABEEJ-१२४ BGII वाणाची मान्यता प्राप्त करण्याकरीता तत्पर आहे. महाबीज संशोधित वाण संकरीत तुर MPV-१०६ हे वाण जे AICRP मध्ये तपासणी करिता पाठविले आहे व ही वाण आगामी

काळात अधिसूचित होण्याची शक्यता आहे. याहीपुढे जाऊन महामंडळाने मका आणि इतर पिकांच्या संकरित आणि संशोधित वाणांच्या विकासाकरिता ICRISAT आणि CIMMYT हैद्राबाद यांच्या सोबत करार केलेला आहे. महामंडळाला महाराष्ट्रात उच्च लोह तत्व असलेल्या बाजरी धनशक्ती पिके देण्याबद्दल ICRISAT प्रोत्साहन प्रमाणपत्र मिळालेले आहे.

विदेशी मुद्राविनीमय

१) विदेशी मुद्रा प्राप्ती — रू. (निरंक)

२) विदेशी मुद्रा खर्च — रू. (निरंक)

६) महामंडळाच्या जोखीम व्यवस्थापन धोरण विकास आणि अंमलबजावणी बाबत निवेदन.

महामंडळाचे कोणतेही जोखीम व्यवस्थापन धोरण नाही कारण महामंडळाचे अस्तित्व धोक्यात येण्याच्या जोखमीचे घटक अत्यल्प आहेत.

७) सामाजिक जबाबदारीच्या अंमलबजावणीवर महामंडळाच्या प्रगतशिल धोरणाचा तपशिल.

महामंडळाने संयुक्त सामाजिक जबाबदारीसाठी धोरण विकसित केलेले आहे आणि संचालक मंडळाने संयुक्त सामाजिक जबाबदारी प्रभावीपणे अंमलबजावणीकरीता पुढाकार घेतलेला आहे सन २०१८-१९ या वर्षातील सीएसआर कृतीचे विवरण परिशिष्ट-१ प्रमाणे आहे.

८) कंपनी कायदा, २०१३ चे कलम १८६ नुसार कर्ज हमी किंवा गुंतवणुकीचे विवरण:

कंपनी कायदा, २०१३ चे कलम १८६ नुसार कर्ज हमी किंवा गुंतवणुकीचे विवरण आर्थिक अहवालामध्ये दिलेले आहे.

९) संबंधित व्यक्तींनी केलेले करार किंवा ठराव याचा तपशिल:

कलम १८८ संबंधित व्यक्तींनी केलेले करार किंवा व्यवहार याचा तपशिल सोबत जोडलेल्या फॉर्म AOC-2 प्रमाणे आहे.

१०) वैधानिक लेखापात्रता, आरक्षण आणि लेखा परिक्षक/सेक्रेटरीयल ऑडिटर यांच्या अहवालावर स्पष्टीकरणे:

वैधानिक लेखापरीक्षक आणि सराव कंपनी सचिव यांचे अहवालावर लेखापात्रता, आरक्षण बाबत स्पष्टीकरण संचालक मंडळाचे अहवालासोबत जोडलेले आहेत.

११) संचालकांची नियुक्ती, त्यांचे मानधन व कर्तव्याबाबत महामंडळाचे धोरण:

कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १७८(१) च्या तरतुदीनुसार नामनिर्देशन आणि वेतन समितीची स्थापना करण्यात आलेली आहे. केंद्र सरकारच्या भारतीय सामुहीक उद्योग मंत्रालयाचे दि. ५ जुन २०१५ च्या सुचनेनुसार वरीष्ठ व्यवस्थापन आणि ईतर कर्मचारी यांची नियुक्ती वगळता कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १७८(२) (३) (४) च्या अटीतुन सरकारी कंपन्यांना सुट देण्यात आलेली आहे. म्हणुन महामंडळ कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १७८(३) नुसार संचालकांची नियुक्ती, व्यवस्थापकीय मानधनाचे शोधन आणि इतर संबंधित बाबी याकरीता बाध्य नाही. त्याकरिता समितीमध्ये एक स्वतंत्र संचालक असणे आवश्यक असुन संचालकाची नियुक्ती झाल्यानंतर नामनिर्देशन व वेतन समिती कार्यान्वित होईल. या नियुक्ती संबंधित सुचना राज्य शासनाला त्यांचे मत घेण्याकरीता सादर करण्यात आलेली आहे.

१२) वार्षिक विवरण

कंपनी (व्यवस्थापन आणि प्रशासन) नियम, २०१४ च्या नियम १२ व कायद्याचे कलम १२ मधील तरतुदींच्या अनुषंगाने वार्षिक विवरण अहवाल परिशिष्ट — २ मध्ये दिलेला आहे.

१३) अहवाल वर्षात संचालक मंडळाच्या सभेची माहिती व सभेचा आढावा

अहवाल वर्षात आयोजित बोर्ड सभा संख्या आणि संचालक मंडळ समितीच्या बैठकीचा तपशिल परिशिष्ट—३ मध्ये दिलेला आहे.

१४) संचालकाचे जबाबदारीबाबत निवेदन

कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १३४(५) उपबंधानुसार आर्थिक वर्ष २०१८—१९ साठी संचालक मंडळ, संचालकांचे जबाबदारी बाबतचे निवेदन सादर करित आहे.

(अ) वार्षिक लेखे तयार करतांना लेख्याबाबत लागू असलेली मापदंडे अवलंबिलेली आहेत. ज्या बाबतीत लेखानियमानुसार वेगळी पध्दत अवलंबिलेली आहे अशा बाबीबाबत लेखानियमानुसार योग्य स्पष्टीकरणासह पध्दत अवलंबिलेली आहे,

(ब) संचालक मंडळाने अशा प्रकारच्या लेखांकनाच्या पध्दतीचे अनुसरण केलेले आहे, ज्यात समन्वयता व संभाव्यता याचा मेळ लागेल, व त्याबाबत सर्वकष अशी पाठराखण केली आहे, की ज्या द्वारे महामंडळाच्या कामकाजाबाबत तथा आर्थिक वर्षाशी संबंधित नफातोटा पत्रक हे खरे व वस्तुनिष्ठ स्वरूप प्रकट करेल.

(क) संचालकांनी कंपनी कायद्या अंतर्गत आवश्यक असलेले लेखे ठेवण्याबाबत काळजी घेतलेली आहे, जेणे करून महामंडळाची मालमत्ता सुरक्षित राहिल तथा अपहार व अनियमीतता होणार नाही व झाल्यास उघडकीस येईल.

(ड) संचालकांनी वार्षिक लेखे प्रचलित पध्दतीनुसार तयार केलेले आहेत.

(इ) संबंधित सर्व कायदे व तरतुदी नुसार प्रभावीपणे कार्य होते किंवा कसे याची खातरजमा करण्यासाठी संचालकांसाठी योग्य प्रणाली कार्यान्वित करण्यात आली आहे.

१५) दुय्यम, संयुक्त, आणि सहाय्यक कंपनी:

महामंडळ हे राष्ट्रीय बिज निगम लि. या कंपनीची सहाय्यक कंपनी असून या कंपनीने महामंडळाचे ३५.४४ टक्के समभाग धारण केलेले आहेत व सन २०१८—१९ या आर्थिक वर्षात यामध्ये कोणताही बदल नाही.

१६) ठेवी

अहवाल वर्षात महामंडळाने कोणत्याही ठेवी स्विकारलेल्या नाहीत किंवा ठेवीचे नुतणीकरण केलेले नाही

१७) स्वतंत्र संचालकाची घोषणा:

कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १४९(७) अन्वये स्वतंत्र महिला संचालक यांचेकडून आवश्यक असलेले घोषणापत्र प्राप्त झालेले आहे. कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १४९(६) नुसार देण्यांत आलेल्या पात्रते बाबतच्या अटी त्या पूर्ण करतात.

१८) अनक्लेम लाभांश वारंट्सची ची रक्कम (IEPF)ला हस्तांतरण:

सन २०१८-१९ मध्ये २०१०-११ या वर्षाची अनक्लेम लाभांश वारंट्सची रक्कम रू. ४,१२,७१०.०० Investor Education and Protection Fund ला हस्तांतरीत करण्यात आलेली आहे.

१९) लेखापरीक्षा समितीची रचना आणि यंत्रणा:

संचालक मंडळाने कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १७७ च्या तरतुदीनुसार लेखापरीक्षा समितीच्या रचनेला मान्यता दिलेली आहे. या समितीमध्ये स्वतंत्र संचालक असणे आवश्यक असून संचालकाची नियुक्ती झाल्यानंतर लेखापरीक्षा समिती कार्यान्वित होईल. या नियुक्ती संबंधी सुचना राज्य शासनाला त्यांचे मत घेण्याकरीता सादर करण्यात आलेली आहे.

२०) समभाग:

समभाग परत घेणे
अहवाल वर्षात महामंडळाने कोणतेही समभाग विकत घेतलेले नाहीत.

सामान्य (Sweat) समभाग
अहवाल वर्षात महामंडळाने कोणतेही सामान्य समभाग वाटप केलेले नाहीत.

बोनस समभाग
अहवाल वर्षात महामंडळाने कोणतेही बोनस समभाग वाटप केलेले नाहीत.

कर्मचारी समभाग पर्याय योजना
महामंडळाने कर्मचाऱ्यांसाठी कोणतीही समभाग पर्यायी योजना प्रदान केलेली नाही.

२१) अंतर्गत आर्थिक नियंत्रण

महामंडळाच्या महत्वपूर्ण व्यवसाय प्रक्रीयेवर नियंत्रण ठेवण्याकरीता, वित्तीय अहवाला अंतर्गत नियंत्रण तसेच क्रियात्मक नियंत्रण हे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण आराखडयामध्ये आहे. महामंडळाच्या व्यवसायाला संरक्षित करण्यासाठी व बदलत्या पर्यावरणाबाबत कमीतकमी जोखीम स्वीकारणे निर्णय क्षमता विकसित करणे व सुव्यवस्थापन याबाबत महामंडळाने अंतर्गत नियंत्रण पध्दतीचा आराखडा तयार केलेला आहे.

वित्तीय विवरणाच्या संदर्भात अंतर्गत नियंत्रण प्रणाली संबंधी विस्तृत बाबी खालीलप्रमाणे:

- अ) महामंडळाची कार्यव्यवस्था मान्य केलेल्या धोरणानुरूप आहे किंवा नाही, याबाबत तपासणी करिता महामंडळाने अंतर्गत अंकेक्षकाची नियुक्ती केलेली आहे.
- ब) महामंडळ ठराविक कालावधीच्या अंतराने नियमित साठा तपासणी करित आहे, आणि
- क) व्यवसायावर परीणामकारक नियंत्रण ठेवण्यासाठी, लबाडी/चोरी आणि चुका शोधून काढण्यासाठी, महामंडळाच्या मालमत्तेची सुरक्षा, लेख्या संबंधीच्या रेकॉर्डमध्ये अचुकता आणण्यासाठी आणि संबंधित वित्तीय माहिती वेळेवर तयार करण्यासाठी महामंडळाने संबंधित पक्ष व्यवहार धोरण व्हीसल ब्लोअर पॉलीसी आणि इतर धोरणांचा अवलंब केलेला आहे.

**२२) महिला लैंगिक छळ (प्रतिबंध आणि तक्रार निवारण) अधिनियम, २०१३ अंतर्गत
प्रगटीकरण:**

अहवाल वर्षात महिला लैंगिक छळ (प्रतिबंध बंदी आणि तक्रार निवारण) अधिनियम २०१३ अंतर्गत कोणतीही तक्रार दाखल झालेली नाही.

कृतज्ञता :-

अहवाल वर्षातील उपलब्धी ही महामंडळाचे अधिकारी व कर्मचारी यांच्या प्रामाणिक व सर्वकष प्रयत्नाचे फळ आहे. या व्यतिरिक्त निम्ननिर्देशीत संस्था व कंपनी प्रती संचालक मंडळ कृतज्ञता व्यक्त करित आहे.

- ▶ भारत सरकार व महाराष्ट्र शासन यांचा सातत्याने असणारा पाठींबा व मार्गदर्शनाबाबत.
- ▶ राज्य बिज प्रमाणीकरण यंत्रणा
- ▶ राष्ट्रीय बिज निगम व अन्य बिज निगम तसेच देशातील सर्व कृषी विद्यापीठे
- ▶ आयसीएआर व इक्रीसेंट यांच्या बहुमोल पाठींब्याबाबत
- ▶ माजी व वर्तमान संचालक मंडळावरील सहयोगी यांनी दिलेल्या पाठींब्याबाबत व मार्गदर्शनाबाबत.
- ▶ महामंडळाचे बॅंकेस
- ▶ महामंडळाचे अंकेक्षक व वकील यांच्या सहकार्या बाबत
- ▶ जे सातत्याने आमच्या शक्तीचे स्रोत राहिले आहेत असे बिजोत्पादक, बियाणे विक्रेते, आमच्या बियाण्याच्या ब्रॅंड चे प्रस्तुतकर्ते व आश्रयदाते या सर्वांचे
- ▶ महामंडळाचे भागधारक की ज्यांनी वार्षिक सर्वसाधारण सभेमध्ये महामंडळ वर्षानुवर्षे करित आलेल्या अथक प्रयत्नांना प्रोत्साहन दिले व विश्वास आणि पाठींबा व्यक्त केला.

संचालक मंडळाच्या वतीने व करिता

स्थान :- मुंबई

दिनांक:- २६/०९/२०१९

(एकनाथ डवले, भा.प्र.से.)
अध्यक्ष

परिशिष्ट — १

संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) बाबत विवरण :-

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ (महाबीज) समाजघटकांचा सामाजिक व आर्थिक विकासाबाबत कटीबध्द असून ही संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) धोरणांतर्गत अंगीकारलेली आहे. महामंडळाद्वारे संयुक्त सामाजिक जबाबदारी अंतर्गत केल्या गेलेल्या कार्याची सुची खाली देण्यात आलेली आहे. ग्रामीण विकास, शेती कौशल्य वाढविणे, शिक्षणाकरीता प्रोत्साहन, आरोग्याची काळजी, दारीद्र्य आणि कुपोषण नष्ट करणे, उपासमारी निर्मुलन, पिण्याकरीता शुध्द पाण्याची उपलब्धता आणि पर्यावरणीय शाश्वतता व समतोल महामंडळ या संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR)कार्यात विशेष लक्ष देत आहे.

१. संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR)समितीचे गठन:-

१- डॉ. अनिता बी. चोरे	महिला स्वतंत्र संचालक
२- खा. श्री संजय एस धोत्रे	सभासद
३- श्री वल्लभराव टी देशमुख	सभासद

स्वतंत्र संचालकाची नियुक्ती करण्याबाबत शासन स्तरावरून अभिप्राय प्राप्त होणे करिता शासनास प्रस्ताव सादर करण्यात आला आहे. सदर प्रकरण शासन स्तरावर प्रलंबित आहे.

२. मागील तीन आर्थिक वर्षातील सरासरी नफा रूपये ४९८८.०९ लक्ष

२. संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) करिता नियोजित खर्च (वरील मुद्दा क्र.२ च्या २ टक्के) रूपये —९९.७६ लक्ष

४. अहवाल वर्षामध्ये संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) अंतर्गत केलेला खर्च

अ) आर्थिक वर्षामध्ये केलेला एकुण खर्च — महामंडळाने संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) करिता रु.३२,०९,०००/- खर्चाची बांधिलकी स्विकारलेली आहे.

ब) सन २०१८-१९ या आर्थिक वर्षामध्ये अखर्चित झालेली रक्कम रु. ६७,६७,०००/-

क) आर्थिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये खर्चित रकमेचा तपशिल:-

१	संयुक्त सामाजिक जबाबदारी अंतर्गत नियोजित कार्ये	कापूस उत्पादक शेतक-यांना कामगंध सापळ्यांचे वितरण.
२	प्रकल्प क्षेत्र	महाराष्ट्र राज्यातील कापूस पिकांवरील गुलाबी बोंड अळीचा हल्ला रोखण्यासाठी.
३	संयुक्त सामाजिक जबाबदारी अंतर्गतचे कार्यक्षेत्र	महाराष्ट्र राज्य.
४	प्रकल्प किंवा कार्यक्रम निहाय खर्चाचे अंदाज पत्रक	सन २०१६-२०१७ करिता रु १,०४,००,०००/- सन २०१७-२०१८ करिता रु. १,०८,३०,०००/-

		आणि सन २०१८-२०१९ करीता रू. ३२,०९,०००/-
५	प्रकल्पावर केलेला खर्च १) प्रकल्प व कार्यक्रमावरील प्रत्यक्ष खर्च २) इतर खर्च	२०१६-२०१७ या वर्षात रू. ९०,९८,०४२/- प्रत्यक्ष २०१७-२०१८ या वर्षात रू. १,०९,४७,९८५/- प्रत्यक्ष आणि २०१८-२०१९ या वर्षात रू. ३२,०९,०००/- प्रत्यक्ष
६	अहवाल वर्षापर्यंत अखर्चीत असलेली असलेली एकत्रित रक्कम	सन २०१६-२०१७ रू. १,०४,००,००० (-) रू. ९०,९८,०४८ अखर्चीत रक्कम रू. १३,०१,९५२ (-) २०१७-२०१८ मध्ये खर्च रू. १,१७,९८५ अखर्चीत रक्कम रू. ११,८३,९६७ सन २०१७-२०१८ रू. १,०८,३०,००० (-) रू. १,०९,४७,९८५ अखर्चीत रक्कम रू. ०.०० रू. १,१७,९८५/- वर्ष २०१६-१७ मधील अखर्चीत रक्कमेमधून झालेला खर्च
		सन २०१८-२०१९ रू. ९९,७६,००० (-) रू. ३२,०९,००० अखर्चीत रक्कम रू. ६७,६७,०००
७	या कामाची अंमलबजावणी करणाऱ्या एजन्सी मार्फत प्रत्यक्ष खर्च	२०१८-२०१९ या वर्षात रू. ३२,०९,०००/- प्रत्यक्ष

५. खर्च न झाल्याबद्दल स्पष्टीकरण

संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) अंतर्गत अखर्चीत असलेली रक्कम संयुक्त सामाजिक जबाबदारीच्या चालू आर्थिक वर्ष २०१९-२० मध्ये खर्च करण्याचे उद्दिष्ट असून यामध्ये आरोग्य विषयक व शैक्षणिक कामांचा समावेश कंपनीकडून करण्यात आला आहे .

६. आम्ही संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) विषयक धोरणाचा पाठपुरावा व देखरेख करीत आहोत, ज्यायोगे या बाबीचे धोरण व उद्दिष्ट साध्य करता येईल.

परिशिष्ट — २

फॉर्म नं. एम जी टी — ९
महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित चे
वार्षिक अहवालाचे निष्कर्ष

दि. ३१.०३.२०१९ रोजी अखेर

(कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम ९२(३) च्या अनुषंगाने आणि कंपनी (व्यवस्थापन व प्रशासन) २०१४ च्या नियम १२ (१) नुसार)

१. नोंदणी आणि इतर तपशिलः—

१. नोंदणी क्र./संख्या	U01200MH1976SGC018990
२. नोंदणी दिनांक	२८ एप्रिल १९७६
३. कंपनीचे नाव	महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित
४. कंपनीचा वर्ग/उपवर्ग	राज्य सरकार कंपनी
५. नोंदणीकृत कार्यालयाचा पत्ता व संपर्काचा तपशिल	“महाबीज भवन” कृषिनगर, अकोला—४४४१०४
६. कंपनी सुचीबद्ध आहे काय?	नाही
७. नोंदणी व हस्तांतर एजन्सीची माहिती	विगशेअर सर्व्हिसेस प्राइवेट लिमिटेड १ला माळा, भारत टिनवर्कस बिल्डींग, अंधेरी इस्ट मुंबई—४०००५९

२. महामंडळाचा मुख्य व्यवसाय व कार्य :-

महामंडळाची एकुण उलाढाल १० टक्के किंवा त्यापेक्षा अधिक असलेल्या व्यवसाय व कार्याबाबत माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	मुख्य उत्पादन/सेवांचे विवरण	उत्पादन व सेवांचा एनआयसी कोड	महामंडळाच्या उलाढालीची टक्केवारी
१	बियाणे उत्पादन, प्रक्रिया आणि विपणन	६८१०	१०० टक्के

३. दुय्यम व सहाय्यक सहकारी कंपनी धारकांचा तपशिलः—

अ. क्र.	कंपनीचे नाव व पत्ता	सीआयएन	धारक/दुय्यम/सहाय्यक	समभागाची टक्केवारी	लागु कलम
१	राष्ट्रीय बिज निगम मर्या. (NSC)	U74899DL1963GOI003913	—	३५.४४ टक्के	

* महामंडळाच्या एकुण समभागापैकी राष्ट्रीय बिज निगम मर्या. यांचा ३५.४४ टक्के वाटा आहे.

४. समभाग धारकांचा आकृतीबंध (समभाग भांडवल वर्गवारी समभागाची टक्केवारी)

१. समभागधारक वर्गवारी

समभाग वर्ग	वर्षाच्या सुरुवातीला असलेली समभागाची संख्या				वर्षाच्या शेवटी असलेली समभागाची संख्या				वर्षात बदललेली टक्केवारी
	गैरभौतिक	भौतिक	एकुण	एकुण टक्केवारी	गैरभौतिक	भौतिक	एकुण	एकुण भागाची टक्केवारी	
अ) प्रवर्तक									
१) भारतीय									
अ) वैयक्तिक									
ब) केंद्र सरकार व त्यांची संस्था	—	१४८३३०	१४८३३०	३५.४४		१४८३३०	१४८३३०	३५.४४	लागु नाही
क) राज्य सरकार व त्यांची संस्था	—	२०५०००	२०५०००	४९.००		२०५०००	२०५०००	४९.००	लागु नाही
ड) संस्था / महामंडळ (ब व क व्यतिरिक्त)	—	०	०			०	०	०	लागु नाही
इ) बँका / वित्तीय संस्था	—	०	०			०	०	०	लागु नाही
फ) इतर	—							०	लागु नाही
एकुण अ(१)	—	३५३३३०	३५३३३०	८४.४४		३५३३३०	३५३३३०	८४.४४	
२) विदेशी									
अ) अनिवासी व्यक्ती	—	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
ब) इतर व्यक्ती	—	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
क) संस्था / महामंडळ	—	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
ड) बँका / वित्तीय संस्था	—	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
इ) इतर	—	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
एकुण (अ) २	—	०	०	०		०	०	०	
एकुण प्रवर्तक भागधारक अ-१ + अ-२	—	३५३३३०	३५३३३०	८४.४४		३५३३३०	३५३३३०	८४.४४	
ब) सार्वजनिक भागधारक									
१) संस्था									
अ) म्युच्युअल फंड	—	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
ब) बँक / संस्था	—	०	०	०		०	०	०	लागु नाही

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

क) केंद्र सरकार	—	०	०	०	—	०	०	०	०	नाही लागु नाही
ड) राज्य सरकार	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
इ) जोगीम भांडवली फंड	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
फ) विमा कंपनी	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
ग) एफआयआय	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
ह) विदेशी जोगीम भांडवली फंड	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
इतर	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
एकुण ब-१	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
२) गैर संस्था										
अ) कार्पोरेट संस्था										
१) भारतीय	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
२) विदेशी	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
ब) वैयक्तिक										
१) रू. एक लाखापर्यंत भाग धारण केलेले वैयक्तिक भागधारक	—	५३११२	५३११२	१२.७०	—	५३११२	५३११२	१२.७०	१२.७०	लागु नाही
२) रू. एक लाखापेक्षा जास्त भाग धारण केलेले वैयक्तिक भागधारक	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
क) इतर	—	१२००३	१२००३	२.८६	—	१२००३	१२००३	२.८६	२.८६	लागु नाही
एकुण ब-२	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
एकुण ब-१ + ब-२	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
क) जीडीआर व एडीआर यांच्या ताब्यातील भाग	—	०	०	०	—	०	०	०	०	लागु नाही
एकुण अ + ब+ क	—	४९८४४५	४९८४४५	१००	—	४९८४४५	४९८४४५	१००	१००	

२) भागधारकांची सूची

अ. क्र.	भागधारकाचे नाव	वर्षाच्या सुरुवातीला धारण भाग			वर्षाच्या शेवटी धारण भाग			वर्षातील बदलाचे प्रतीशत प्रमाण
		भागाची संख्या	कंपनीच्या भागाची टक्केवारी	भागावरील तारण / प्रभार टक्केवारी	भागाची संख्या	कंपनीच्या भागाची टक्केवारी	भागावरील तारण / प्रभार टक्केवारी	
१	महाराष्ट्र शासन	२०५०००	४९.००	लागु नाही	२०५०००	४९.००	लागु नाही	निरंक
२	राष्ट्रीय विज निगम मर्या.	१४८३३०	३५.४४	लागु नाही	१४८३३०	३५.४४	लागु नाही	निरंक
३	कृषी विद्यापीठे	१२००३	२.८६	लागु नाही	१२००३	२.८६	लागु नाही	निरंक

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

४	शेतकरी	५३११२	१२.७०	लागु नाही	५३११२	१२.७०	लागु नाही	निरंक
	एकुण	४१८४४५	१.००.००		४१८४४५	१.००.००		

३) प्रवर्तकांच्या भागधारणामधील बदल (बदल नसेल तर स्पष्ट करा)

अक्र	दिनांक	शेरा	भागांची संख्या	वर्षामध्ये संचित भाग धारण	
				भागांची संख्या	कंपनीच्या एकुण भागाची टक्केवारी
काही नाही					

४) उच्चतम श्रेणीतील पहिल्या दहा भागधारकांचा आकृतीबंध (प्रवर्तक, संचालक, जीडीआर, एडीआर या धारकांव्यतिरिक्त)

अ.क्र	शेरा	भागांची संख्या	वर्षामध्ये संचित भाग धारण	
			भागांची संख्या	कंपनीच्या एकुण भागाची टक्केवारी
१	डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला.	४००१	४००१	०.९५
२	महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी	४००१	४००१	०.९५
३	वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी	४००१	४००१	०.९५
४	श्री दिवाकर शामराव धोत्रे	८३	८३	०.०१
५	श्री शिवाजी रघुत्तमराव देशमुख	७०	७०	०.०१
६	श्री रोहन प्रकाशराव काकड	७०	७०	०.०१
७	श्री विनोद रामकृष्ण इंगळे	६०	६०	०.०१
८	श्री बाबाराव यशवंतराव विखे	५३	५३	०.०१
९	श्री उमेश हरी पाटील	५२	५२	०.०१
१०	श्रीमती विमल दामोधर राऊत	५०	५०	०.०१

५) संचालक व व्यवस्थापनातील वरिष्ठ व्यक्ती यांनी धारण केलेले भाग

अ.क्र	नाव	भागांची संख्या	वर्षामध्ये संचित भाग धारण	
			भागांची संख्या	कंपनीच्या एकुण भागाची टक्केवारी
१	श्री संजय शामराव धोत्रे	२५	२५	०.००१
२	श्री वल्लभराव तेजराव देशमुख	३	३	०.००१

ऋणबध्दता

महामंडळावरील व्याजासहीत कर्ज थकीत/मिळविलेले परंतु शोधनदेय नसलेले.

विवरण	ठेवी वगळता सुरक्षित कर्ज	असुरक्षित कर्ज	ठेवी	एकुण ऋणबध्दता
वर्षाच्या सुरुवातीला ऋणबध्दता				
अ) मुळ रक्कम	नाही	नाही	नाही	
ब) व्याज देय परंतु अशोधित				
क) व्याज प्राप्त परंतु देय नाही				

एकुण अ+ब+क		नाही	नाही	
आर्थिक वर्षामध्ये ऋणबध्दता बदल — वाढ — घट	नाही	नाही	नाही	
आर्थिक वर्षाचे शेवटी ऋणबध्दता १ मुळ रक्कम २ व्याज देय परंतु अशोधित ३ व्याज प्राप्त परंतु देय नाही	नाही	नाही	नाही	
एकुण १+२+३	नाही	नाही	नाही	

६) संचालक आणि व्यवस्थापनातील वरिष्ठ व्यक्ती यांना दिलेले मानधन

अ) व्यवस्थापकीय संचालक/पूर्णवेळ संचालक/किंवा व्यवस्थापक यांना दिलेले मानधन

अक्र	आर्थिक मानधनाचा तपशिल	व्यवस्थापकीय संचालक/पूर्णवेळ संचालक/किंवा व्यवस्थापक यांचे नाव	एकुण रूपये लाखात
१	एकुण सकल वेतन आयकर कायदा १९६१ च्या कलम १७(१) तरतुदीनुसार वेतन, आयकर कायदा, १९६१ च्या कलम १७(२) तरतुदीनुसार इतर प्राप्ती आयकर कायदा, १९६१ च्या कलम १७(३) तरतुदीनुसार वेतनाऐवजी इतर लाभ.	१) श्री अनिल भंडारी, भाप्रसे २) श्री ओमप्रकाश देशमुख, भाप्रसे	रु. ४.४३ रु. १४.९०
२	सामान्य पर्याय	—	—
३	सामान्य पारिश्रमिक	—	—
४	कमीशन लाभाचे प्रतीशत इतर	—	—
	एकुण अ	—	१९.३३
	कायदानुसार कमाल मर्यादा	—	—

ब) इतर संचालकांचे मानधन

अ. क्र	मानधनाचा तपशिल	संचालकाचे नाव	एकुण रक्कम
१	स्वतंत्र संचालक बोर्ड समिती सभा उपस्थिती शुल्क कमिशन इतर चार्जेस	डॉ. अनिता बी. चोरे	रु २०००
	एकुण १		रु २०००

२	इतर अकार्यकारी संचालक बोर्ड समिती सभा उपस्थिती शुल्क	१) श्री संजय एस. धोत्रे २) श्री व्ही टी देशमुख	रु ६००० रु ९०००
	एकुण २		रु १५०००
	एकुण ब) १+२		रु १७०००
	संचालकांचे एकुण मानधन		रु १७०००
	कायद्याप्रमाणे मर्यादा		मर्यादेच्या आत

क) व्यवस्थापकीय संचालक/पूणवेळ संचालक/व्यवस्थापक यांचे व्यतिरिक्त इतर व्यवस्थापनातील प्रमुख व्यक्तींना दिलेले मानधन

अ.क्र	मानधनाचा तपशिल	संचालकाचे नाव	एकुण रक्कम
१	वेतन	विनय वर्मा, कंपनी सचिव	रु १०.२२ लाख

७) दंड / शिक्षा / आपसी समझोत्याने मिटविलेले गुन्हे

प्रकार	कंपनी कायद्याचे कलम	विस्तृत विवरण	दंड/ शिक्षा / आपसी समझौता शुल्क	न्यायालयाचे नाव	अपील
अ— महामंडळ					
दंड	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
शिक्षा	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
आपसी समझोता	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
ब) संचालक					
दंड	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
शिक्षा	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
आपसी समझोता	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
क) इतर अधिकारी					
दंड	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
शिक्षा	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
आपसी समझोता	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही

परिशिष्ट — ३
संचालक मंडळाच्या बैठकीसंबंधी माहिती

संचालक मंडळ

सद्यस्थितीत संचालक मंडळावर ०८ सभासद आहेत

अहवाल वर्षामध्ये संचालक मंडळावरील खालील संचालक निवृत्त झाले. महामंडळाच्या प्रगतीसाठी त्यांनी दिलेला बहुमूल्य पाठींबा, दिलेल्या सेवा,मार्गदर्शन इत्यादी बाबत महामंडळ त्यांचे आभारी आहे.

अ. क्र.	नाव	पदनाम	नियुक्तीचा दिनांक	सेवानिवृत्तीचा दिनांक
१	श्री. बिजय कुमार, भाप्रसे	अध्यक्ष	०७.०९.२०१६	३१.०८.२०१८
२	श्री. ओमप्रकाश देशमुख,भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक	२९.०५.२०१७	०१.१२.२०१८
३	श्री. सचिंद्र प्रताप सिंह, भाप्रसे	संचालक	३१.०८.२०१७	०७.०२.२०१९
४	श्री.एस. के. मेहता	संचालक	२६.०९.२०१५	२९.१०.२०१८

सन २०१८-१९ या वर्षात नियुक्त संचालक

अ. क्र.	संचालकाचे नाव	पदनाम	नियुक्तीचे दिनांक
१	श्री. एकनाथ डवले, भाप्रसे	अध्यक्ष	३१.०८.२०१८
२	श्री. अनिल भंडारी, भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक	०१.१२.२०१८
३	श्री. विजय कन्हाने	संचालक	२९.१०.२०१८
४	श्री. सुहास कृष्ण दिवसे, भाप्रसे	संचालक	०७.०२.२०१९

संचालक मंडळ सभा

अहवाल २०१८-१९ या वर्षात संचालक मंडळाच्या खालीलप्रमाणे ४ सभा झाल्या

अ. क्र.	संचालक मंडळ सभा क्र.	दिनांक	ठिकाण
१	१९१ वी सभा	२७ जुन २०१८	मुंबई
२	१९२ वी सभा	३० ऑगस्ट २०१८	मुंबई
३	१९३ वी सभा	२९ ऑक्टोबर २०१८	मुंबई
४	१९४ वी सभा	२० फ्रेब्रुवारी २०१९	मुंबई

संचालक मंडळाच्या बैठकीसाठी उपस्थिती

अ. क्र.	संचालकाचे नाव	संचालक मंडळ सभा	उपसमिती सभा	मागील ४१ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेकरीता उपस्थिती दि.२८डिसेंबर २०१८
		एकुण ४ उपस्थिती	एकुण १४ उपस्थिती	एकुण १ उपस्थिती
१	श्री. एकनाथ डवले, भाप्रसे	२	लागु नाही	होय
२	श्री. बिजय कुमार, भाप्रसे	२	लागु नाही	लागु नाही
३	श्री. अनिल भंडारी, भाप्रसे	१	३	होय
४	श्री. ओमप्रकाश देशमुख, भाप्रसे	३	११	लागु नाही
५	श्री. सुहास कृष्ण दिवसे, भाप्रसे	०	लागु नाही	लागु नाही
६	श्री. सचिंद्र प्रताप सिंह, भाप्रसे	२	लागु नाही	नाही
७	श्री संजय एस. धोत्रे, खासदार	३	९	होय
८	श्री वल्लभराव टी. देशमुख	४	१४	होय
९	श्री व्ही. के. गौर	०	लागु नाही	नाही
१०	श्री व्ही. मोहन	०	लागु नाही	नाही
११	श्री. विजय कन्हाने	०	०	होय
१२	श्री संजय के. मेहता	१	२	लागु नाही
१३	डॉ. अनिता बी. चोरे	३	लागु नाही	होय

फॉर्म नं. ए ओ सी-२

(कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १३४, पोटकलम ३ च्या उपबंध (एच) आणि कंपनी (लेखा) नियम २०१४, च्या नियम ८(२) अन्वये)

कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १८८ (१) नुसार महामंडळाने संबंधित पक्षाशी केलेले करार/व्यवहार/व्यवस्था व सलगी तत्वावर केलेल्या व्यवहारांचे निवेदन

१. सलगी न करण्याच्या तत्वावर केलेले करार किंवा व्यवस्था किंवा व्यवहारांचा तपशिल — नाही
 २. सलगी तत्वावर केलेले करार किंवा व्यवस्था किंवा व्यवहारांचा तपशिल:—

अ.क्र	तपशिल	विवरण
१	संबंधित पक्षाचे नाव आणि नातेसंबंधाचा प्रकार	श्री व्ही.टी.देशमुख,संचालक श्री बी.व्ही.देशमुख श्री व्ही.टी.देशमुख यांचा मुलगा श्री डी.व्ही.देशमुख श्री व्ही.टी.देशमुख यांचा मुलगा श्रीमती एस.बी.देशमुख श्री व्ही.टी.देशमुख यांची सुन श्रीमती पी.डी. देशमुख श्री व्ही.टी.देशमुख यांची सुन
२	करार/व्यवस्था/व्यवहारांचा प्रकार	बियाणे खरेदी
३	करार/व्यवस्था/व्यवहारांचा कालावधी	एक वर्ष
४	करार किंवा व्यवस्था किंवा व्यवहारांचे ठळक वैशिष्ट्ये व किंमत	सन २०१८-१९ मध्ये रू. ७.१४ लाख चे बियाणे विक्री
५	संचालक मंडळाच्या मान्यतेचा दिनांक	लागु नाही
६	अग्रिम राशीचे शोधन केले असल्यास	लागु नाही

संचालक मंडळाच्या वतीने व करीता

(एकनाथ डवले, भाप्रसे)
अध्यक्ष

स्थान :- मुंबई
दिनांक:- २६.०९.२०१९

संचालकांच्या अहवाला करिता परिशिष्ट

वैधानिक लेखापरीक्षकांच्या अहवालावर भागधारकांना खुलासा

वर्ष २०१८-२०१९

मुद्दा क्रमांक	उत्तर
१	उत्पादक/पार्टीचे नावाने बँकेच्या खात्यामध्ये न शोधता येण्याजोगे ज्यांची ओळख पटलेली नाही अनभिज्ञपणे जमा असलेल्या रकमां करिता बँकेचे स्पष्टीकरणाकरिता पाठपुरावा केल्या जात आहे. याशिवाय महाबीजने बँक ऑफ महाराष्ट्र व्यतिरिक्त एचडीएफसी बँकेसोबत करार केलेला असून एचडीएफसी बँकेकडून असे व्यवहार सुरळीतरित्या पार पाडण्याकरीता आवश्यक ती सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे.
२	मागील वर्षी या खात्यातील शिल्लक रु १.१९ कोटी होती जे की या वर्षी कमी होउन ०.९१ कोटी झालेली आहे. या खात्यातील थकबाकी कमी करण्यासाठी आम्ही खाते जुळवणी करून आवश्यक ते लेखांकन सांगितल्याप्रमाणे चालू वर्षी पुर्ण करून घेणार आहोत. अशा घटनांची पुनरावृत्ती टाळण्यासाठी, व्यवस्थापनाने याआधीच आरटीजीएस प्रणालीद्वारे शोधन सुरु केलेले आहे.
३	दखल घेण्यात आली आहे. बँकेच्या खाते जुळवणी वेळोवेळी करण्यांत येईल.
४	संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) करिता महामंडळाने वर्ष २०१८-१९ रु. ३२.०९ लक्ष खर्च केलेले आहेत. संयुक्त सामाजिक जबाबदारीच्या (CSR) बाबतीत वैधानिकदृष्ट्या गरज लक्षात घेता कंपनीने धोरण तयार केलेले आहे ज्या मध्ये मुख्यतः ग्रामिण विकास व शेतक-यांचे हित साधणे याचा समावेश आहे.
५	संबंधित कर्मचा-याकडून वसूली करण्यात आलेली असून प्रशासनिक कारवाई केलेली आहे.
६	दखल घेण्यात आलेली असून व्यवस्थापनाकडून उचित कार्यवाही सुरु आहे.

(संजय ठकरार)
महाव्यवस्थापक (वित्त)

(अनिल भंडारी, भा.प्र.से.)
व्यवस्थापकीय संचालक

(एकनाथ डवले, भा.प्र.से.)
अध्यक्ष

राम ठक्कर अँड असोसिएट्स
व्यावसायिक कंपनी सचिव
अकोला

सचिवीय अंकेक्षण अहवाल

दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या आर्थिक वर्षाकरीता
{ कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम २०४(१) आणि कंपनी
(व्यक्तीची नियुक्ती आणि मानधन) नियम २०१४ च्या नियम ९ अनुसार }

प्रति,
मा. सभासद
महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्या.

आम्ही महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्या. या कंपनीचे सचिवीय अंकेक्षण केलेले आहे ज्यांनी वैधानिक तरतुदीचे पालन चांगल्या प्रकारे केलेले आहे. सचिवीय अंकेक्षण, आम्हाला पुरविण्यात आलेल्या सर्व बाबींचे योग्य मुल्यांकन/वैधानिक पुर्तता आणि त्यावरील आमचे मत अशा पध्दतीने करण्यात आले आहे.

महामंडळाचे अभिलेखे, दस्तऐवज, इतिवृत्त नोंदवही, नमुने आणि भरलेली विवरणे याची आम्ही केलेली तपासणी आणि सचिवीय अंकेक्षणादरम्यान महामंडळाने, त्यांच्या अधिकाऱ्यांनी, एजंट व अधिकृत प्रतिनिधी यांनी पुरविलेली माहितीच्या आधारे आम्ही याद्वारे विधान करतो की, दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपणारे लेखापरिक्षित वर्षामध्ये महामंडळाने निम्ननिर्देशीत यादीप्रमाणे वैधानिक तरतुदीची पूर्तता केलेली आहे आणि महामंडळामध्ये योग्य संचालक मंडळ प्रक्रिया आणि त्याच्या पूर्ततेची योग्य व्यवस्था आहे. त्यासंबंधीचा आमचा अहवाल खालीलप्रमाणे आहे.

दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपणाऱ्या आर्थिक वर्षामध्ये महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळाने ठेवलेले अभिलेखे, दस्तऐवज, इतिवृत्त नोंदवहया, नमुने आणि भरलेली विवरणे आणि इतर अभिलेखे याची आम्ही केलेली तपासणी कायद्यातील तरतुदी प्रमाणे केलेली आहे.

आम्ही महामंडळास लागू असलेल्या कायद्याच्या संबंधित तरतुदीची पुर्तता केल्याची बाब महामंडळाच्या संबंधित विभागप्रमुखांनी दिलेल्या पूर्तता प्रमाणपत्रावर आधार मानून तपासलेली आहे.

(i) कंपनी अधिनियम, २०१३ आणि त्या अंतर्गत असलेले नियम

(ii) इतर कायदे विशेषतः लागू असलेले

- प्रदान शोधन अधिनियम, १९७२
- कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी आणि किरकोळ तरतुदी अधिनियम, १९५२
- बियाणे कायदा
- कारखाने अधिनियम, १९४८
- पाणी (प्रदूषण नियंत्रण आणि प्रतिबंध) अधिनियम, १९७४ त्या अंतर्गत असलेले नियम
- हवा (प्रदूषण नियंत्रण आणि प्रतिबंध) अधिनियम, १९८१ त्या अंतर्गत असलेले नियम
- व्यापारी मुद्रा अधिनियम, १९९९
- वजन व मापे कायदा
- औद्योगिक वादविवाद कायदा

● महिला लैंगिक छळ (प्रतिबंध बंदी आणि तक्रार निवारण) कायदा २०१३

अहवाल वर्षामध्ये महामंडळाने निम्ननिर्देशीत बाबींव्यतिरिक्त वर नमुद केल्यानुसार सर्वच अधिनियम, नियम, कायदे, मार्गदर्शक बाबी, मानके, इत्यादींच्या तरतूदींचे पुर्णपणे पालन केलेले आहे.

१. कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १७७ च्या तरतूदीनुसार, संचालक मंडळाने मागील काळात अंकेक्षण समितीच्या रचनेला मंजूरी दिलेली आहे. मात्र समितीचे कामकाज स्वतंत्र संचालकाच्या नियुक्तीनंतरच चालू होईल, की ज्याच्या नावाचा प्रस्ताव राज्य शासनाला पाठविलेला असून याबाबत शासनाच्या सुचना व मताची प्रतीक्षा आहे.
२. कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १७८ च्या तरतूदीनुसार, संचालक मंडळाने मागील काळात “निर्माती नामनिर्देशन आणि मानधन समिती” (फॉर्मेशन नॉमिनेशन अँड रिम्युनेशन कमिटी) च्या रचनेला मंजूरी दिलेली आहे. मात्र समितीचे कामकाज स्वतंत्र संचालकांच्या नियुक्तीनंतरच चालू होईल, की ज्याच्या नावाचा प्रस्ताव राज्य शासनाला पाठविलेला असून याबाबत शासनाच्या सुचना व मताची प्रतीक्षा आहे.
३. अहवाल वर्षामध्ये कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १०८ तरतूदीनुसार महामंडळाने इलेक्ट्रॉनिक साधनांद्वारे मत दिले नाही.
४. महामंडळाकडे वेगवेगळ्या ठिकाणी अनेक कारखाने आहेत, जिथे कारखाने अधिनियमानुसार नोंदणी करणे आवश्यक आहे. त्यापैकी काही कारखान्यांची नोंदणी अद्याप पूर्ण करावयाची आहे.

कार्यासंबंधीची चांगली पध्दत/रीत हयाबाबत दिलेल्या सुचना :

आम्ही केलेल्या अंकेक्षण प्रक्रीये दरम्यान, महामंडळाला लागू असलेले नियम व कायदे यातील तरतूदींचे योग्य रीतीने पाठपुरावा आणि पुर्तता करण्याकरीता संचालक मंडळासमोर हया बाबी स्वतंत्रपणे त्यांच्या माहितीसाठी व मंजूरीसाठी सादर करून त्याची अंमलबजावणी करण्यात आलेली आहे.

आम्ही पुढील अहवाल सादर करतो की,

संचालक मंडळाची रचना आर्टिकल ऑफ असोसिएशन च्या तरतूदीनुसार करण्यात आली आहे व महामंडळ पदसिध्द (Ex-officio) नियुक्त्या याच तरतूदीनुसार करत आहे. महामंडळाने स्वतंत्र संचालकाच्या नियुक्तीचा प्रस्ताव राज्य शासनाला पाठविलेला असून याबाबत शासनाच्या सुचना व मताची प्रतीक्षा आहे. आढावा कालावधीत काही प्रसंगी संचालक मंडळाच्या रचनेत आर्टिकल ऑफ असोसिएशन च्या तरतूदीनुसार बदल घडून आले, आणि याबाबत आवश्यकतेनुसार कंपनी कायद्यानुसार अहवाल देण्यात आले, काही घटनांमध्ये अतिरिक्त शुल्क भरून विवरण दाखल करण्यात आले.

संचालक मंडळाच्या ठरलेल्या सभेपुर्वी सभेची सुचना व विषयसुची संचालकांना सात दिवसापुर्वी टपालाने, ई मेलद्वारे आणि अस्तीत्वात असलेल्या पध्दतीद्वारे विषयसुचीवर संचालक मंडळाचे सभेपुर्वी त्यांचेकडून माहिती, सुचना काही स्पष्टता मागवण्याकरीता व त्याचा सभेमध्ये योग्य सहभाग रहावा या करिता पाठविण्यात आलेत.

सभेचे इतीवृतामध्ये बहुमताने घेतलेले निर्णय व सभासदांची संबंधित विषयावरील मतभिन्नतेचा समावेश करण्यात आला.

आम्ही अहवाल सादर करतो, महामंडळाला लागू असलेल्या विविध नियम, कायदे, मार्गदर्शक बाबी यांची पूर्तता करण्यात आली, आमचे असे मत आहे की, विविध नियम, कायदे, मार्गदर्शक बाबी यांच्या तरतुदींची पूर्तता ही भिन्न अधिकारीणी व विभाग प्रमुख यांचेमार्फत समर्थपणे व्हावी, विकेंद्रीत पध्दतीपेक्षा केंद्रीभुत पध्दतीचा अवलंब केल्यास याचा प्रभाव व पूर्तता वेळेवर हाईल.

आम्ही अहवाल सादर करतो की, अंकेक्षण कालावधी दरम्यान महामंडळाकडे उपरोक्त उल्लेखित विविध नियम, कायदे, मार्गदर्शक तत्वे, आणि निश्चित मानके यांच्या अनुषंगाने महामंडळाच्या घडामोडीवर गोष्टीवर मोठा परिणाम असणारा कोणताही विशिष्ट कार्यक्रम/क्रिया नाहीत.

स्वाक्षरी

राम ठक्कर अँड असोसीएट्स्
FCS NO-7452
C P No- 4903

ठिकाण— अकोला
दिनांक— ३०.११.२०१९

स्वतंत्र अंकेक्षकांचा अहवाल

सन्माननीय सभासद,
महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्या. अकोला

वित्तीय विवरणाबाबत अहवाल

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्या. यांचा दि. ३१ मार्च २०१९ रोजीचा ताळेबंद व त्यात सम्मिलित असलेले वर्ष अखेरचे नफा—तोटा पत्रक (ईतर सर्व उत्पन्नासह), मागील वर्षाच्या ईक्वीटी आणि कॅश फ्लो स्टेटमेंट मधील बदलासह आणि महत्वपूर्ण लेखा धोरणाचा संक्षिप्त अहवाल आणि इतर स्पष्टीकरणात्मक माहिती या वित्तीय विवरणाचे आम्ही अंकेक्षण केलेले आहे.

आमच्या मते आणि आमच्या माहितीनुसार आणि आम्हाला दिलेल्या स्पष्टीकरणानुसार सदर स्व:तचे वित्तीय विवरणे आणि दिलेली माहिती कंपनी कायद्या २०१३ च्या आवश्यक मानकानुसार सत्य आणि प्रामाणिक दृष्टीकोन प्रदान करणारे व भारतामध्ये मान्य असलेल्या लेखा तत्वाप्रमाणे आहेत याची खात्री केलेली आहे. त्यामध्ये भारतामध्ये स्विकार्य असणाऱ्या लेखांकन तत्वानुसार महामंडळाची वास्तविक आर्थिक स्थिती, वित्तीय उपलब्धता, तरल रोख विवरण तसेच कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १३३ चे नियम ७ चे कंपनी Indian accounting Standards (Ind AS) आणि ईतर लेखांकन तत्वे साधारणपणे भारतामध्ये मान्य आहेत त्यानुसार महामंडळाच्या ईक्वीटी मधील बदल संबंधीची सत्य व प्रामाणिक दृष्टी व माहिती देण्याची जबाबदारी महामंडळाच्या संचालक मंडळाची आहे. ताळेबंदाच्या संबंधात महामंडळाची दर्शविलेली स्थिती ही दि. ३१ मार्च २०१९ अखेरचा आहे. नफा तोटा पत्रकाच्या संदर्भात दर्शविलेला नफा हा त्या वर्षा अखेरीचा आहे. ईक्वीटी विवरणाच्या बदलाच्या संदर्भामध्ये दर्शविलेला ईक्वीटीतील बदल व रोख तरल विवरणाचे बाबतीत दर्शविलेली रोख तरल हे त्या वर्षा अखेरीचे आहे.

मताचा आधार

कलम १४३(१०) अंकेक्षणासंबंधी दिलेल्या मानकांचे आधारे आम्ही लेखापरीक्षण केलेले आहे,सदर मानकानुसार असलेली आमची जबाबदारी आमच्या अहवालाच्या स्व:तच्या वित्तीय विवरण पत्रकाच्या लेखापरीक्षकाच्या जबाबदा—यामध्ये पुढे वर्णन केलेले आहे. ICAI ने जाहिर केलेल्या नैतिकतेच्या अनुषंगाने आमची कंपनी स्वतंत्र आहे. सोबतच आर्थिक विवरणपत्रक संबंधित असलेल्या स्वतंत्र गरजेनुसार कायदयातील तरतूदी आणि त्या अंतर्गत केलेल्या नियम आणि ICAI ने नेमून दिलेल्या नैतिक जबाबदा—या आम्ही पूर्ण केलेल्या आहेत. आम्ही असा विश्वास ठेवतो की वित्तीय विवरण पत्रकावरील लेखापरीक्षणाच्या मतासाठी आम्ही पुरेसे व योग्य लेखा पुरावे प्राप्त केलेले आहे.

विशेष बाबी

आम्ही खालील बाबीकडे लक्ष वेधू इच्छितो:

ज्याची ओळख पटलेली नाही अशी बँक खात्यात जमा झालेली रक्कम:

आम्हाला असे आढळले आहे की, महाबीज आपल्या लेख्यांमध्ये ओळख न पटलेली व बँकेच्या खात्यात जमा झालेली रकमेचे नोंद घेत आहे. या खात्यामध्ये एकूण निव्वळ जमा रक्कम रु. १२४.८३ लाख एवढी आहे. अशा रकमेच्या उल्लेख लेख्यामध्ये करण्याऐवजी बँक जुडवणी पत्रकामध्ये दाखविले पाहिजे. व्यवस्थापकडून मिळालेल्या माहितीनुसार राज्यभरात विविध बँकेत शेतक—याकडून जमा केलेल्या रोख रकमेच्या अनेक नोंदी आहेत आणि अशा शेतक—यांची

ओळख पटविण्यात असमर्थ आहोत त्यासाठी त्यासंबंधी नियंत्रण सुधारले पाहिजे आणि सर्व थकीत नोंदीचा समेट लवकरात लवकर करण्यात यावा.

मुदत बाहय धनादेश खाते/RTGS रददीकरण खाते:

कंपनीकडे मुदत बाहय धनादेश खाते/जुन्या चेकचे RTGS रददीकरण खाते/परत आलेल्या RTGS खाते आहे. सदर खात्यामध्ये रु.११.२५ लाख जमा आहेत. कंपनी मुदतबाहय/RTGS रददीकरण करण्यात आलेले चेक खर्चाला जमा करण्याऐवजी कंपनी सदर खात्याला जमा करते.

बँक खाते जुळवणी:

लेखा परीक्षणा दरम्यान आमच्या असे निदर्शनास आले की, बहुतेक जिल्हा कार्यालयांमध्ये बँक खात्याची वेळोवेळी जुळवणी होत नाही. महामंडळाने बँक खात्याची जुळवणी करण्यासाठी उचित नियंत्रण ठेवले पाहिजे.

संयुक्त सामाजिक जबाबदारीवरील खर्च :

कंपनीनेमागील वित्तीय वर्षामध्ये संयुक्त सामाजिक जबाबदारी अंतर्गत निश्चित केलेला अपेक्षित खर्च केलेला नाही. पुढील वर्षामध्ये अशा शिल्लक राहिलेल्या खर्चाची गणना केली नाही व अखर्चीत रक्कम पुढे घेतलेली नाही.

कंपनीने संयुक्त सामाजिक जबाबदारीवरील खर्च हा मुख्यत्वे कृषिशी निगडित व्यवसायासाठी केलेला आहे जे की, अप्रत्यक्षपणे कंपनीच्या बियाणे व्यवसायातील मुख्य क्रियेशी संबंधित आहे. कंपनी (Corporate Social Responsibility Policy) कायदा २०१४, नूसार महाबीजने, याबाबतीत ईतर क्षेत्रासाठी खर्च करायला पाहिजे जे की, महाबीजच्या मुख्य व्यवसायाशी निगडित नाहीत.

या प्रकरणात आमचे मत बदलत नाही.

वित्तीय विवरणपत्रकाव्यतिरिक्त आणि लेखापरीक्षक अहवालाशिवाय इतर माहिती इतर माहिती तयार करण्यासाठी कंपनीचे संचालक मंडळ जबाबदार आहे. इतर माहितीमध्ये व्यवस्थापकीय चर्चा व त्यामध्ये काढलेले निष्कर्ष, बोर्डाच्या अहवालासह परिशिष्ट बोर्डाचा अहवाल, व्यावसायिक जबाबदारीचा अहवाल, कॉर्पोरेट गव्हर्नन्स, परंतु त्यामध्ये वित्तीय विवरणपत्रक व लेखा परीक्षकाचा अहवाल समाविष्ट नसतो.

वित्तीय विवरणपत्रकामध्ये आम्ही इतर माहितीचा समावेश करित नाही आणि आम्ही त्यावर कोणत्याही प्रकारचे हमी व निष्कर्ष व्यक्त करित नाही.

लेखापरीक्षकाच्या आर्थिक विवरण पत्रका संदर्भात, आम्हाला मिळालेली इतर माहिती वित्तीय विवरण पत्रकाशी बांधील आहे की, नाही किंवा आम्हाला लेखा परीक्षणामध्ये माहिती प्राप्त झाली की नाही अन्यथा विवरण पत्रकामध्ये चुकीची माहिती आहे. आम्ही केलेल्या कामकाजावरून चुकीची माहिती वाटत असल्यास जर आम्ही असा निष्कर्ष काढतो की, आम्हाला मिळालेली इतर माहिती चुकीची आहे तर आम्हाला त्या वास्तविकतेची नोंद करणे आवश्यक आहे. तसेच आमच्याकडे या संदर्भात अहवाल देण्यासारखे काही नाही.

व्यवस्थापनाच्या आणि वित्तीय विधानासाठी कारभारावरील जबाबदारी

कंपनीचे संचालक मंडळाने आर्थिक स्थिती, आर्थिक कामगिरी, एकुण व्यापक उत्पन्न व बदलाचा खरा आणि योग्य दृष्टिकोन देणे, इत्यादी हे स्वतंत्र वित्तीय विवरण कंपनी कायदाच्या कलम १३४(५) मध्ये नमुद केलेल्या बाबींसाठी प्रतिसाद देणारे आहे. भारतात सामान्यतः "IND AS" आणि इतर लेखा कंपनीच्या इक्विटी आणि रोख प्रवाहात स्विकारले जाते. या जबाबदाऱ्यांमध्ये कंपनीच्या मालमत्तेचे रक्षण करण्याच्या कायदातील तरतूदीनुसार पुरेसे लेखा रेकॉर्डची देखभाल करणे आणि फसवणुक आणि इतर अनियमितता रोखण्यासाठी आणि त्याचा शोध घेण्यासाठी योग्य लेखाधोरणांची निवड आणि वाजवी व विवेकपूर्ण निर्णय आणि अनुमान काढणे आणि

लेखापुस्तकांची अचुकता आणि संपुर्णता सुनिश्चित करण्यासाठी प्रभावीपणे कार्य करणाऱ्या वास्तविक आणि योग्य दृष्य देणारे स्वतंत्र आर्थिक विवरणाचे सादरीकरण आणि सामग्रीपासुन मुक्त असणारी पर्याप्त आंतरिक वित्तीय नियंत्रणे, डिझाइन, अंमलबजावणी आणि देखभाल, चुकीची माहिती चुकीने अयोग्य माहिती याचा समावेश आहे.

स्वतंत्र वित्तीय विवरण पत्रक तयार करतांना पुढील येणा-या वर्षात व्यवसाय सुरळीत रित्या चालवणे शक्य आहे व त्यासंबंधित उद्भवलेले प्रकरण व लेखा धोरण याची खात्री करुन घेण्याची जबाबदारी संचालक मंडळाची आहे शिवाय त्यांचा महामंडळ बंद करण्याच्या किंवा उत्पादन थांबवण्याचा हेतू नाही.

कंपनीच्या वित्तीय अहवालाच्या प्रक्रियेवर देखरेख ठेवण्यासाठी संचालक मंडळदेखील जबाबदार आहे.

वित्तीय विवरणाबाबत लेखापरीक्षकाची जबाबदारी

आमचे उद्दीष्ट संपुर्णपणे स्वतंत्र आर्थिक विवरण पत्रक भौतिक घोट्याळ्यापासुन मुक्त आहे की नाही याविषयी वाजवी आश्वासन मिळविणे, फसवणुक किंवा त्रुटीमुळे झाले आहे की नाही याबाबत आमचे मत समाविष्ट असणारे लेखापरीक्षकांचा अहवाल देणे हे आमचे उद्दीष्ट आहेत . वाजवी आश्वासन ही उच्च पातळीची हमी असते. फसवणुक किंवा त्रुटीमुळे चुकीचा दावा उद्भवू शकतो. लेखापरीक्षणामध्ये एखादी सामग्री चुकीची नसते परंतु ती नेहमी बरोबर आढळेल याची हमी देता येत नाही.

लेखामानकानुसार लेखापरीक्षणाचा एक भाग म्हणुन आम्ही व्यवसायीक कौशलतेचा उपयोग करुन व्यवसायीक संशयास्पदपणा कायम ठेवतो.

आपण सुध्दा :

- वित्तीय विवरणपत्रकामध्ये दिलेल्या माहितीची जोखीम ओळखून त्याचे मुल्यांकन करा. ते कोणाच्या फसवणुकीमुळे किंवा चुकीने झाले आहे का? त्या जोखीमीस प्रतिसाद देणारा लेखापरीक्षण प्रक्रीयेचा आराखडा तयार करा आणि आपल्या लेखापरीक्षणाविषयी मत देण्यासाठी योग्य पुरावे मिळवा. चुकीची माहिती शोधुन न काढण्याची जोखीम चुकांमुळे उद्भवणाऱ्या त्रुटीपेक्षा जास्त आहे. फसवणुकीमध्ये मिलीभगत, खोटेपणा, हेतुपुरस्कर, चुकीची माहिती आणि अंतर्गत नियंत्रण अधिलिखित करण्याचा समावेश असू शकतो.
- अशा परिस्थितीत योग्य अशा लेखापरीक्षण प्रक्रियेची रचना करण्यासाठी लेखापरीक्षण संबंधित आर्थिक नियंत्रणाची माहिती आकलन करा. कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १४३(३)(i) नुसार, कंपनीकडे पर्याप्त योग्य अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण प्रणाली आहे की नाही अशा नियंत्रणेची कार्यक्षमता प्रभावी आहे की नाही यावर आपले मत व्यक्त करण्यासाठी आम्ही जबाबदार असतो. व्यवस्थापनाने वापरलेल्या लेखा धोरणांचे, लेखा अंदाजाचे वाजवीपणा आणि व्यवस्थापनाने केलेले संबंधित खुलासे यांचे मुल्यमापन करा.
- लेखांकनानुसार आणि लेखा परीक्षकाच्या पुराव्याच्या आधारावर, महामंडळ हे शाश्वत राहिल की नाही हे व्यवस्थापनाच्या वापराच्या योग्यतेवर निष्कर्ष काढा. कशाच्या संबंधित वास्तविक अनिश्चितता उपलब्ध असल्यास किंवा अशी परिस्थिती जी महामंडळ सुरु ठेवण्याच्या क्षमतेवर लक्षणीय शंका घेऊ शकते. जर आपण असा निष्कर्ष काढतो की वास्तविक अनिश्चितता उपलब्ध आहे. तर वित्तीय विवरण पत्रक तयार करतांना लेखा परीक्षकाच्या अहवालात खुलासा सादर करावा लागेल जर खुलासे पुरेशे नसतील तर आपले मत सुधारित करा. लेखा परीक्षकांचा निष्कर्ष हा अहवालांच्या तारखेपर्यंत प्राप्त केलेल्या पुराव्यावर आधारित आहे. तथापि भविष्यातील कार्यक्रम किंवा परिस्थिती महामंडळाच्या व्यवसायावर नकारात्मक प्रभाव टाकू शकतात.
- वित्तीय विवरण पत्राची प्रस्तुती, रचना, त्यामधील खुलाशे वित्तीय विवरणपत्रका अंतर्गत व्यवहार आणि कार्यक्रमांचे प्रतिनिधित्व करतात किंवा नाही याचे मुल्यांकन करा.

वित्तीय विवरण पत्रात वास्तविक चुकीच्या बाबींची नोंद करणे हे मोठेपणाचे आहे किंवा वैयक्तिकपणे किंवा सर्वांनी मिळून आर्थिक निर्णय त्यात निपुण अशा व्यक्तित्ने केल्याने वित्तीय विवरण पत्रात त्याचा प्रभाव पडतो.

गुणात्मक घटक, परिमाणात्मक वास्तविकता, लेखापरीक्षण कार्याचे (i) नियोजन करून आम्ही केलेल्या कामाच्या व्याप्तीचे मूल्यांकन करू (ii) वित्तीय विवरण पत्रामध्ये चुकीची माहिती आढळली तर त्याचे काय परिणाम होतील याचे मूल्यांकन करू.

आम्ही आमच्या लेखापरीक्षणादरम्यान ओळखल्या जाणाऱ्या अंतर्गत नियंत्रणातील कोणत्याही महत्वपूर्ण कमतरतासह अन्य गोष्टी बरोबरच ऑडिटची नियोजित व्याप्ती आणि लक्षणीय ऑडिटच्या निष्कर्ष विषयी जबाबदार लोकांशी आम्ही संवाद साधतो.

आम्ही स्टेटमेंट देतो, आम्ही स्वतंत्रपणे नैतिक आवश्यकताचे पालन केलेले आहे आणि त्यांच्याशी सर्व संबंधांच्या बाबतीत आणि इतर बाबींच्या बाबतीत, जेथे लागू असेल तेथे, आणि सुरक्षतेच्या बाबतीत संवाद साधला आहे.

आम्ही चालू वर्षाच्या वित्तीय विवरण पत्रामध्ये ही सर्वात महत्वाची बाब ठरविली आहे हे प्रकरण महत्वाचे आहे. जर कायदा आणि नियम या प्रकरणाबद्दल सार्वजनिक प्रकटीकरण रोखले तर आम्ही आमच्या लेखा परीक्षकाच्या अहवालात या बाबींचे वर्णन करू किंवा अत्यंत दुर्मिळ परिस्थिती असेल तर आम्ही असे ठरवितो की आमच्या अहवालात कोणतीही बाब कळविणार नाही कारण प्रतिकूल परिणामाद्वारे अशा संवादाचे सार्वजनिक हितसंबंधाचे फायदे जास्त आहेत.

इतर कायदेशीर आणि नियामक आवश्यकतेनुसार अहवाल

१) आम्ही कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १४३ च्या पोट कलम (११) च्या अनुषंगाने केंद्र सरकारने जारी केलेल्या आदेश २०१६ च्या आवश्यकतेनुसार आम्ही आदेशाच्या परिच्छेद ३ आणि ४ मध्ये निर्देशित केलेल्या बाबीविषयी परिशिष्ट “अ” हे जोडले आहे.

२) कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १४३(५) अन्वये आवश्यक सुचविलेल्या कार्यपध्दतीचे पालन केल्या नंतर भारतीय नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांनी दिलेले दिशा निर्देशाबाबतचे विवरणपत्रक आम्ही परिशिष्ट “ब” मध्ये दिले आहेत. त्याचा परिणाम कंपनीच्या खात्यावर आणि स्वतंत्र वित्तीय विधानावर झालेला आहे.

३) कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १४३(३) च्या आवश्यकतेनुसार आम्ही अहवाल देतो की
अ) आमच्या माहितीप्रमाणे अंकेक्षणकरिता आवश्यक असलेली माहिती व स्पष्टीकरणे आम्ही मिळविलेली आहेत.

ब) आमच्या मतानुसार व आम्ही केलेल्या अंकेक्षणानुसार, महामंडळाने कायदाच्या आवश्यकतेनुसार असणारे लेखापुस्तके योग्य रितीने आतापर्यंत ठेवलेली आहेत. त्या पुस्तकाचे आम्ही लेखा परीक्षण केलेले आहे

क) ताळेबंद, इतर उत्पन्नासह नफा तोटा पत्रक, ईक्वीटीतील बदलांचा अहवाल आणि कॅशफ्लो अहवाल या अहवालाशी संबंधीत लेखापुस्तके हे परस्परांशी जुळतात.

ड) आमच्या मते वरील वित्तीय विवरणे कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १३३ आणि कंपनी (लेखा) नियम, २०१४ च्या नियम ७ च्या मानांकनांचे पालन करतात.

इ) दिनांक ३१ मार्च २०१९ रोजी संचालक मंडळाने दिलेल्या लिखित विवरणानुसार दिनांक ३१ मार्च २०१९ रोजी कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १६४(२) नुसार नेमणुक झाल्यापासून त्यांच्या संचालक पदाच्या कालावधीत कोणीही संचालक अपात्र ठरलेला नाही.

फ) महामंडळाच्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण प्रणालीवर परिणामकारक नियंत्रण ठेवण्यासाठी कंपनीच्या वित्तीय अहवाल नियंत्रणाचे कार्यशीलते करिता आमचे परिशिष्ट—क पहा.

आमचा अहवाल कंपनीच्या अंतर्गत आर्थिक नियंत्रणाची पर्याप्तता आणि परिणामकारकता यावर सुधारित मत व्यक्त करतो.

ग) आमच्या मते आमच्या सर्वोत्तम माहिती नुसार आणि आम्हाला दिलेल्या स्पष्टीकरणानुसार कंपन्यांच्या (अंकेक्षण आणि अंकेक्षक) नियम ११ नुसार लेखापरीक्षकांच्या अहवालात समाविष्ट केलेल्या इतर बाबींच्या संदर्भात:

१) कंपनीने दि. ३१ मार्च २०१९ पर्यंत त्यांच्या वित्तीय विवरण पत्रकामधील आर्थिक स्थितीवर प्रलंबित खटल्यांच्या प्रभावाचा खुलासा केला आहे. वित्तीय जबाबदा-यांशी संबंधित नोट ३१ पहा.

२) महामंडळ अशा कोणत्याही दिर्घमुदती करारामधे गुंतलेले नाही की ज्यामुळे महामंडळाला नुकसान होईल.

३) कंपनीद्वारे गुंतवणूकदार शिक्षण आणि संरक्षण निधीमध्ये हस्तांतरित करणे आवश्यक असलेली रक्कम हस्तांतरित करण्यास विलंब झालेला नाही.

जे. एस. उबेरॉय आणि कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
फर्म नोंदणी क्रमांक ११११०७W

सीए. अमरजीत सिंग संधु
भागीदार
सभासद क्रमांक १०८६६५

ठिकाण:— नागपुर
अहवालाची तारीख :— २७ सप्टेंबर, २०१९

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादितचा स्वतंत्र लेखा परीक्षण अहवाला नुसार
“परिशिष्ट—अ”

(कंपनी कायदा २०१३ मधील कलम १४३च्या पोट कलम ११नुसार केंद्र सरकारने जारी केलेल्या कंपनीच्या २०१६ च्या (लेखापरिक्षक अहवाल) आदेशानुसार लेखापरीक्षण अहवाल कायदेशीर व नियामक आम्ही परिच्छेद १मध्ये दिलेले आहे.)

आमच्याद्वारे मागविलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे या संदर्भात कंपनीने दिलेली पुस्तके आणि दस्तावेज आमच्याद्वारे साधारण तपासणी केलेल्या लेखापरीक्षणाच्या अभ्यासातून आणि आमच्या ज्ञानातून आम्ही असे नमूद करतो की:-

स्थिर संपत्ती :-

- १ अ) महामंडळाने सर्व रेकॉर्ड योग्य रीतीने ठेवलेले आहे, ज्यामध्ये मात्रात्मक व इतर परीपुर्ण विवरण आहे आणि स्थिर संपत्तीची स्थानात्मक माहिती आहे.
- ब) आम्हाला मिळालेल्या माहितीनुसार स्थिर संपत्तीची प्रत्यक्ष भौतिक तपासणी नियमितपणे व्यवस्थापनाकडून होत असते व अशा तपासणीमध्ये कोणत्याही त्रुटी निदर्शनास आलेल्या नाहीत.
- क) अचल संपत्तीच्या मालकीहक्काचे दस्तऐवज महामंडळाच्या नावे आहेत. फक्त मुख्य कार्यालय, अकोला येथील जमिन महाबीजच्या नावे होणे बाकी आहे.

साठा :-

- २ अहवाल वर्षामध्ये साठ्याची प्रत्यक्ष भौतिक तपासणी व्यवस्थापनाने केलेली आहे. आमच्या मते अशी वेळोवेळी करण्यात येणारी तपासणी योग्य आहे आणि साठा पडताळणीमध्ये कोणत्याही त्रुटी आढळून आल्या नाही.

कर्ज व आगाऊ रक्कम :-

- ३ कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १८९ अंतर्गत ठेवण्यात येणाऱ्या नोदीप्रमाणे महामंडळ कोणत्याही कंपनीला, फर्म अथवा इतर संस्थांना सुरक्षित/असुरक्षित असे कुठलेही कर्ज देत नाही.
- ४ महामंडळ कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १८५ आणि १८६ चे तरतुदी नुसार कर्ज, गुंतवणूक, हमी आणि सुरक्षा यातील कोणतेही व्यवहार करित नाही

ठेवीचे स्वीकार :-

- ५ महामंडळ लोकांमधुन कोणत्याही ठेवी स्वीकारत नाही, त्यामुळे रिझर्व बँक ऑफ इंडियाने निर्गमित केलेली मार्गदर्शक तत्वे आणि कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम ७३ ते ७६ मधील संबंधित तरतुदी आणि कंपनी (ठेवी स्वीकारणे) नियम, २०१५ च्या तरतुदी महामंडळास लागू होत नाहीत.

कॉस्ट रेकॉर्ड :-

- ६ आम्हाला दिलेल्या माहिती नुसार केंद्र शासनाने कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १४८(१) नुसार कॉस्ट रेकॉर्ड ठेवण्याबाबत विहित केलेले नाहीत.

वैधानिक देणे :-

७ (अ) आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे यानुसार आणि आम्ही केलेल्या रेकॉर्डच्या तपासणी नुसार, भविष्य निर्वाह निधी, आयकर, विक्रीकर, संपत्ती कर, सेवा कर, जकातकर, उत्पादन कर आणि इतर वैधानिक वादरहित देयतांचे शोधन महामंडळ नियमित स्वरूपात संबंधित प्राधिकरणाकडे जमा करते.

ब) आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे यानुसार आणि आम्ही केलेल्या रेकॉर्डच्या तपासणी नुसार आयकर, विक्रीकर, संपत्ती कर, सेवा कर, जकातकर, उत्पादन कर याबाबतची कोणतेही देय राशी खाली नमुद केलेल्या बाबी व्यतिरिक्त जमा केलेली नाही किंवा रक्कम वादग्रस्त नाही.

अधिनियमाचे नाव	देयतेचा प्रकार	वादग्रस्त रक्कम (रूपयामधे)	कालावधी	वाद प्रलंबित असलेले न्यायाधिकरण
मध्यप्रदेश प्रवेश कर	नियम ५२ प्रमाणे दंड	१२,७७ लक्ष	२००८-०९	अपिलीय प्राधिकरण

कर्जाची परतफेड

- ८ राज्य शासनाने निर्देशित केल्यानुसार राज्यशासनाचे रु.५०० लक्ष व्यतिरिक्त महामंडळाने कोणत्याही वित्तीय संस्था अथवा बँकेकडून ऋण घेतलेले नाही. आणि ऋणपत्रे निर्गमित केलेले नाही.
- ९ वर्षभरात महामंडळाने कोणतेही प्रारंभिक किंवा पुढील पब्लिक ऑफर करिता रक्कम दिलेली नाही आणि मुदत कर्ज ज्या उद्देशाने उभे केले त्या उद्देशान ते लागू केले.

फसवणुक :-

१० आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणानुसार एक प्रकरण बुलढाणा जिल्हयात झाल्याचे व्यवस्थापनाकडून लक्षात आले. ज्यामध्ये उत्तरदायी कर्मचार्याने चलन तयार न करता हरभरा २९ क्विंटल व सोयाबिन जे.एस. ९.९० क्विंटल बियाणे विक्री केले. ज्याची रक्कम रु.१.३० लक्ष आहे.

व्यवस्थापकीय मानधन :-

११ आम्ही केलेल्या अंकेक्षणाच्या आधारे आणि व्यवस्थापनाने आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे यानुसार दिलेले व्यवस्थापकीय मानधन आवश्यक मानांकनानुसार व कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १९७ परिशिष्ट-५ नुसार आहे.

निधी कंपनी :-

१२ आमच्या मते व आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे या नुसार महामंडळ हे निधी कंपनी नाही. त्यामुळे आदेशातील क्लॉज ३ (XII) महामंडळाला लागू होत नाही.

संबंधित पार्टीसोबत व्यवहार :-

१३ आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे आणि आम्ही केलेल्या रेकॉर्डच्या तपासणीनुसार महामंडळाचे संबंधित पार्टीसोबत झालेले सर्व व्यवहार कंपनी अधिनियम,

२०१३ च्या कलम १७७ आणि १८८ नुसार आहेत. या संबंधीचा सर्व तपशिल वित्तीय विवरणामध्ये आवश्यक त्या लेखा मानांकनानुसार दिलेला आहे.

समभाग व ऋणपत्रकाचे खाजगी वाटप

१४ व्यवस्थापनाने आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे व आम्ही केलेल्या अंकेक्षणाच्या आधारे महामंडळाने अहवाल वर्षात कोणत्याही समभागाचे प्राधान्याने आवंटन किंवा खाजगी वाटप केलेले नाही किंवा अंशतः किंवा पुर्ण परिवर्तनीय ऋणपत्र प्रारंभीक किंवा पुढील पब्लिक ऑफर, ऋणपत्रे, घेतलेले नाही.

संचालकासह रोख स्वरूपात नसलेले व्यवहार

१५ व्यवस्थापनाने आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे व आम्ही केलेल्या अंकेक्षणाच्या आधारे अहवाल वर्षात महामंडळ संचालक किंवा त्यांच्या कोणत्याही संबंधीत व्यक्तीसोबत कोणत्याही आर्थिक व्यवहारामध्ये गुंतलेले नाही. सबब आदेशातील क्लॉज ३(XV) महामंडळाला लागू होत नाही.

आर. बी. आय. सोबत संबंध

१६ आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे आणि सादर केलेल्या कागदपत्रानुसार महामंडळ हे, रिझर्व बँक ऑफ इंडिया अधिनियम, १९३४ च्या कलम ४५ (IA) नुसार नोंदणीकृत नाही.

जे. एस. उबेरॉय आणि कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
फर्म नोंदणी क्रमांक ११११०७W

सीए. अमरजीत सिंग संधु
भागीदार
सभासद क्रमांक १०८६६५

ठिकाण :- नागपुर
अहवालाची तारीख :- २७ सप्टेंबर, २०१९

**महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादितचा स्वतंत्र लेखा परिक्षण अहवाला नुसार
परिशिष्ट 'ब'**

(भारतीय नियंत्रक आणि महालेखा परीक्षक ने जारी केलेल्या कायदेशीर आणि नियामक गरजेनुसार कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १४३(५) परिच्छेद— २ प्रमाणे)

आम्हाला कंपनीकडून मिळालेल्या माहिती आणि स्पष्टीकरण तसेच आम्ही केलेल्या अंकेक्षणादरम्यान तपासलेल्या माहिती पुस्तके आणि रेकॉर्डच्या आधारे आम्ही असे विधान करतो की,

अ.क्र.	विवरण	लेखा परीक्षकाचे निरीक्षण	वित्तीय प्रभाव
१	जर कर्जे /व्याज माफ केले असेल किंवा वजा केलेले असल्यास सदर बाबीची समाविष्ट रक्कम आणि कारणे	सदर वित्तीय वर्षात कोणत्याही प्रकारचे कर्जे/व्याज माफ किंवा वजा केलेले नाही	निरंक
२	तृतीय पक्षाकडे साठवलेल्या साठयाबाबतीत संबंधी असलेले रेकॉर्ड आणि सरकार किंवा इतर अधिकृत मान्यतेनुसार मिळालेल्या भेट/अनुदानाच्या स्वरूपात मिळालेली संपत्ती असेल तर	होय, तृतीय पक्षाकडे साठवलेल्या साठयाबाबतीत संबंधी असलेले रेकॉर्ड व्यवस्थितरीत्या जतन करून ठेवले आहे, जसे की, कंपनीचे अधिकृत एजंट आणि वितरक तसेच सरकार किंवा इतर अधिकृत मान्यतेनुसार मिळालेल्या भेट/अनुदानाच्या स्वरूपात मिळालेली संपत्ती संबंधी असलेले रेकॉर्ड व्यवस्थितरीत्या जतन करून ठेवले आहे.	निरंक
३	कायदा/लवाद संबंधीत प्रकरणाचे वयानुसार विश्लेषणात्मक अहवाल तसेच त्या संबंधीत समाविष्ट असलेले प्रलंबित असण्याची प्रकरणांची कारणे तसेच (विदेशी/स्थानिक) असलेल्या कायदेशीर प्रकरणांवर केलेल्या खर्चाचा प्रभाव	कंत्राटदार, शेतकरी आणि ग्राहकांनी कंपनीच्या विरोधात अनेक प्रकरणे न्यायालयात दाखल केलेली आहेत. सदर बाबतीत रु.२४०.५४ लक्ष चा समावेश आहे. (मागील वर्षी रु. २५८.३७ लक्ष) सदर बाबतीतील न्यायालयात दाखल केलेल्या प्रकरणांची संख्या आम्हाला अदयावत करण्यात आलेली नाही. कंपनीने सुध्दा विविध पक्षांविरुद्ध अनेक प्रकरणे न्यायालयात दाखल केलेली आहेत. सदर बाबतीत ५५५ खटले न्यायालयात प्रलंबित आहेत.	जर न्यायालयामध्ये मराबिम.चा पराभव झाला तर रु.२४०.५४ लक्ष चा भरणा करावा लागेल.
४	जर कंपनीने निर्गुतवणूक करण्याचा विचार केला तर संपत्तीच्या मुल्यमापनाचा अहवाल (अमूर्त आणि स्थावर	नाही, कंपनीने कोणत्याही प्रकारची निर्गुतवणूक केलेली नाही.	निरंक

मालमत्ता) तसेच देयके (वचनबद्ध आणि सामान्य राखीव) मध्ये समाविष्ट असलेल्या निर्गुतवणूकीच्या रित आणि पद्धत.		
--	--	--

विशिष्ट क्षेत्रानुसार असलेल्या उप-दिशानिर्देश

अ.क्र.	विवरण	लेखा परीक्षकाचे निरीक्षण
१	वैयक्तिक साठापडताळणी दरम्यान मिळालेल्या तुट किंवा अतिरिक्त साठाच्या बाबतीतील समायोजन केल्यानंतर पॅकींग/प्रमाणपत्र सामुग्री वापरली जाते का? गुणवत्ता च्हास/नष्ट होत असलेल्या जुन्या साठ्याचा पुर्न/योग्य विचार होत आहे का ? की ज्यामुळे साठ्याची किंमत वाढत आहे ?	होय, वैयक्तिक साठापडताळणी दरम्यान मिळालेल्या तुट किंवा अतिरिक्त साठाच्या बाबतीतील समायोजन केल्यानंतर पॅकींग/प्रमाणपत्र सामुग्री वापरली जाते. मागील वर्षाचा आलेला, ज्या साठ्याची वैधता संपलेली आहे असा साठा पुर्नचाळणीसाठी किंवा कंपनी धारेणानुसार नॉन-सीड म्हणुन निविदे व्दारे विकला जातो. सर्व जुना साठा हा निव्वळ प्राप्त मुल्य या प्रकारे मोजमापन करण्यात येतो, की ज्यामुळे सदरील साठ्याची वाढीव किंमत येण्याची शक्यता खुप कमी आहे.
२	कंपनीची कर्जे/अनुदान/ शेतीविषयक इनपुट लाभार्थीना परत फेडीची कार्यक्षम यंत्रणा आहे का ? आणि तसेच व्याजासहीत वसुलीची कार्यक्षम यंत्रणा आहे का ?	कंपनीची कर्जे/अनुदान/ शेतीविषयक इनपुट लाभार्थीना परत फेडीची कार्यक्षम यंत्रणा आहे. आणि तसेच व्याजासहीत वसुलीची कार्यक्षम यंत्रणा आहे. कंपनीने थेट लाभार्थीच्या बँक खात्यावर RTGS दवारे परतफेड करण्याचे ठरविले आहे.
३	सदरील वित्तीय वर्षात अनुदान आणि सुट मिळालेली आहे का ? जर मिळालेली असेल तर सदर अनुदान/सुट ही संबंधीत लेखामानांका नुसार घेण्यात आले आहे का ? मिळालेले अनुदान हे निर्देशीत केलेल्या उद्दिष्टांसाठी वापरले गेले काय ?	होय, सदरील वित्तीय वर्षात मिळालेले अनुदान आणि सुट हे संबंधीत लेखामानांका नुसार घेण्यात आले आहे. आमच्या निरीक्षणानुसार, मिळालेले अनुदान हे निर्देशीत केलेल्या उद्दिष्टांसाठीच वापरले गेले आहे.
४	अंकेक्षण अहवालामध्ये कंपनीने दर्शविलेला नफा/तोटा हा नफा/तोटा पत्रकानुसार आहे का ?	होय, अंकेक्षण अहवालामध्ये कंपनीने दर्शविलेला नफा/तोटा हा नफा/तोटा पत्रकानुसारच आहे.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादितचा स्वतंत्र लेखा परीक्षण अहवाला नुसार परिशिष्ट — क

(कंपनी कायदा २०१३ मधील कलम १४३(३)(i) नुसार वैधानिक व नियामक आवश्यकतेनुसार माहिती, हमी परिच्छेद ३(f) मध्ये दिलेली आहे.)

कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १४३ च्या उप-कलम ३(i) च्या क्लॉज अंतर्गत आर्थिक नियंत्रणावर अहवाल

आम्ही सदरील अहवाल वर्ष ३१.०३.२०१९ महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळाच्या वित्तीय विवरणाशी निगडित असलेल्या, अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे अंकेक्षण केले आहे.

अंतर्गत आर्थिक नियंत्रणासाठी व्यवस्थापनाची जबाबदारी:

सनदी लेखापाल संस्थेच्या (ICAI) मार्गदर्शक तत्वानुसार अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण जे की कंपनीने तयार केलेले आहेत त्याची स्थापना आणि देखभाल करणे हे व्यवस्थापनाची जबाबदारी आहे. या जबाबदा-यांमध्ये पुरेशी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाची रचना, अंमलबजावणी आणि देखभाल करणे समाविष्ट आहे. कंपनी कायदा २०१३ च्या अंतर्गत आवश्यक असलेल्या विश्वसनीय वित्तीय माहिती साठी कुशल आचरण, मालमत्तेचे संरक्षण, कंपनीचे धोरणांचे पालन, फसवणुक, चुका शोधने आणि वित्तीय अचूकता आणि पूर्णता या सर्व गोष्टींचा समावेश होतो.

अंकेक्षकाचे कर्तव्य :-

कंपनीच्या आर्थिक उत्तरदायित्वावर आणि अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणावर मत व्यक्त करणे ही आमची जबाबदारी आहे. सनदी लेखापाल संस्थेच्या (ICAI) अंतर्गत कायद्यातील कलम १४३ (१०) नुसार निर्धारित केलेल्या मानकानुसार अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे अंकेक्षण केले आहे. त्या मानकानुसार आणि मार्गदर्शक तत्वानुसार पुरेशी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे स्थापित केली गेली आहेत आणि ती काळजीपूर्वक राखून ठेवली आहेत. अशा नियंत्रणास सर्व भौतिक गोष्टींमध्ये प्रभावीरित्या कार्यरत असलेल्या आणि वाजवी हमीप्राप्त करण्यासाठी नैतिक आवश्यकतेची पूर्तता करण्यांत आली आहे.

आमच्या लेखापरीक्षणात आर्थिक अहवाल आणि त्यांच्या प्रभावाखाली अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण प्रणालीच्या पर्याप्ततेबद्दल लेखापरीक्षण पुरावे प्राप्त करण्याची प्रक्रिया समाविष्ट आहे. ज्यामध्ये आर्थिक अहवाला अंतर्गत जोखमींचे मुल्यमापन करणे, आर्थिक आराखड्याची तपासणी आणि मुल्यमापन करणे आणि अंतर्गत नियंत्रण यंत्रणा ही अशा मुल्यमापन केलेल्या जोखीमींवर आधारित आहे. वित्तीय विवरणाशी निगडित असलेल्या प्रभावी जोखमींचे मुल्यमापन, वित्तीय धोके किंवा त्रुटी आणि भौतिक चुकांमुळे होणा-या जोखमींच्या आकलनांचा देखील समावेश होतो.

आमचा असा विश्वास आहे की, आमचे अंकेक्षणीय मत प्रगट करण्यासाठी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण यंत्रणा ही वित्तीय अहवालासाठी पुरेशी आणि योग्य आहे.

आर्थिक अहवालाप्रती अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणेचा आशय :-

कंपनीची अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण यंत्रणा ही आर्थिक अहवालांची विश्वासनीयता आणि सामान्यतः स्वीकार्य लेखा नियमानुसार आर्थिक उद्दिष्टांची पूर्तता करण्यासाठी आणि वाजवी आश्वासन पुरवण्यासाठी योग्य ठरेल अशी तयार करण्यांत आली आहे. कंपनीची

अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण ही आर्थिक अहवालामध्ये अंतर्भूत असणा—या अशी धोरणे आणि पध्दतींचा समावेश होतो की, (१) रेकॉर्डच्या योग्यतेनुसार, पुरेसा तपशील, तपशीलाची अचुकता आणि त्याचा प्रामाणिकपणा दर्शविला जातो तसेच कंपनीच्या मालमत्तेबाबत योग्य माहिती दर्शविली जाते. (२) सामान्यतः स्वीकृत लेखापध्दती तत्वानुसार आर्थिक विवरणांची तयारी करण्यास आवश्यक असलेल्या व्यावहारिक तपशीलांची तरतूद करणे आणि कंपनीची प्राप्ती व खर्च हे फक्त व्यवस्थापन आणि संचालकांच्या अधिकृततेनुसारच दर्शविले जातात. (३) योग्य माहिती उपलब्ध करणे जेणेकरून कंपनीच्या मालमत्तेचे अनधिकृत संपादन, वापर किंवा मालमत्तेबाबत अयोग्य माहिती जिचा वित्तीय विवरणावर परिणाम होण्याची शक्यता असते अशी माहिती दर्शविली जाते.

आर्थिक अहवालावर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाच्या मूळ मर्यादा :-

आर्थिक अहवालावर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाच्या विहित सीमांमुळे जसे की, अयोग्य व्यवस्थापन, व्यवस्थापनाचे संगनमत आणि फसव्या कारणांमुळे भौतिक दुर्वतन उद्भवू शकतात परंतु आढळू शकत नाहीत. तसेच भविष्यामध्ये होणा—या व्यवहारांबाबत आर्थिक अहवालाच्या अटींमध्ये बदल झाल्यास किंवा प्रक्रिया आणि धोरणांच्या पूर्ततेस अधोगती प्राप्त झाल्यास अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे आर्थिक अहवालावर होणारे मूल्यमापन प्रभावित होण्याची शक्यता आहे.

अहवाला बाबतीत मत :-

आमच्या मते, कंपनीकडे सर्व महत्वपूर्ण विषयाबाबत वित्तीय अहवालावर पुरेशी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण पध्दती आहे आणि अशा पध्दती ३१ मार्च २०१९ पर्यंत प्रभावीपणे कार्यरत होत नाहीत आणि कंपनीद्वारा स्थापित वित्तीय अहवालावर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण मापदंडाच्या आधारावर तसेच भारताच्या सनदी लेखापाल संस्थेद्वारा निर्गमित वित्तीय अहवालाच्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे लेखा परीक्षण व मार्गदर्शक तत्वानुसार अंतर्गत नियंत्रणाच्या आवश्यक घटकावर विचार करण्यांत आलेला आहे.

विशेष बाबी

अ) महामंडळाने आय. एफ. सी मॅन्युअल तयार केलेले आहे परंतु ते सनदी लेखापाल संस्थेद्वारा निर्गमित वित्तीय अहवालाच्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे लेखा परीक्षण व मार्गदर्शक तत्वानुसार नियंत्रण निकषावर आधारित मार्गदर्शक सूचनेनुसार नाही.

ब) अहवाल वर्षामध्ये एकूण ३० महाबीज कार्यालयांमध्ये वित्तीय अंतर्गत लेखापरीक्षण होणे आवश्यक होते. त्यापैकी फक्त १४ ठिकाणांचेच वित्तीय अंतर्गत लेखापरीक्षण आयोजित करण्यात आले. आमच्या मते महामंडळाने अंतर्गत लेखापरीक्षण अधिक वेळेवर आणि प्रभावीपणे करावे.

क) आम्हाला असे निदर्शनास आले की, सर्व वित्तीय युनिट मध्ये लेखा लिहण्यास बराच विलंब होत आहे. व्यवस्थापनाने हे सुनिश्चित केले पाहिजे की लेखा पुस्तके हे वेळेत लिहले पाहिजे आणि त्यामध्ये आठवडा किंवा महिनाभराचा विलंब नको.

- ड) संगणक ऑपरेटर/कर्मचाऱ्यांना सीडफ्लोच्या वापराबद्दल योग्य प्रशिक्षण किंवा नियमावली पुरविली गेली नाही. ज्यायोगे सीडफ्लो सिस्टीम मध्ये चुकीच्या/दिशाभुल करणाऱ्या नोंदी केल्या जाऊ शकतात
- इ) महामंडळाच्या सीडफ्लोमध्ये खालील प्रमाणे अभाव दिसून येतो.
- १) कोणतेही अंकेक्षण पध्दत आणि क्रम ठेवला जात नाही.
 - २) सीडफ्लोच्या नोंदीमध्ये सुधारणा/हटविण्याची शक्यता आहे.
 - ३) सीडफ्लोच्या तारखेव्यतिरिक्त इतर तारखेमध्ये नोंदी होऊ शकतात. व्हाउचर तारीख आणि नोंदीची तारीख वेगळे नोंदु शकत नाही.
 - ४) ब-याच वेळेस लॉगिन फेल झाल्यानंतर पुन्हा प्रयत्न केले तर सीडफ्लो कोणताही अडथळा / ओळख गोठवून ठेवत नाही.

जे. एस. उबेरॉय आणि कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
फर्म नोंदणी क्रमांक ११११०७W

सीए. अमरजीत सिंग संधु
भागीदार
सभासद क्रमांक १०८६६५

ठिकाण :- नागपुर
अहवालाची तारीख :- २७ सप्टेंबर, २०१९

३१ मार्च २०१९ रोजीचे ताळेबंद

(रुपये लक्षात)

विवरण	टिपणी	३१ मार्च २०१९ रोजी	३१ मार्च २०१८ रोजी
१	२	३	४
संपत्ती			
१ अचल संपत्ती			
अ) मालमत्ता, यंत्रसामग्री आणि उपकरणे	३	३९७५.७३	४०२९.६७
ब) काम चालू असलेली संपत्ती	४	३६०.०८	३३१.७०
क) इतर अमुर्त संपत्ती	५	०.५२	०.२५
ड) विकासा अंतर्गत अमुर्त संपत्ती		३७.७३	३०.२३
इ) इतर अचल संपत्ती	६	२११.०७	२०३.३४
२ चल संपत्ती			
अ) साठा	७	१५१००.००	१२४९१.००
ब) मालमत्ता, यंत्रसामग्री आणि उपकरणे व्यतिरिक्त असलेली जैविक संपत्ती	८	७.००	१०.००
क) आर्थिक संपत्ती			
१. व्यापारी येणे	९	४६१२.५४	२४६०.१३
२. रोख आणि रोख सममुल्य	१०	७८७१.२५	४३१३.५०
३. बँकेत जमा रक्कम (२ व्यतिरिक्त)	११	७०२९.४१	१५९२५.२७
४. इतर (पुर्वीच्या कालावधीतील येणे)		००.००	००.००
ड) चल कर संपत्ती (निव्वळ)	१२	२०७७.८१	१२३७.७९
इ) इतर चल संपत्ती	१३	३२४९७.६८	२०२४७.१०
एकुण संपत्ती		७३७८०.८१	६१२७९.९७
समभाग व देयता			
समभाग			
अ) समभाग भांडवल	१४	४१८.४५	४१८.४५
ब) इतर संचिती	१५	३४१८६.२३	३१५८४.७३
देयता			
१ अचल देयता			
अ) भांडवल अनुदान	१६	३७७८.४२	४००१.५३
ब) राज्य सरकारचा फिरता ऋणनिधी	१७	५००.००	५००.००
क) स्थगित कर देयता (निव्वळ)	४१	४९.४३	४५.४४
२ चल देयता			
अ) आर्थिक देयता			
१. कर्ज	१८	००.००	००.००
२. व्यापारी देयता	१९	२६५५.९३	३४२०.९०
३. इतर आर्थिक देयता (पुर्वीच्या कालावधीतील देयता)		००	००
ब) इतर चल देयता	२०	३०७४१.२३	२००५४.४७
क) तरतुदी	२१	८.३७	१२७.४६
ड) एकुण समभाग आणि देयता (निव्वळ)	२२	१४४२.७६	११२७.००
एकुण समभाग आणि देयता		७३७८०.८१	६१२७९.९७

आमच्या सोबतच्या अहवालाला लावलेली टिपणी १ ते ४५ संचालक मंडळाच्या वतीने व करीता मे. जे. एस. उबेरॉय कंपनी करीता

सनदी लेखापाल

अनिल भंडारी, भा.प्र.से
व्यवस्थापकीय संचालक
डिन क्र. ०८३०४२८९

एकनाथ डवले, भा.प्र.से
अध्यक्ष
डिन क्र. ०६६५६८६०

सी.ए. अमरजीतसिंग संघु
भागीदार,
सभासद क्र.१०८६६५
UDIN: 19108665AAAAACS9802
नागपूर, २७ सप्टेंबर २०१९

विनय वर्मा
कंपनी सचिव

संजय ठकरार
महाव्यवस्थापक (वित्त)

मुंबई, २६ सप्टेंबर २०१९

३१ मार्च २०१९ रोजी संपणा-या वर्षाचे नफा तोटा पत्रक (रुपये लक्षात)

विवरण	टिपणी	३१ मार्च २०१९ रोजी संपणा-या वर्षाकरीता	३१ मार्च २०१८ रोजी संपणा-या वर्षाकरीता
I व्यवसायातून प्राप्ती	२३	६११२.९६	५६९८०.७०
II इतर उत्पन्न	२४	२१२०.४२	१७५१.६२
III एकुण उत्पन्न	—	००.००	००.००
एकुण उत्पन्न(I+II)		६३२३३.३८	५८७३२.३२
IV खर्च			
वापर झालेल्या सामग्रीचा खर्च	२५	१७६२.९६	१२०६.८८
व्यापारातील सामग्रीची खरेदी	२६	८८०२८.३८	८७३५८.५९
तयार मालाच्या साठ्यातील बदल			
तयार होत असलेला माल आणि व्यापारातील माल	२७	-२५८०.००	-१९९४.००
कर्मचारी लाभ खर्च	२८	५५७७.१६	३६१६.८२
वित्तीय खर्च	२९	९५.७४	७४.८८
घसारा आणि परिशोधन	३	५०८.७३	५८८.५८
इतर खर्च	३०	५७१६.७७	८७७२.९०
एकुण खर्च(IV)		५९१०९.७०	५५५७९.८२
V अपवादात्मक बाबी आणि करपुर्व नफा/तोटा (I-V)		४१२३.६८	३१५२.५०
VI अपवादात्मक बाबी		००.००	००.००
VII करपुर्व नफा/तोटा		४१२३.६८	३१५२.५०
VIII कर खर्च			
१. चालू कर		१४८२.७६	११२७.००
२. स्थगित कर	४१	३.९९	-१९.८८
३. पुर्वीच्या वर्षाचा कर		००.००	००.००
एकुण कर खर्च		१४८६.७५	११०७.५६
IX चालू कामातून कालावधीसाठी नफा/(तोटा)(VII-VIII)		२६७६.९३	२०४४.९४
X खंडीत कामामधुन नफा/(तोटा)		००.००	००.००
XI खंडीत कामाचा कर खर्च		००.००	००.००
XII खंडीत कामामधुन कर नंतरचा नफा/(तोटा)(X-XII)		००.००	००.००
XIII चालू कालावधीतील नफा/(तोटा)(IX+XII)		२६७६.९३	२०४४.९४
X इतर सविस्तर उत्पन्न			
अ) ज्या बाबी नफा / (तोटा) पत्रकामध्ये पुनवर्गीकृत केले जाणार नाहीत (परिभाषित फायद्याची योजनेअंतर्गत आणि पुर्नमोजनीमुळे येणारा तोटा)	२८	-६६.५०	६१.६०
एकुण सविस्तर उत्पन्न		२६१०.४३	२१०६.५४
XI कालावधीसाठीचा एकुण सविस्तर नफा(IX-X)			
XII कमाई प्रति समभाग(अखंडीत कामामधुन मिळालेले)			
१. बेसिक (रुपयामध्ये)	४०	६२३.८४	५०३.४२
२. डायल्युटेड(रुपयामध्ये)			
XVII कमाई प्रति समभाग(अखंडीत कामामधुन मिळालेले)			
१. बेसिक		००.००	००.००
२. डायल्युटेड			
XIII कमाई प्रति समभाग(अखंडीत कामामधुन मिळालेले)			
१. बेसिक(रुपयामध्ये)		६२३.८४	५०३.४२
२. डायल्युटेड(रुपयामध्ये)			

आमच्या सोबतच्या अहवालाला लावलेली टिपणी १ ते ४५

संचालक मंडळाच्या वतीने व करीता

मॅ. जे. एस. उबेरॉय कंपनी करीता

सनदी लेखापाल

अनिल भंडारी, भा.प्र.से
व्यवस्थापकीय संचालक
डिन क्र. ०८३०४२८९

एकनाथ डवले, भा.प्र.से
अध्यक्ष
डिन क्र. ०६६५६८६०

सी.ए. अमरजीतसिंग संघु
भागीदार,

सभासद क्र.१०८६६५

UDIN: 19108665AAAACS9802

नागपूर, २७ सप्टेंबर २०१९

विनय वर्मा
कंपनी सचिव

मुंबई, २६ सप्टेंबर २०१९

संजय ठकारर
महाव्यवस्थापक (वित्त)

३१ मार्च २०१९ रोजी समभागातील बदलाचे विवरण

(रुपये लक्षात)

अ) समभाग भांडवल	अहवाल वर्षातील प्रारंभिक शिल्लक	अहवाल वर्षातील समभाग भांडवलातील बदल	अहवाल वर्षातील अंतिम शिल्लक
३१ मार्च २०१८ ची शिल्लक	४१८.४५	०.००	४१८.४५
३१ मार्च २०१९ ची शिल्लक	४१८.४५	०.००	४१८.४५

ब) इतर समभाग

इतर समभाग	संचिती आणि अधिक्य				एकुण
	भांडवली संचिती	संशोधित संचिती	साधारण संचिती	रोखलेली कमाई	
३१ मार्च २०१८ ची शिल्लक					
अहवाल कालावधीतील प्रारंभिक शिल्लक	१४.३०	१०२५.१९	७८६.६५	२७८४१.४७	२९६६७.६०
लेखा धोरण किंवा पुर्वीच्या कालावधीतील त्रुटीमधील बदल	०.००	०.००	०.००	(१६.९५)	(१६.९५)
अहवाल वर्षातील प्रारंभिक पुर्नसंचित शिल्लक	१४.३०	१०२५.१९	७८६.६५	२७८२४.५२	२९६५०.६५
वर्षातील एकुण सविस्तर उत्पन्न	०.००	०.००	०.००	२१०६.५४	२१०६.५४
लाभांश	०.	०.	०.	(६२.९८)	(६२.९८)
राखुन ठेवलेल्या कमाईकडे हस्तांतरण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
राखुन ठेवलेल्या कमाईकडून हस्तांतरण	०.००	४२.१३	५२.६६	(९४.७९)	०.००
सि. एस. आर खर्च	०.००	०.००	०.००	(१०९.४८)	(१०९.४८)
अहवाल वर्षातील अंतिम शिल्लक	१४.३०	१०६७.३२	८३९.३१	२९६६३.८०	३१५८४.७३
३१ मार्च २०१९ रोजीची शिल्लक					
अहवाल कालावधीतील प्रारंभिक शिल्लक	१४.३०	१०६७.३२	८३९.३१	२९६६३.८०	३१५८४.७३
लेखा धोरण किंवा पुर्वीच्या कालावधीतील त्रुटीमधील बदल	०.००	०.००	०.००	४१.५१	४१.५१
अहवाल वर्षातील प्रारंभिक पुर्नसंचयित शिल्लक	१४.३०	१०६७.३२	८३९.३१	२९७०५.३२	३१६२६.२४
चालू वर्षातील एकुण सविस्तर उत्पन्न	०.००	०.००	०.००	२६१०.४३	२६१०.४३
लाभांश	०.००	०.००	०.००	(५०.४५)	(५०.४५)
राखुन ठेवलेल्या कमाईकडे हस्तांतरण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
राखुन ठेवलेल्या कमाईकडून हस्तांतरण	०.००	५२.२१	६५.२६	(११७.४७)	०.००
सि. एस. आर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
अहवाल वर्षातील अंतिम शिल्लक	१४.३०	१११९.५३	९०४.५७	३२१४७.८३	३४१८६.२३

आमच्या सोबतच्या अहवालतारखेप्रमाणे

में. जे. एस. उबेरॉय कंपनी करीता
सनदी लेखापाल

संचालक मंडळाच्या वतीने व करीता

अनिल भंडारी, भा.प्र.से
व्यवस्थापकीय संचालक
डिन क्र. ०८३०४२८९

एकनाथ डवले, भा.प्र.से
अध्यक्ष
डिन क्र. ०६६५६८६०

सी.ए. अमरजीतसिंग संधु
भागीदार,
सभासद क्र.१०८६६५
UDIN: 19108665AAAACS9802

विनय वर्मा
कंपनी सचिव

संजय ठकरार
महाव्यवस्थापक (वित्त)

नागपूर, सप्टेंबर २०१९

मुंबई, सप्टेंबर २०१९

३१ मार्च २०१९ रोजी संपणा—या वर्षाकरीता रोखप्रवाह विवरण (रुपये लक्षात)

विवरण	३१ मार्च २०१९ रोजी	३१ मार्च २०१८ रोजी
अ) रोख प्रवाह प्रत्यक्ष व्यवहारातून		
अहवाल वर्षातील नफा	४१२३.६८	३१५२.५०
समायोजनेसाठी		
घसारा	५०८.७३	५४४.५८
व्याज उत्पन्न	-१५१४.१०	-१०५४.७१
आयकर खर्च	१४४६.७५	११०७.५६
भांडवल अनुदान समायोजन	-३२२.५७	-३६९.५४
आर्थिक खर्च	९५.७४	७४.४४
मागिल वर्षीय समायोजन	४१.५१	-१६.९५
संपत्ती विक्रीतून नफा	-६१.१०	०.००
वजा/वळती केलेले भाडे	२.०७	२.०७
	१९७.०३	२८७.४६
व्यवहारिक संपत्ती आणि देयता मधिल बदलपुर्व व्यवहारिक नफा समायोजनेसाठी	१	४३२०.७१
जैविक संपत्तीतील घट/(वाढ)	३.००	२२.००
साठ्यातील घट/वाढ	-२६०९.००	-२२५३.००
व्यापारी आणि इतर येणे मधिल घट/(वाढ)	-२१५२.४२	५०५५.२१
इतर संपत्तीमधील घट/(वाढ)	-१३७०५.४४	-२४८९.५०
व्यापारी देय, इतर देय आणि तरतुदी मधिल घट/(वाढ)	९८०२.७०	२५५७.६८
परिभाषिक लाभांची पुर्नमोजनीचा परिणाम	-६६.५०	६१.६०
	-८७२७.६५	२९५३.९९
व्यवहारातून रोख निर्मिती	२	-४४०६.९५
		६३९३.९५
शोधन केलेला आयकर	-१९६७.०२	-११५९.२३
सी. एस. आर खर्च	००.००	-१०९.४८
अनुदानाचा वापर	-२४८.८४	-१००.४४
	-२२१५.८६	-१३६९.१५
एकुण व्यवहारातून मिळालेली रोख	३	-६६२२.८९
		५०२४.८०
ब) गुंतवणुकीतून रोख प्रवाह		
मालमत्ता विक्री किंवा विल्हेवाट	६१.१७	००.००
मालमत्ता, वनस्पती व उपकरणे आणि इतर अमुर्त संपत्तीची खरेदी	-३४५.०८	-४७१.२४
भांडवली काम प्रगतीपथावर	००.००	००.००
व्याज येणे	१५१४.१०	१०५४.७१
गुंतवणुक कृतीमध्ये वापरलेली निव्वळ रोख	४	१२३०.१९
		५८३.४७
क) आर्थिक व्यवहारातून रोख प्रवाह		
लाभांश शोधन (लाभांश करगमहित)	-५०.४५	-६२.९५
आर्थिक खर्च	-९५.७४	-७४.४४
कर्ज/(कर्जाची परतफेड)	००.००	-२४८२.७६
भांडवली अनुदान	२००.६९	१३०.३९
आर्थिक व्यवहारातून निव्वळ रोख निर्मिती	५	५४.५१
		-२४८९.७६
ड) रोख व रोख समतुल्यमधील निव्वळ वाढ/(घट)(अ ब क)		
		-५३३८.११
इ) प्रारंभिक रोख व रोख समतुल्य		
		२०२३८.७७
अंतिम रोख व रोख समतुल्य		
		१४९००.६६
रोख व रोख समतुल्यातील समेट		
		२०२३८.७७
रोख व रोख समतुल्यामध्ये समाविष्ट असलेल्या :		
हातातील रोख		
	०.५४	१.६३
बँकेत असलेली रोख		
चालू खाते	७८७०.७१	४३३७.५४
धनादेश, मागणी धनाकर्ष आणि स्टॅप		
निश्चित ठेव	७०२९.४१	१५८९९.६०
सुरक्षित रोख पत्र		
ताळेबदाप्रमाणे रोख व रोख समतुल्य		
	१४९००.६६	२०२३८.७७

आमच्या सोबतच्या अहवालाला लावलेली टिप्पणी १ ते ४५

संचालक मंडळाच्या वतीने व करीता

में. जे. एस. उबेरॉय कंपनी करीता

सनदी लेखापाल

अनिल भंडारी, भा.प्र.से
व्यवस्थापकीय संचालक
डिन क्र. ०८३०४२८९

एकनाथ डवले, भा.प्र.से
अध्यक्ष
डिन क्र. ०६६५६८६०

सी.ए. अमरजीतसिंग संघ

भागीदार,

सभासद क्र.१०८६६५

UDIN: 19108665AAAAACS9802

नागपूर, २७ सप्टेंबर २०१९

विनय वर्मा
कंपनी सचिव

संजय ठकार
महाव्यवस्थापक (वित्त)

मुंबई, २६ सप्टेंबर २०१९

३१ मार्च २०१९ रोजी संपणा—या वर्षाकरीता वित्तीय विवरणावर टिपणी

१. महामंडळाची माहिती

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित (महाबीज) ही कंपनी, कंपनी अधिनियम १९५६ च्या तरतुदीनुसार भारतात स्थापन झालेली कंपनी आहे. या कंपनीचे नोंदणीकृत मुख्य कार्यालय महाबीज भवन, कृषी नगर मुर्तिजापूर रोड अकोला — ४४४१०४ येथे आहे. कंपनीचे कामकाज २८ एप्रिल १९७६ पासून सुरु झालेले आहे. महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादितचे मुख्यालय अकोला येथे असून, २६ जिल्हा कार्यालय, ६ विभागीय कार्यालय व महाराष्ट्र राज्यामध्ये २३ बिजप्रकीया केंद्र आहेत. तसेच इतर राज्यामध्ये ४ कार्यालय आहेत. महामंडळाचे भागधारक महाराष्ट्र शासन, राष्ट्रीय बियाणे महामंडळ, बिजोत्पादक शेतकरी आणि कृषी विद्यापीठे हे आहेत.

सचिव कृषी, कृषी व पदुम विभाग, महाराष्ट्र राज्य हे महामंडळाचे पदसिध्द अध्यक्ष आहेत. दैनंदिन कारभार स्वतंत्र व्यवस्थापकीय संचालक, यांच्याकडून सांभाळण्यात येतो. महामंडळाचे संचालक मंडळामध्ये कृषक भागधारकाचे प्रतिनिधी, महाराष्ट्र शासनाचे प्रतिनिधी, व राष्ट्रीय बियाणे महामंडळ यांचे प्रतिनिधी यांचा समावेश आहे. महामंडळाचा व्यवसाय बिजोत्पादन आणि विपणन हा आहे. महामंडळाची शेतकरी बांधवांमध्ये चांगली प्रतिष्ठा असून 'महाबीज—आपल्या विश्वासाचे बियाणे' या नावाने महामंडळाचे बियाणे बाजारामध्ये उत्कृष्ट गुणवत्तेकरीता ओळखले जाते.

महाराष्ट्र शासन आणि भारत सरकार यांच्या शेतक—यांकरिता विविध योजना आहेत. यामध्ये राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजना (NFSM) व ग्राम बिजोत्पादन योजना (SVS) व इतर योजना राबविण्यात महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ महत्वाची भूमिका पार पाडत आहे.

२. महत्वाचे लेखाधोरण

२.१ वित्तीय विवरणे तयार करण्याचा आधार

अ) नियमांचे पालन

कंपनीने वित्तीय विवरणे, (भारतीय लेखा मानक) (सुधारणा) नियम, २०१६ अन्वये आणि कंपनी अधिनियम, २०१३ मधील तरतुदीनुसार (भारतीय लेखा मानक) २०१५ च्या अंतर्गत अधिसूचीत भारतीय लेखामानकानुसार सर्व साहित्यासंबंधीची पूर्तता करुन वित्तीय विवरणे तयार केलेली आहेत.

ब) मापन आधार:

कंपनीचे आर्थिक विवरणे, सामान्यतः स्विकृत भारतीय लेखांकन तत्वानुसार (GAAP) असून, मागील किंमत व त्यासोबत मालमत्तेचा मेळ लावून वित्तीय विवरण तयार केलेले आहेत. यामध्ये काही असे तत्व ज्याची वास्तविक किंमत संबंधित लेखामानकानुसार करणे आवश्यक असते त्याचा समावेश नसून ते खाली दिलेल्या धोरणामध्ये स्पष्ट केले आहे.

क) अंदाजाचा उपयोग:

वित्तीय विवरणे तयार करतांना मालमत्ता व देयता रकमेचे जाहीर प्रगटीकरण करण्यासाठी अहवालाच्या तारखेला कळविलेली रक्कम आणि त्याचा अहवाल वर्षात होणारा परिणाम याचा अंदाज व अनुमानाचे व्यवस्थापन असणे आवश्यक आहे. जरी मालमत्ता व देयताबाबतचे अंदाज व्यवस्थापनाने त्यांच्या चांगल्या अनुभवानुसार चालू घटना व क्रिया विचारात घेऊन केलेले असले तरी त्याचा प्रत्यक्षात परिणाम वेगळा होतो. व्यवस्थापनाचे दृष्टीकोनातुन वित्तीय विवरणे तयार करतांना उपयोगात आणलेले अनुमानानुसार वित्तीय विवरणे हे दूरदर्शी व वाजवी आहेत. लेखा अंदाज अपेक्षित बदल सद्यस्थितीत व भविष्यात काळात मान्य असू शकतात.

ड) चलनाचे कार्यात्मक सादरीकरण

वित्तीय विवरणे हे भारतीय रुपयामध्ये तयार केलेले असून रुपया हे महामंडळाचे वास्तविक चलन आहे.

अ) परकीय चलनाचे व्यवहार हे ज्यावेळेस असे व्यवहार करण्यास आले असतील त्यावेळेस असलेल्या विनिमय दराला गृहीत धरून नफा व तोटा पत्रकात दर्शविण्यात आले आहे.

ब) आर्थिक बाबी या विनिमय दराला गृहीत धरून ताळेबंदाच्या तारखेपर्यंत रुपयापासून परकीय चलनामध्ये रूपांतरीत करून नफा व तोटा पत्रकात दर्शविण्यात आले आहे.

२.२ महत्वपूर्ण लेखाधोरणे सांराश

I. कॅशफ्लो स्टेटमेंट:

कॅशफ्लो स्टेटमेंट भारतीय लेखामानक ७ मधील अप्रत्यक्ष पध्दतीने तयार केलेले आहे. भारतीय लेखामानक ७ प्रमाणे रोख आणि बँकेतील रोख समकक्षामध्ये आणि हातातील रोख व डिमांड डिपॉझिट्स ज्यांची वैधता मूळ मुदतीसह तीन महिने किंवा त्यापेक्षा कमी असते आणि अशा गूंतवणूकीची रोख रकमेत सहजतेने रूपांतर करता येते. बँक ओव्हर ड्राफ्टच्या बदलाचे मूल्य जे की, जोखिमीच्या अधिन असतात ते कंपनीच्या रोख व्यवस्थापनाचे अविभाज्य भाग मानले जातात.

II. मालमत्ता, यंत्रसामग्री व उपकरणे:

१. मालमत्ता, यंत्रसामग्री व उपकरणे यांची किंमत घसारा मूल्यासह आणि हानी जर असेल तर त्या किंमतीसह दर्शविली आहे.
२. किंमतीमध्ये मालमत्तांची प्रत्यक्ष अधिग्रहण किंमत आणि स्थावर मालमत्तेचा स्थापना खर्च असे सर्व थेट खर्च समाविष्ट आहेत, ज्यामध्ये कर, मालवाहतूक आणि आकस्मिक खर्च व निश्चित मालमत्तेला कार्यान्वित करण्याच्या स्थितीत आणण्यासाठी येणारा खर्च इत्यादीचा समावेश आहे.
३. भाडेतत्वावर असलेल्या जमीनीकरीता भरलेले अधिग्रहण अधिमूल्य किंमत म्हणून गृहीत धरलेले आहे.
४. प्रगतीपथावर असलेल्या मालमत्तेची किंमत ही त्या मालमत्तेची थेट किंमत, संबंधित प्रासंगिक खर्च आणि त्याकरीता घेतलेल्या कर्जावरील व्याज या तत्वावर घेण्यात आलेली आहे.
५. मुख्य प्रकल्प आणि पुनर्विकास खर्चाच्या खात्यांतर्गत दर्शविण्यात आलेला खर्च हा प्रकल्पाच्या बांधकाम अंमलबजावणीनंतर झालेल्या सर्व खर्चाचे भांडवलीकरण प्रोराटा पध्दतीचे अनुसरण करून स्थावर मालमत्तेची किंमत अंतिम करून लेख्यात घेण्यात येईल.
६. पुर्नस्थापनेची किंमत, प्रमुख बदल, महत्वपूर्ण भागाची दुरुस्ती आणि दिर्घकालीन बांधकाम प्रकल्प याचे भांडवलीकरण मानांकीत मापदंड पूर्ण झाल्यास करण्यात येईल.
७. मालमत्ता विक्रीनंतरचे मूल्य व संचयित घसारा हे वित्तीय विवरण व परिणामी नफा नूकसान यामधून वगळून नफा व तोटा पत्रकामध्ये दर्शविण्यात आलेले आहे.

III. अमूर्त मालमत्ता:

अमूर्त मालमत्तेमध्ये भविष्यात होणारे आर्थिक फायदे ज्याची किंमत विश्वसनियपणे मोजली जाऊ शकते. अशी मालमत्ता मागील गृहीत धरलेली किंमत वजा अपायकारक नूकसान या सूत्रावर निर्धारित करण्यात आलेली आहे.

IV. मालमत्तेची तरतूद/परतफेड:

व्यवस्थापनाने विविध व्यवसायिक प्राप्ती व अल्पकालीन मालमत्ता ज्याची पुर्नप्राप्तीची संभावना संशयास्पद आहे. अशा मालमत्तेवर १०० टक्के तरतूद केलेली आहे.

V. महसूल आधार:

कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १२८ (१) नुसार कंपनीने खाते व्दिनोंद पध्दतीचा अवलंब करून प्रत्यक्ष स्वरूपात झालेल्या व्यवहाराला गृहीत धरून तयार केलेले आहे. खालील बाबी वगळता सर्व जमा खर्च हा प्रत्यक्ष स्वरूपात झालेल्या व्यवहाराच्या तत्वानुसार लेखांकीत करण्यात आलेला आहे.

- अ) रोजंदारी श्रमिकाबाबतचे उपदान व रजेचे रोखीकरण
- ब) बिजोत्पादकाकडून वसूल करावयाचे रीग्रेडींग, रीसॅपलींग आणि तपासणी शुल्क
- क) विमा कंपनीकडून मिळालेली दाव्याची रक्कम.
- ड) शासनाच्या विविध योजनेअंतर्गत झालेल्या खर्चाची परतफेड.
- इ) निम्नस्तर नापास बियाणे विक्रीपोटी वसूल केलेला सेवा खर्च.
- ई) स्वमालकीच्या व भाड्याच्या मालमत्तेवरील कर.

VI. भाडेतत्वावर असलेली मालमत्ता:

भाडेपट्टा जेथे भाडेकरू भाडेपट्टा केलेल्या मुदतीच्या मालकीचे सर्व धोके आणि फायदे ब—याचदा प्रभावीपणे राखून ठेवते त्याला चालू स्थितीतील भाडेपट्टा म्हणून वर्गीकृत केल्या जाते. चालू स्थितीतील भाडेपट्ट्यावरील खर्च किंवा कमाई ही नफा तोटा पत्रकामध्ये अपेक्षित चलनवाढीचा खर्च वाढविण्यासाठी अपेक्षित सर्वसाधारण भरपाईसह भाडेपट्टा शोधन किंवा मिळकत हे सरळ लाईन आधारावर ओळखल्या जाते.

VII. घसारा आणि परिशोधन:

मालमत्ता, यंत्रसामग्री आणि उपकरणे:

अ) कंपनी कायदा, २०१३ च्या परिशिष्ट II मध्ये निर्देशित केल्यानुसार, मालमत्तेच्या उपयुक्त कालावधीवर लिखित मूल्य पध्दती Written down value method (WDV)नुसार घसारा आकारण्यात आलेला आहे.

ब) कंपनी कायदा, २०१३ नुसार खरेदी/विक्री केलेल्या मालमत्तेवर घसारा प्रोराटा आधारावर आकारण्यात आलेला आहे.

क) कंपनी कायद्याच्या परिशिष्ट IIनुसार सर्व उपयोगी मालमत्तेचे मूल्य ज्याच्या उपयोगी कालावधी ३१ मार्च २०१४ रोजी संपलेला आहे व त्याची ५ टक्के पेक्षा कमी रक्कम पुढे नेण्यात आली आहे अशी मालमत्ता व इतर सर्व मालमत्ता बाबतीत उर्वरित मूल्य मालमत्तेच्या मूळ किंमतीच्या ५ टक्के गृहीत धरण्यात आलेले आहे.

मालमत्ता यंत्रसामग्री व उपकरणे यांची अंदाजीत कालावधी गृहीत धरण्याकरिता खालील अंदाज घेण्यात आलेले आहे.

विवरण	अंदाजीत आयुष्य	घसा—याचे दर
यंत्रसामग्री व उपकरणे	१५ वर्ष	१८.१० %
संगणक	३ वर्ष	६३.१६ %
कार्यालयीन उपकरणे	५ वर्ष	४५.०७ %
फर्निचर अँड फिक्स्चर	१० वर्ष	२५.८९ %
वाहन	८ वर्ष	३१.२३ %

ड) परिशिष्ट II नुसार मोजण्यात येणा—या भाडेपट्टयावरील संपत्तीची अनुमानित उपयुक्त कालावधी ही किमान गृहीत धरून मालमत्तेचे भांडवलीकरण करण्यात येते.

इ) अहवाल तारखेत घसारा पध्दती उपयुक्त जीवणमान व अवशिष्ट मूल्याचे पुनरावलोकन केले जाते.

ई) भाडेपट्टयाचे कालावधीशिवाय भाडेपट्टयाचे जमिनीचे प्रीमियम भाडेपट्टयाचे कालावधीच्या वेळेस परिशोधित केलेले आहे.

VIII. अमूर्त मालमत्ता:

अमूर्त मालमत्तेच्या संबंधित अंदाज उपयुक्त कालावधीवर सरळ रेषेत बसण्यासाठी उपलब्ध असलेल्या तारखेपासून अंमलबजावणी केली जाते. अमूर्त मालमत्तेचा अंदाजीत उपयोगिता कालावधी खालील प्रमाणे आहे.

विवरण	अंदाजीत आयुष्य	स्वतः तयार केलेले/खरेदी केलेले
सॉफ्टवेअर	१—५ वर्ष	खरेदी केलेले

IX. गैरआर्थिक मालमत्तेचा अपव्यय:

अ) IND AS-36 च्या प्रावधानानुसार नुकसानीचे काही संकेत आहेत का हे निर्धारित करण्यासाठी महामंडळाच्या मालमत्तेची चालू किंमत प्रत्येक ताळेबंदाच्या तारखेवर तपासली जाते.

ब) जेव्हा मालमत्तेवरील खर्च हा त्याच्या वसूली योग्य मूल्यापेक्षा जास्त होतो, तेव्हा त्याला मालमत्तेचे मूल्य कमी होणे असे म्हणतात. असा खर्च हा सदरील अहवाल वर्षातील नफा आणि तोटा तक्त्यामध्ये दर्शविण्यात आला आहे.

क) प्रत्येक अहवालाच्या तारखेस महामंडळ नुकसानीची अनुमानित रक्कम मोजतो. पूर्वसूचनेच्या कालावधीमध्ये ओळखल्या गेलेल्या नुकसानीस तोटा परत मिळविता येण्याजोग्या अंदाजानुसार बदल झाला आहे आणि अशा प्रकारचे नुकसान यापूढे अस्तित्वात नाही किंवा कमी झाले आहे. नफ्यात झालेल्या नुकसानीची परतफेड नफा आणि तोटा विवरणामध्ये ओळखली जाते.

X. स्कंध (साठा) मुल्यांकन:

अ) विविध प्रकारचे बियाणे व प्रक्रीया सामुग्री व इतर उपलब्ध सामुग्रीचे मूल्यांकन प्रत्यक्षपणे साठ्याची पडताळणी करून व्यवस्थापनाद्वारे प्रमाणित करण्यात आले आहे.

पायाभुत बियाणे, प्रमाणित बियाणे यांच्या साठ्याचे मूल्यांकन हंगामातील सरासरी भारांकीत मूल्य वा नक्त वसुलीयोग्य मूल्य यापैकी जे कमी असेल त्या आधारावर करण्यात आलेले आहे. सदर मूल्यात खरेदी मूल्य, प्रक्रीया खर्च याचा समावेश आहे.

महामंडळाच्या व्यवसायाचे स्वरूप हे हंगामी असल्याने प्रती किंवटल खर्चाचे मापन हे त्यापुर्वीच्या हंगामातील प्रतिकिवटल सरासरी मुल्याच्या आधारावर करण्यात आले आहे.

प्रक्रीया सामुग्रीचे मुल्यांकन हे भारांकीत सरासरी व्यय ज्यात प्रत्यक्ष खर्च व अन्य खर्चाचा समावेश नाही. या आधारावर करण्यात आलेले आहे.

ब) ज्या बियाण्याची वैधता संपलेली आहे, असे बियाणे पुर्नप्रमाणित करण्यात येते अथवा नॉनसीड म्हणुन विकण्यात येते. ज्या बियाण्याचे पुर्नप्रमाणिकरण झालेले आहे. परंतु ज्याचे निकाल ३१ मार्च नंतर प्राप्त झाले, अशा संभाव्य प्रमाणित बियाण्याचे मूल्यांकन उपरोक्त (अ) प्रमाणे करण्यात आलेले आहे. नापास/लोप्रड/नॉन सीड इत्यादीचे मुल्यांकन नक्त वसुलीयोग्य किमतीच्या आधारावर करण्यात आलेले आहे.

क) प्रक्रियेत असलेल्या नवीन साठ्याचे त्याचप्रमाणे ज्या नवीन साठ्याचे निकाल अद्याप अप्राप्त आहेत अशा बियाण्याच्या साठ्याचे मुल्यांकन खालीलप्रमाणे करण्यात आलेले आहे.

i. महामंडळाच्या स्वतःच्या साठ्याबाबत:

चांगले बियाणे व निकाल अप्राप्त असलेल्या बियाण्याचे बाबतीत खरेदी खर्च अधिक वापरात आणलेला बारदाना व कापडी पिशव्या यावरील खर्च अशा एकूण किंमतीने मुल्यांकन केलेले आहे. तथापि ३१ मार्च नंतर जो साठा नापास झाला त्याची किंमत एकूण किमतीतुन कमी करण्यात आलेली नाही.

ii. बिजोत्पादकांच्या साठ्याबाबत:

ज्या बियाण्याबाबत निकाल हा अप्राप्त आहे अशा बियाण्याबाबत वापरात आणलेला बारदाना व कापडी पिशव्याच्या किमतीचे मुल्यांकन केलेले आहे.

ड) नुतणीकरण साठ्याबाबत पुनःप्रक्रिया करण्याचा खर्च रिफ्लेसमेंट कॉस्ट म्हणुन त्याची गणना करण्यात आलेली आहे.

XI. जैविक मालमत्ता:

१. जैविक मालमत्तेत वाढ होत असलेल्या रोपांचा समावेश आहे. जे की प्रत्येक अहवाल वर्षाच्या शेवटी विक्रीसाठी कमी किंमतीवर मोजली जातात. महामंडळ मालाच्या किंमतीमध्ये जैविक मालमत्तेसाठी पुर्नउत्पादित जैविक मालमत्तेपासून मिळणारे फायदे आणि नूकसान यांचे वर्गीकरण करते.
२. उभी रब्बी पीके व नर्सरीचा साठा याची किंमत खरे मूल्य वजा विक्री मूल्य म्हणजे सदर साठा विपणन योग्य करण्यासाठी खर्च तसेच अद्यापपर्यंत खर्च करावयाचा भत्ता मिळविल्यानंतर आणि शेतविषयक जोखिमीची कामे याचा खर्च गृहीत धरुन ठरविण्यात येतो. पुर्व खरीपाचे किंमती हे त्याच्या उचित किंमतीचे अंदाज लावून ठरविल्या जातात आणि जैविक मालमत्ता खात्याच्या अंतर्गत याचा समावेश होतो.
३. पडीत जमीन/बांधावर उगवलेली व्यावसायीक झाडे किंवा वृक्षरोपणाकरीता उपयोगात येणारी झाडाच्या कटाईसाठी आवश्यक प्राधिकरणाची परवानगी घेण्यात येते. उभ्या वृक्षाचे मूल्य हे वनविभागाद्वारे निश्चित केलेल्या वृक्षाच्या घेरानूसार प्रति क्यूबिक मिटर प्रमाणे ठरविण्यात येते.

XII. घेतलेल्या कर्जाची लागत:

१. घेतलेल्या कर्जाची लागत ही संपादित करण्यासाठी संपत्तीचे एकत्रिकरण व भांडवलीकरण करून पात्र संपत्तीची एकूण किंमत गृहीत धरण्यात येते. पात्र संपत्ती म्हणजे अशी संपत्ती ज्याचा तिच्यासाठी हेतूपरस्पर वापर किंवा विक्रीसाठी दिलेल्या कालावधीत उपयोग होऊ शकतो.
२. इतर सर्व घेतलेल्या कर्जाची लागत ही नफा व तोटा पत्रकात दर्शविली आहे.

XIII. शासकीय अनुदान:

भारतीय लेखामानक २० अनुसार शासकीय अनुदानाकरीता खालील लेखाधोरण अनुसरीत करण्यात आलेले आहे.

अ) खेळते भांडवल म्हणून मिळालेले शासकीय अनुदान उत्पन्न म्हणून संबोधले आहे जे की हेतूपरस्पर संबंधित असलेल्या खर्चाशी पध्दतशीर सुसंगत केलेले आहे.

ब) विशिष्ट प्रकल्पाकरीता मिळालेले अनुदान हे स्थगित उत्पन्नाशी संयोजित करून ताळेबंदामध्ये दर्शविले आहे. संयोजित केलेले स्थगित उत्पन्न हे संपत्तीच्या उपयुक्त जीवनाशी पध्दतशीर सुसंगत केले आहे.

क) महसुली स्वरूपाचे जे अनुदान मिळालेले आहे त्या पेक्षा ज्या अनुदानाचा वापर झालेला आहे ते नफा—तोटा खात्याला जमा केलेले आहे.

XIV. कर्मचाऱ्यांचे लाभ:

अ) कर्मचाऱ्यांचे अल्पमुदती लाभ:

महामंडळाच्या कर्मचाऱ्यांचे सेवा संबंधी अल्प मुदती लाभाचे मान्यताप्राप्त खर्च नफा—तोटा पत्रकामधे दर्शविण्यात येतात.

ब) कर्मचाऱ्यांना निवृत्ती नंतरचे लाभ:

i. भविष्य निर्वाह निधी

कर्मचाऱ्यांचे भविष्य निर्वाह निधीचे महामंडळाचे अंशदानाचा मासिक दर निश्चित आहे. हे निश्चित मासिक अंशदान नियमितपणे दरमहा कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी संगठन, भारत सरकार यांचेकडे वेळेच्या आत जमा करते व ही रक्कम नफा—तोटा पत्रकामधे नावे टाकण्यात येते.

ii. उपदान

महामंडळाकडे पात्र असलेल्या कर्मचाऱ्यांकरीता उपदान (सेवा निवृत्ती लाभ) योजना आहे. निवृत्त होणारे कर्मचारी, नोकरी दरम्यान मृत्यु अथवा बडतर्फ कर्मचारी यांना सेवा झालेल्या प्रत्येक पुर्ण वर्षाकरीता १५ दिवसाच्या वेतनाऐवढा लाभ दिला जातो. कंपनीने एल. आय. सी. कडे उपदान निधी पॉलीसी काढलेली आहे. या निधी करीता एल. आय. सी. प्रोजेक्टेड युनिट क्रेडीट मेथड पध्दतीने महामंडळाची देयता दरवर्षी निश्चित करते व ही देयता रक्कम नफा—तोटा पत्रकामधे नावे टाकण्यात येते.

iii. अर्जित रजा रोखीकरण—

नियमित कर्मचाऱ्यांच्या अर्जित रजा रोखीकरण करीता एल. आय. सी. कडे पॉलीसी काढलेली आहे या पॉलीसी च्या देय रकमेचे निर्धारण एल. आय. सी. प्रोजेक्टेड युनिट क्रेडीट मेथड पध्दतीने महामंडळाची देयता दरवर्षी निश्चित करते व ही देयता रक्कम नफा—तोटा पत्रकामधे नावे टाकण्यात येते.

XV. विविध कर:

उत्पन्नावरील कर, विक्रीकर, वस्तु व सेवा कर:

- i. अहवाल वर्षातील करामध्ये वर्तमान आयकर आणि स्थगित कर यांचा समावेश आहे.
- ii. चालू वर्षाचा कर हा आयकर कार्यालयाकडे प्रचलीत कर दरानुसार परिगणना करून अपेक्षित रक्कमेचा भरणा करण्यात येतो.
- iii. कराचा दर व कर आकारण्याकरीता ज्या देशामध्ये महामंडळाचे व्यवसायिक क्षेत्र आहे व ज्या क्षेत्रामध्ये करयोग्य रक्कम कमविण्यात आलेली आहे त्याचा विचार करून भरण्यात येतो.
- iv. चालू करामध्ये इतर सर्वसाधारण उत्पन्न म्हणून ओळखल्या जाणा—या उत्पन्नाचा समावेश असून त्याला (OCI) म्हणून संबोधित करण्यात येते.
- v. विक्रीकर, उत्पन्नकर आणि वस्तु व सेवा कर याबाबतीत देय किंवा प्राप्त असलेल्या शासकीय आदेशाचे लेखाकंन ज्यावर्षी असे आदेश प्राप्त झाले आहेत त्याचवर्षी करण्यात येते.
- vi. खरेदी केलेल्या वस्तुवर आकारलेल्या विक्रीकर आणि वस्तु व सेवाकर पोटी मिळालेल्या टॅक्स क्रेडिट/सेंटऑफ यामधील फरक प्रत्यक्ष मिळालेल्या टॅक्स क्रेडिट/सेंटऑफ च्या पोटी खातेजमा करण्यात येतो व त्याचे लेखाकंन ज्यावर्षी शासकीय आदेश प्राप्त झाले आहेत त्याचवर्षी करण्यात येते.

स्थगित कर:

भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेने निर्धारित केलेल्या भारतीय लेखा मानांक १२ (IND AS) नुसार 'मिळकतीवरील कर' प्रमाणे

- i. स्थगित मिळकत कर संपत्ती आणि देयता हे तात्पुरत्या फरकासाठी ओळखले जाते. जे की अहवालतारखेस असलेल्या कर दर आणि कर कायदा यामधील आकडेमोडी नंतर गुणन केले जाते.
- ii. स्थगित मिळकत कर संपत्ती, कर दायित्व असलेला नफा हा वजायोग्य तात्पुरते फरक असलेला, वर्षानुवर्षे पुढे चालत आलेला परंतु न वापरात आलेला आणि तसेच जमा असलेला कर आणि न वापरलेला तोटा असलेला कर यांसोबत वापरण्यात येवू शकतो.
- iii. स्थगित मिळकत कर संपत्तीची प्रवाहीत किंमत ही प्रत्येक अहवाल तारखेला पुनरावलोकित केली जाते आणि तिच किंमत स्थगित मिळकत कर दायित्व असलेला नफा हा स्थगित मिळकत कर संपत्ती यांसोबत वापरण्यात येण्यापर्यंत वजा होवू शकतो.
- iv. OCI (इतर सविस्तर उत्पन्न) शी संबधित असलेले स्थगित कर हे इतर सविस्तर उत्पन्न म्हणून संबोधले जातात.

XVI. प्रति भाग उत्पन्न :

१. मुळ प्रतिभाग लाभ हा अहवाल वर्षातील नफा किंवा तोटा याला अहवाल वर्षातील थकबाकीत असलेले सरासरी सर्व समभाग यांनी विभागून निर्धारित केला जातो. समभागांची विभागणी आणि अधिलाभांश भाग निर्धारित करण्यासाठी अहवाल वर्षातील थकबाकीत असलेले सरासरी सर्व समभाग हे समायोजित केले जातात.

२. सौम्य प्रतिभाग लाभ हा अहवाल वर्षातील नफा किंवा तोटा याला अहवाल वर्षातील थकबाकीत असलेले सरासरी सर्व समभाग यांनी विभागून निर्धारित केला जातो. सर्व संभाव्य समभाग निर्धारित करण्यासाठी अहवाल वर्षातील थकबाकीत असलेले सरासरी सर्व समभाग आणि समभाग धारक हे समायोजित केले जातात

XVII. संभाव्य देयता आणि संभाव्य मालमत्ता:

- अ) संभाव्य देयता खालील दिलेल्या बाबींनुसार दर्शविल्या जातात.
- मोजमापनामध्ये अंतर्भूत केलेल्या अशा तरतूदी की, ज्या मध्ये अंदाज पत्रकाचा उल्लेखनीय सहभाग असतो मागील घटना मध्ये अशा तरतूदी विश्वसनीय पध्दतीनुसार अंदाजपत्रक करून निर्धारित करण्यात आले आहे. किंवा
 - आजच्या दायित्वाची संपूर्णपणे विश्वसनीय अंदाजपत्रक दिल्या जाऊ शकत नाही किंवा
 - शक्य असलेले दायित्व ज्यांची अंदाजपत्रकामध्ये परतावा होण्याची शक्यता असते.
- ब) शक्य असलेले अंतर्भूत होणारे आर्थिक लाभ हे संभाव्य संपत्ती म्हणून दर्शविल्या जाते.
- क) प्रत्येक अहवालाच्या तारखेला संभाव्य देयता आणि संभाव्य संपत्तीचे पूनरावलोकन केले जाते.
- ड) संभाव्य देयता ही निव्वळ अंदाजपत्रीत तरतूदीचा तोडगा काढण्याची संबंधीत शक्य असलेला बर्हीप्रवाह आहे.

समभागधारकांना देण्यात येणारा लाभांश:

वर्षाकरीता देय असलेला लाभांश हा समभागधारक किंवा संचालक मंडळ यांनी मान्य केल्या नंतर त्याच वर्षी देय राहिल.

XVIII. संशोधन व विकास खर्च:

AS-३८ च्या पुर्ततेकरीता (अमूर्त संपत्ती) महामंडळामार्फत नवीन संशोधित बियाणे वाण विकसीत करण्यासाठी महसुली/भांडवली खर्च करण्यात येतो तो नफा—तोटा पत्रकामध्ये त्याच वर्षी नावे टाकण्यात येते.

स्थावर मालमत्ता, यंत्रसामग्री आणि उपकरणे २०१८-१९

संज्ञा	०१.०४.२०१८ रोजी		धसात				नवत संग्रह				३१.०३. २०१८ रोजी	
	वाढ		काढलेली रक्कम		०१.०४.२०१८ रोजी	वर्षाकाला	विक्री	IND AS Transition	एकूण ३१.०३.२०१९	३१.०३. २०१९ रोजी		
	स्व निधी	अनुदान	विक्री समायोजन	अनुदान पैकी								
३. स्थावरमालमत्ता, यंत्रसामग्री आणि उपकरणे												
जमिन	०.००	०.००	०.०७	०.००	१४७.५९	०.००	०.००	०.००	०.००	१४७.५९	१४७.५९	१४७.५९
कर पट्ट्या जमिन	०.००	०.००	२.०७	०.००	१८३.११	०.००	०.००	०.००	०.००	१८३.११	१८३.११	१८३.११
इमारती	२७०.२२	५०.००	०.००	०.००	५३४५.६७	२५७४.९२	८९.३४	०.००	१६४.२६	२८२८.५३	२५९७.९५	२४५०.५३
यंत्रसामग्री	१३.९३	८५.००	०.००	०.००	३८३५.६६	२३४४.४५	१४.९२	०.००	१५४.००	२५९३.३८	९२२.२९	०.०२.२८
विद्युत स्थापना	१३.००	०.००	०.००	०.००	३३५.५६	२१७.३९	२५.९१	०.००	२४३.२१	९२.३५	१०५.२५	१०५.२५
फर्निचर	६.९२	०.००	०.००	०.००	२३८.८०	१८८.०५	१०.२७	०.००	१९८.३९	४०.४९	४३.८३	४३.८३
कार्यालयीन सामग्री	२.२९	०.००	०.००	०.००	९४.९४	७८.१०	५.२६	०.००	८३.३७	११.५८	१४.५५	१४.५५
वाहने	११०.२५	११.८२	०.००	०.००	१२२.०७	६४.६३	१४.२९	०.००	४३.१४	३८.९३	४५.६९	४५.६९
संगणक	२.२८	०.७९	०.००	०.००	३०५.७०	२५७.३८	२५.८८	०.००	२८३.३६	२२.३४	४४.८५	४४.८५
एकूण मूर्त संपत्ती	३०८.६५	१४७.६१	२.१५	०.००	१०२०९.०२	५७२४.८५	१८५.८७	०.००	३२२५.७७	६२३३.२९	४०३९.६७	४०३९.६७
५. अमूर्त संपत्ती												
सापटवेअर विकास	०.५६	०.००	०.००	०.००	०.८०	०.००	०.२८	०.००	०.२८	०.५२	०.५२	०.५२
प्रतीपिधावर असलेले सापटवेअर	७.५०	०.००	०.००	०.००	३७.७३	०.००	०.००	०.००	०.००	३७.७३	३७.७३	३७.७३
एकूण अमूर्त संपत्ती	८.०६	०.००	०.००	०.००	३८.५३	०.००	०.२८	०.००	०.२८	३८.२५	३८.२५	३८.२५
४. प्रतीपिधावर असलेले भांडवल												
प्रतीपिधावर असलेले भांडवल	२६७.३४	०.००	२३८.९६	०.००	३६०.०८	०.००	०.००	०.००	०.००	३६०.०८	३६०.०८	३३९.७०
एकूण स्थावर मालमत्ता	१०११७.०८	५८४.०४	२४१.१०	०.००	१०६०७.६३	५७२४.८५	१८६.१५	०.००	६२३३.५७	४३७४.०६	४३९१.८५	४३९१.८५
एकूण मागिल बर्बाद	९६४७.५३	०.३९	३२.६५	०.००	१०११७.०८	५१८०.२७	१७४.७९	०.००	५७२४.८५	४३९१.८५	४४६७.२६	४४६७.२६

चालू वर्षी २.०७ लक्ष भांडेपट्ट्याची रक्कम उचल करणयात आलेली आहे.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

वित्तीय विवरणाच्या टिपणी चा भाग

	३१ मार्च २०१९ रोजी (रूपये) लखात	३१ मार्च २०१८ रोजी (रूपये) लखात
६. इतर अचल संपत्ती		
(स्वतंत्र उल्लेख नसल्यास असुरक्षित समजलेले)		
सुरक्षा आणि इतर ठेवी	३३.६२	३४.८७
शासकीय प्राधिकरणाकडे ठेवी	१७७.४५	१६८.४७
	२११.०७	२०३.३४
७. साठा		
किंमत व्यवस्थापनातर्फे लागत खर्च किंवा बाजारभाव यापैकी जी कमी असेल ती		
चांगले बियाणे	१३०५०.००	८१४३.००
अनुपयुक्त बियाणे	१०५०.००	३३७४.००
संवेष्टन सामग्री	१०००.००	९७४.००
	१५१००.००	१२४९१.००
७.१. चांगले बियाणे		
पायाभूत, मुलभूत बियाणे	२५०.००	३३.००
प्रमाणित, सत्यप्रत आणि कच्चे बियाणे	१२८००.००	८११०.००
	१३०५०.००	८१४३.००
७.२. अनुपयुक्त बियाणे		
ल्योमॅड, नापास आणि नॉनसिड	१०५०.००	३३७४.००
७.३. प्रक्रीया सामग्री		
	१०००.००	९७४.००
८. मालमत्ता, यंत्रसामग्री आणि उपकरणे व्यतिरिक्त असलेली जैविक संपत्ती	७.००	१०.००
९. व्यापारी येणे		
तारणरहित सहा महिन्यापेक्षा जास्त कालावधीचे येणे		
वसुलीयोग्य असलेले	३१५३.०१	१६९४.७९
संशयास्पद वसुली	२५८.१६	२५८.१६
	३४११.१७	१९५२.९५
इतर		
वसुलीयोग्य असलेले	१४५९.५३	७६५.३४
संशयास्पद वसुली	२.३२	२.३२
	१४६१.८५	७६७.६६
	४८७३.०२	२७२०.६१
वजा— संशयास्पद वसुलीची तरतुद	२६०.४८	२६०.४८
	४६१२.५४	२४६०.१३
१०. रोख व रोख सममुल्य		
हातातील रोख	०.५४	१.६३
चालू खात्यातील शिल्लक	४८७०.७१	४३११.८७
३ महिन्यापेक्षा कमी मुदत ठेवी खात्याची शिल्लक	३०००.००	००.००
	७८७१.२५	४३१३.५०
११. वरील व्यतिरिक्त बँकेतील शिल्लक रक्कम		
मुदत ठेव	७०००.००	१५८९४.६०
लाभांश	२४.४१	२५.६७
मुदत ठेव	५.००	५.००
	७०२९.४१	१५९२५.२७
१२. चालू कर संपत्ती		
	२०७७.८१	१२३७.७९
१३. इतर चल संपत्ती		
(स्वतंत्र उल्लेख नसल्यास असुरक्षित समजलेले)		
१३.१. ग्राहक अग्रिम		
वसुलीयोग्य असलेले	३१९०६.७२	१९८९५.०७
संशयास्पद वसुली	५०५.०३	५०६.९९
१३.२. कर्मचारी अग्रिम		
वसुलीयोग्य असलेले	४२.०५	३०.६१

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

१३.३ इतर अग्रिम		
वसुलीयोग्य असलेले	१७५.२६	१.३५
संशयास्पद वसुली	३.००	१.०५
	३२६३२.०५	२०४३५.०७
वजा संशयास्पद वसुलीची तरतुद	५०८.०३	५०८.०३
	३२१२४.०२	१९९२७.०३
१३.४. इतर चल संपत्ती		
मुदत ठेवीवरील अप्राप्त व्याज	३५१.२२	३०४.५४
आगाड केलेला खर्च	२२.४४	१५.५२
	३७३.६६	३२०.०६
	३२४९७.६८	२०२४७.१०
१४. समभाग भांडवल		
अधिकृत		
१०,००,००० समभाग प्रत्येकी रू.१००/- प्रमाणे	१०००.००	१०००.००
विक्री केलेले समभाग		
५,००,००० सामान्य भाग प्रत्येकी रू.१००/- प्रमाणे	५००.००	५००.००
मागिल वर्षी ५,००,००० सामान्य समभाग		
विक्री केलेले आणि भरणा झालेले		
४,१८,४४५ सामान्य भाग प्रत्येकी रू.१००/-प्रमाणे पुर्ण भरणा झालेले(मागिल वर्षी ४,१८,४४५ सामान्य समभाग)	४१८.४५	४१८.४५
टिपणी — १ अ भाग व्यवस्था आणि भाग भांडवल		
समभाग १ एप्रिल रोजी ४,१८,४४५	४१८.४५	४१८.४५
अहवाल वर्षी विक्री भाग		
अहवाल वर्षी परत घेतलेले भाग		
३१ मार्च रोजीचे भाग— ४,१८,४४५	४१८.४५	४१८.४५
टिपणी १ ब ५ टक्यापेक्षा जास्त भाग धारण करणाऱ्या भागधारकांची नावे		
भागधारक प्रतिशत टक्केवारी		
महाराष्ट्र शासन ४८.९९ टक्के	२०५०००	२०५०००
नॅशनल सिड्स कॉर्पोरेशन ३५.४४ टक्के	१४८३३०	१४८३३०
१५ इतर समभाग		
नफा आणि तोटा पत्रकातील अधिक्य		
वर्षाचेसुरुवातीची शिल्लक	२९६६३.८०	२७८४१.४७
अधिक या वर्षातील नफा	२६१०.४३	२१०६.५४
मागील वर्षातील समायोजन	४१.५१	-१६.९५
प्रस्तावित लाभांश व वितरण कर		
चालू वर्षासाठीचा निव्वळ मागील वर्षाचे समायोजन		
वजा: सामान्य संचितीतील स्थानातरीत	-६५.२६	-५२.६६
संशोधन संचितीतील स्थानातरीत	-५२.२१	-४२.१३
प्रस्तावित लाभांश व वितरण कर	-५०.४५	-६२.९८
सी.एस. आर खर्च	००.००	-१०९.४८
अ	३२१४७.८३	२९६६३.८०
ब) सामान्य संचिती	८३९.३१	७८६.६५
वर्षाचे सुरुवातीची शिल्लक		
अधिक : या वर्षातील जमा	६५.२६	५२.६६
ब	९०४.५७	८३९.३१
क) संशोधन संचिती		
वर्षाचे सुरुवातीची शिल्लक	१०६७.३२	१०२५.१९
अधिक : या वर्षातील जमा	५२.२१	४२.१३
क	१११९.५३	१०६७.३२
ड) भांडवल संचिती		
वर्षाचे सुरुवातीची शिल्लक	१४.३०	१४.३०
अधिक : या वर्षातील जमा	००.००	००.००
ड	१४.३०	१४.३०
अहवाल वर्षाचे शेवटची शिल्लक(अ+ब+क+ड)	३४१८६.२३	३१५८४.७३

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

१६. भांडवली अनुदान	१ एप्रिल १८ रोजी	वाढ	काढून घतलेले	३१ मार्च १९ रोजी	३१ मार्च १८ रोजी
NSP III अंतर्गत भांडवली अनुदान	८०६.०३	००.००	००.००	८०६.०३	८०६.०३
बीज बँक : फिरते निधी	६४.३३	००.००	००.००	६४.३३	६४.३३
बीज बँक : फिरते निधी NSR	९०.८२	००.००	००.००	९०.८२	९०.८२
कापूस डिलीटिंग केंद्र	१०१.१५	००.००	००.००	१०१.१५	१०१.१५
प्रक्रिया बळकटीकरण आणि साठवण सुविधा	२५.००	००.००	००.००	२५.००	२५.००
विज बँक : गोडावून बांधकामासाठी	८.४१	००.००	००.००	८.४१	८.४१
RKVY अनुदान(सौर उर्जा)	११९.४१	५९.६९	१२०.००	५९.१०	११९.४१
अनुदान : बिज गुणवत्ता सक्षमीकरणासाठी	१२५.४५	१४१.००	१२८.८४	१३७.६०	१२५.४५
स्थावर संपत्तीसाठी भांडवली अनुदान	२६६०.९३	१४७.६१	३२२.५७	२४८५.९७	२६६०.९३
एकुण	४००१.५३	३४८.३०	५७९.४९	३७७८.४२	४००१.५३
१७. राज्य शासनाकडून खेळता ऋणनिधी					
राज्य शासनाचा खेळता ऋणनिधी	५००.००	००.००	००.००	५००.००	५००.००
एकुण	५००.००	००.००	००.००	५००.००	५००.००
१८. ऋण					
बँकेकडून ऋण		००.००			००.००
१९. व्यापारी देयता					
MSME					
MSME माठीचा पुरवठादार आणि खर्च		१९.२७			१३६.७५
इतर					
बियाणासाठी देणी		१२३६.४०			१७७८.४०
पुरवठा व खर्च		१४००.२६			१५०५.७५
		२६५५.९३			३४२०.९०
२०. इतर चल देयता					
ग्राहकाकडून स्विकारलेली अग्रिम रक्कम		२४६५८.४९			१६९१३.८४
दाबा न केलेले लाभांश		२४.४१			२५.६७
व्यापारी / सुरक्षा ठेवी		२७११.००			२३३१.८१
सरकारी खाते		८७.९७			९९.१४
कर्मचारी खाते		६४.५५			६४.५५
वैधानिक भरणा		१५.१८			३१.७२
इतर		३१७९.६२			५८७.७४
		३०७४९.२३			२००५४.४७
२१. तरतुदी					
कर्मचारी लाभा तरतुद					
समुह उपदान		७.०६			१५.१०
रजा रोखीकरण		१.३१			११२.३६
		८.३७			१२७.४६
२२. चालू कर देयता(निव्वळ)					
		१४४२.७६			११२७.००
२३. व्यवसायातुन प्राप्ती					
सामग्री विक्री					
बियाणे विक्री		५९५५६.९७			५२०८४.७६
प्रक्रीया सामग्री विक्री		५८.७६			५२.४४
इतर व्यवहारातुन प्राप्ती		१४९७.२४			४८४३.५०
		६१११२.९६			५६९८०.७०
२३.१ बियाणे विक्री					
पायाभूत, मुलभूत बियाणे		३९४९.२०			३९३७.५१
प्रमाणित, सत्यप्रत बियाणे		५२१२२.६३			४४५३९.५६
लॉग्रेड,नापास, नॉनसिड बियाणे		३३६३.७६			३५०५.३३
उत्तीमंवर्यन फुलझाडे, लॅडस्केपींग		१२१.३७			१०२.३६
		५९५५६.९७			५२०८४.७६
२३.२ प्रक्रीया सामग्री विक्री					
प्रक्रिया सामग्री		१९.६७			१२.००
जुनी प्रक्रिया सामग्री		३९.०९			४०.४३
		५८.७६			५२.४४
२३.३ इतर व्यवहारातुन प्राप्ती					

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

खर्चाची प्रतिकृती	१३७३.६७	४६०५.७३
विक्री परत व प्रक्रिया शुल्क	२७.४२	६०.०६
गतवर्षाची देयता वर्ग	९६.१४	१७७.७१
	१४९७.२४	४८४३.५०
२४ इतर प्राप्ती		
व्याज(शोधनातुन आयकर कपात रु.९३.०४लक्ष)	१५१४.१०	१०५४.७१
गतवर्षी रु.१.०९.२३ लक्ष		
इतर अव्यवहारातुन प्राप्ती		
किरकोळ प्राप्ती	२२२.६५	३२७.१२
संपत्ती विक्रीवरील नफा	६१.१०	००.००
भांडवली अनुदान उत्पन्न ओळख खाते	३२२.५७	३६९.७९
	२१२०.४२	१७५१.६२
२५ प्रक्रीया सामग्री उपयोग		
सुरवातीचा साठा	९७४.००	७३७.००
अधिक खरेदी	१७८८.९६	१४४३.४८
	२७६२.९६	२१८०.४८
बजा: अखेरचा साठा	१०००.००	९७४.००
	१७६२.९६	१२०६.४८
२६ बियाणे खरेदी		
पायाभूत, मुलभूत बियाणे	२९८२.६९	३३४६.८५
प्रमाणित, सत्यप्रत बियाणे	४४९९.०५	४३९७.१४
उत्तीसवर्धन फुलझाडे, लंडस्केपींग	५५.१०	४१.६०
	४८०२८.३४	४७३५८.५९
२७ चांगले आणि व्यापारी साठा यातील बदल		
सुरवातीचा साठा	११५२७.००	९५३३.००
चांगले आणि व्यापारी साठा		
अखेरचा साठा		
चांगले आणि व्यापारी साठा	१४१०७.००	११५२७.००
साठ्यामधील वाढ/घट	-२५८०.००	-१९९४.००
२७.१ सुरवातीचा साठा		
पायाभूत, मुलभूत बियाणे	३३.००	७३.००
प्रमाणित, सत्यप्रत बियाणे	८११०.००	८८१६.००
लॅंग्रेड,नापास, नॉनसिड बियाणे	३३७४.००	६१२.००
जैविक संपत्ती	१०.००	३२.००
	११५२७.००	९५३३.००
२७.२अखेरचा साठा		
पायाभूत, मुलभूत बियाणे	२५०.००	३३.००
प्रमाणित, सत्यप्रत बियाणे	१२८००.००	८११०.००
लॅंग्रेड,नापास, नॉनसिड बियाणे	१०५०.००	३३७४.००
जैविक संपत्ती	७.००	१०.००
	१४१०७.००	११५२७.००
२८ कर्मचारी लाभ खर्च		
वेतन, भत्ते व इतर लाभ	४८६४.६१	३०७५.९६
रजा रोखीकरण	१.३१	११२.३६
Ind AS नुसार कर्मचारी लाभ गणना	-६६.५०	६१.६०
भविष्य निर्वाह निधी अंशदान	३४६.५९	३२६.१०
कर्मचारी कल्याण खर्च	३.२३	११.८९
उपदान	४२७.९३	२८.९१
	५५७७.१६	३६१६.८२
२९ वित्तीय खर्च		
व्याज	८६.४८	६१.२६
बँक चार्जेस	९.२५	१३.१९
	९५.७४	७४.४४
३० इतर खर्च		
अ) प्रक्रीया व इतर खर्च		
हाताळणी	२४८.७०	२५७.३४
सुरक्षा-देखरेख खर्च	३६९.८३	२८७.३३
श्रमिक बोनस	२८.२४	२४.२१
कंत्राटदारांना दिलेला प्रक्रीया खर्च	६०३.९०	५०४.१०
विद्युत व उर्जा	१२९.४७	१११.५१

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

इंधन खर्च	३१.६९	२७.६६
बियाणे विमा	५२.६२	४८.७१
मजुरी	३९०.६३	३३६.४७
श्रमीक भविष्य निर्वाह निधी अंशदान	४९.५९	३७.९१
प्रमाणीकरण खर्च	१०८७.४२	९७८.१५
वाहतुक व जकात	२११.०४	१६७.४२
प्रक्रिया केंद्र व गोदाम भाडे	१२०.११	९०.२९
किरकाळ खर्च	११०.७६	९८.४५
यंत्रसामुग्री दुरुस्ती व देखभाल	११.१८	१३.२६
अ	३४४५.१९	२९८२.८०
(ब) प्रशासकीय खर्च		
भरती व प्रशिक्षण	०.६८	०.४०
वाहन खर्च	१२.३२	११.४२
छपाई व लेखन सामुग्री	४६.४६	२८.३९
सामान्य जाहिरात खर्च	२४.१०	४७.२१
भाडेपट्टी	२.७८	४.१४
भाडे	२५.१९	२२.२१
दर व कर	३५.५०	३०.८८
सी.एस.आर खर्च	३२.०९	००.००
अंकेक्षकांना शोधन		
अंकेक्षण शुल्क	२.३९	१.५०
कर अंकेक्षण शुल्क	०.२३	०.२३
किरकोळ खर्च	१.०८	०.०४
संचालक बैठक व्यवस्था	०.१७	०.१६
कर्मचारी प्रवास खर्च	१६१.६५	१६६.०२
संचालक प्रवास खर्च	७.३१	७.५०
विमा	११.७१	१२.२३
टपाल व दुरध्वनी	४१.४५	४०.६१
दुरुस्ती व देखभाल		
इमारती	१५४.१६	४७.५२
वाहणे	८.७६	१०.२९
इतर संपत्ती	७४.१५	६६.६३
इतर कार्यालयीन खर्च	१९७.४३	१७७.२६
ब	८३९.६१	६७२.६३
क) विक्री व वितरण खर्च		
वाहतुक, जकात व हाताळणी	१०६६.०७	८७७.२०
गोडावुन भाडे व जकात खर्च	६१.९६	६५.७४
जाहिरात व प्रसिध्दी	१४७.७२	१२९.३४
पिक नुकसान भरपाई	४२.८७	-३०.०८
इतर व्याज	११.४५	११.२९
सी आणि एफ कमिशन	२०.९४	००.००
क	१३५१.००	१०५३.५०
ड) संशोधन व विकास खर्च		
गुणवत्ता नियंत्रण प्रयोगशाळा खर्च	२७.७४	२१.६४
संशोधन आणि विकास खर्च	५३.२३	४२.३३
ड	८०.९८	६३.९७
एकुण इतर खर्च (अ+ब+क+ड)		
	५७१६.७७	४७७२.९०
पुर्वकालावधीतील समायोजन (नक्त)	४१.५१	-१६.९५

३१. संभाव्य देयता :

अ) महामंडळाविरूद्ध असलेले दावे जे देय म्हणुन स्वीकृत केलेले नाही.

१. सन २००८-२००९ या कालावधीत मध्यप्रदेश राज्याकरीता असलेला रू.१२.७८ लक्ष (सकल) विक्री कर विषयक राशी (मागील वर्षी रूपये १२.७८ लक्ष (सकल) मध्यप्रदेश आणि महाराष्ट्र राज्याकरिता) याबाबत अपील्रीय प्राधिकरणाकडे अपील प्रलंबीत आहेत.
२. कंत्राटदार/बिजोत्पादक/ग्राहक यांनी महामंडळाविरूद्ध २४०.५४ लक्ष रूपयाचे दावे दाखल केलेले आहेत. (मागील वर्षी रू. २५८.३७ लक्ष)
३. कामगार व कर्मचारी यांनी महामंडळाविरूद्ध दाखल केलेल्या दाव्याबाबत देयता रक्कम अनिश्चीत आहे.
४. लोप्रेड/नापासबियाणे व नॉनसीड विक्री बाबत कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे शुल्क निर्धारित नाही यामुळे उल्लेखित केले नाही.
५. फिरता ऋण निधी वरील व्याजाबाबत राज्य शासनाकडून माहितीची प्रतीक्षा आहे, ही रक्कम निर्धारित केलेली नसल्यामुळे पुरविण्यात आलेली नाही.
६. मध्यप्रदेशातील एका आयोजकाने एकल लवादासमोर दाखल केलेला असुन दावा प्रक्रीया चालू आहे.
७. दर आणि कर रू. ६६.३५ लक्ष (मागील वर्षी रू. ८५.८० लक्ष)

३२. करारातील भांडवली खर्चाची अनुमाणीत रक्कम रू. २५४.५० लक्ष भांडवली लेख्याला टाकावयाची बाकी आहे.(मागील वर्षी रू. १५६.०५ लक्ष)

३३. महामंडळाकडे उपलब्ध माहिती नुसार कुठल्याही पुरवठादाराकडून १लाखपेक्षा जास्त व ३० दिवसाकरीतादेय रक्कम व व्याजासंदर्भात कुठलेही दावे नाहीत आणि लघु/किरकोळ पुरवठादारांची बाकी मुळ रक्कम आणि/किंवा व्याजाची स्थिती वर्षाचे शेवटी दर्शविलेली आहे.

(रूपये लक्षात)

अ.क्र	विवरण	३१मार्च २०१९ पर्यंत	३१मार्च २०१८ पर्यंत
१	लघू व किरकोळ पुरवठादाराना देय असलेली मूळ रक्कम	१९.२७	१३६.७५
२	वरील रक्कमेवर देय असलेले व्याज	निरंक	निरंक
३	सुक्ष्म लघु व मध्यम उद्योग विकास कायद्याच्या कलम १६ अंतर्गत चालू वर्षात केलेले शोधन व त्यावरील व्याज	निरंक	निरंक
४	विलंब झाल्यामुळे देय असलेले व्याज ज्यामध्ये सुक्ष्म लघु व मध्यम उद्योग विकास कायद्याअंतर्गत देय असलेल्या व्याजाचा समावेश नाही.	निरंक	निरंक
५	वर्षा अखेरीस जमा असलेले व शोधन न केलेले व्याज	निरंक	निरंक
६	सुक्ष्म लघु व मध्यम उद्योग विकास कायद्याच्या कलम २३ अंतर्गत असे खर्च जे वजा करण्याकरीता मान्य केलेले नाही. त्यावरील जमा व देय असलेले व्याज. (ज्या तारेखेपर्यंत लघुपुरवठाद्वारा द्वारे रक्कमेचे शोधन व त्यावरील देय असलेले व्याज देण्यात येत नाही.)	निरंक	निरंक

३४. कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १३५(१) नुसार कंपनीने अहवाल वर्षात संयुक्त सामाजिक जबाबदारी CSR समिती स्थापन केलेली आहे. या समितीचे कार्यक्षेत्र कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या अनुसूची ७ प्रमाणे आहे. कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १३५(५) नुसार कंपनीने मागील ३ वर्षांच्या निव्वळ नफ्याच्या सरासरीच्या किमान २ टक्के खर्च करणे आवश्यक आहे. कंपनीने अहवाल वर्षात ३२.०९ लक्षरूपये संयुक्त सामाजिक जबाबदारीच्या कार्यावर खर्च केलेले आहेत.

३५. कर्मचारी लाभ खर्च व्यवस्थापकीय संचालक यांचे मानधनासह खालील प्रमाणे:

(रूपये लक्षात)

	२०१८-१९	२०१७-१८
१. वेतन व भत्ते	१९.३३	१८.६८
२. रजा वेतन अंशदान	—	—
एकुण	१९.३३	१८.६८

३६. विविध ऋणको व धनको आणि अग्रिम व आधिक्ये यांची लेखा पुस्तकानुसार संबंधीतांकडून खात्री व्हावयाची आहे व या बाबत काही लेखा पुस्तकात समायोजन असल्यास याची खात्री झाल्यानंतर करण्यात येईल.

३७. चालू वर्षाचे वर्गीकरण आणि जवळच्या रुपयाशी जुळवणी करण्याकरीता मागील वर्षाचे आकडे पुनरसंचयीत करण्यात आलेले आहे.

३८. कंपनीने उद्योगीय विकास महामंडळाकडून/शासनाकडून १५ टिकाणी जमीन ९९वर्षांच्या भाडेतत्वावर घेतलेली आहे. यावरील भाड्याची रक्कम रुपये २.०७ लक्ष नफा व तोटा खात्याला वर्ग करण्यात आलेली आहे.

३९. भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेने या आधी केलेल्या लेखामानकाचे अनुपालन केलेले आहे.

I. कर्मचारी लाभ

कर्मचाऱ्यांच्या लाभाचे सविस्तर विवरण खालीलप्रमाणे:

भविष्य निर्वाह निधी:

भविष्य निर्वाह निधी हे निवृत्ती नंतरच्या लाभाची व्याख्या असून याचा महामंडळाचे अंशदान निधी दरवर्षी नफा-तोटा खात्यामध्ये संबंधीत खात्याचे नावे दाखविण्यात येतो.

उपदान: (प्रॅच्युइटी)

उपदान योजने अंतर्गत प्रत्येक पात्र कर्मचाऱ्यांना त्याच्या शेवटच्या वेतनाचा विचार करून महामंडळामध्ये त्याच्या रूजु तारखेपासून त्याने पुर्ण केलेल्या प्रत्येक सेवा वर्षाला १५ दिवसाचे वेतन याप्रमाणे लाभ देण्यात येतो. हा लाभ मृत्यू, राजीनामा, सेवेतून बडतर्फी इ. जे अगोदर असेल त्याकरीता देण्यात येतो. हा लाभ ५ वर्ष सेवा पुर्ण झाल्यानंतर किंवा मृत्युनंतर देय राहतो.

३१ मार्च २०१९ साठी उपदानाविषयी योजना खालील तक्त्याप्रमाणे आहे

(रूपये लक्षात)

विवरण	उपदान योजना	
	३१ मार्च २०१९	३१ मार्च २०१८
१. गृहितके		
सूट दिलेला दर	७.५०%	८.००%
पगारवाढ	९.००%	९.००%

२. वास्तविक किंमतीच्या दायित्वामध्ये झालेले बदल खालील तक्त्याप्रमाणे		
वर्षा सूरवातीस दायित्वाची वास्तविक किंमत	२०५०.५४	२१२५.३५
व्याजाचा खर्च	१६४.०४	१७०.०३
चालू सेवा खर्च	३७.८८	४२.९४
शोधन केलेला लाभ	४०८.७२	३६४.७४
नियोजित दायित्वावर वास्तविक (नफा)/तोटा	३२३.८६	७६.९६
वर्षाअखेरीस दायित्वाची वास्तविक किंमत	२१६७.६१	२०५०.५४
३. नियोजित संपत्तीचे वास्तविक मूल्य बदल दर्शविणारा तक्ता		
वर्षा सूरवातीस नियोजित संपत्तीचे वास्तविक मूल्य	२३६१.९०	२५४२.१७
संपत्तीतून अपेक्षित परतावा	१७४.३१	१८१.८४
योगदान	३९५.७०	२.६४
शोधन केलेला लाभ	४०८.७२	३६४.७४
नियोजित संपत्तीवर वास्तविक नफा/(तोटा)	निरंक	निरंक
नियोजित संपत्तीचे वर्षाअखेरीस वास्तविक मूल्य	२५२३.२०	२३६१.९०
४. नियोजित संपत्तीचे वर्षाअखेरीस वास्तविक मूल्य दर्शविणारा तक्ता		
वर्षा सूरवातीस नियोजित संपत्तीचे वास्तविक मूल्य	२३६१.९०	२५४२.१७
संपत्तीतून अपेक्षित परतावा	१७४.३१	१८१.८४
योगदान	३९५.७०	२.६४
शोधन केलेला लाभ	४०८.७२	३६४.७४
नियोजित संपत्तीचे वर्षाअखेरीस वास्तविक मूल्य	२५२३.२०	२३६१.९०
अनुदानाची स्थिती	३५५.५८	३११.३६
नियोजित संपत्तीतून अपेक्षित परताव्यापेक्षा जास्त असलेला वास्तविक परतावा	निरंक	निरंक
वास्तविक परताव्याचे दर = अंदाजीत परताव्याचे दर जे की ३१ मार्च ला ARD होते		
५. वास्तविक नफा/तोटा		
दायित्वावर वास्तविक (नफा)/तोटा	३२३.८६	७६.९६
नियोजित संपत्तीवर पूर्ण वर्षाचा वास्तविक (नफा)/तोटा	निरंक	निरंक
दायित्वावर वास्तविक (नफा)/तोटा	३२३.८६	७६.९६
नियोजित संपत्तीवर जाणवलेला वास्तविक (नफा)/तोटा	३२३.८६	७६.९६
६. ताळेबंद आणि नफातोटा पत्रकामध्ये जाणवलेल्या किंमती		
वर्षाअखेरीस दायित्वाची चालू मूल्य	२१६७.६१	२०५०.५४
नियोजित संपत्तीचे वर्षाअखेरीस वास्तविक मूल्य	२५२३.२०	२३६१.९०
अनुदानाची स्थिती	३५५.५८	३११.३६
ताळेबंदातील निव्वळ संपत्ती / देयता	३५५.५८	३११.३६
७. नफा तोटा पत्रकामध्ये आढळणारे खर्च		
चालू सेवा खर्च	३७.८८	४२.९४
व्याज खर्च	१६४.०४	१७०.०३
संपत्तीतून अपेक्षित परतावा	१७४.३१	१८१.८४
वर्षाकरीता आढळलेला निव्वळ (नफा)/तोटा	३२३.८६	७६.९६
नफा तोटा पत्रकामध्ये आढळणारे खर्च	३५१.४७	१०८.०९

अर्जित रजा रोखीकरण

३१ मार्च २०१९ साठी रजा रोखीकरणाविषयी योजना खालील तक्त्याप्रमाणे आहे.

(रूपये लक्षात)

विवरण	अर्जित रजा रोखीकरण योजना	
	३१ मार्च २०१९	३१ मार्च २०१८
१. गृहितके		
सूट दिलेला दर	७.५०%	८.००%
पगारवाढ	९.००%	९.००%
२. वास्तविक किंमतीच्या दायित्वांमध्ये झालेले बदल खालील तक्त्याप्रमाणे		
वर्षा सूरवातीस दायित्वाची वास्तविक किंमत	१७२८.८५	१८५०.४९
व्याजाचा खर्च	१३८.३१	१४८.०४
चालू सेवा खर्च	४.९६	६.८४
शोधन केलेला लाभ	२२७.९२	२२३.६४
नियोजित दायित्वावर वास्तविक (नफा)/तोटा	०.१०	५२.८७
वर्षा अखेरीस दायित्वाची वास्तविक किंमत	१६४४.१०	१७२८.८५
३. नियोजित संपत्तीचे वास्तविक मूल्य बदल दर्शविणारा तक्ता		
वर्षा सूरवातीस नियोजित संपत्तीचे वास्तविक मूल्य	१७८४.९८	१८४६.४०
संपत्तीतून अपेक्षित परतावा	१३२.१०	१३४.९७
योगदान	४१.४५	२७.२६
शोधन केलेला लाभ	२२७.९२	२२३.६४
नियोजित संपत्तीवर वास्तविक नफा/(तोटा)	निरंक	निरंक
नियोजित संपत्तीचे वर्षाअखेरीस वास्तविक मूल्य	१७३०.६२	१७८४.९८
४. नियोजित संपत्तीचे वर्षाअखेरीस वास्तविक मूल्य दर्शविणारा तक्ता		
वर्षा सूरवातीस नियोजित संपत्तीचे वास्तविक मूल्य	१७८४.९८	१८४६.४०
संपत्तीतून अपेक्षित परतावा	१३२.१०	१३४.९७
योगदान	४१.४५	२७.२६
शोधन केलेला लाभ	२२७.९२	२२३.६४
नियोजित संपत्तीचे वर्षाअखेरीस वास्तविक मूल्य	१७३०.६२	१७८४.९८
अनुदानाची स्थिती	८६.५२	५६.१३
नियोजित संपत्तीतून अपेक्षित परताव्यापेक्षा जास्त असलेला वास्तविक परतावा	निरंक	निरंक
वास्तविक परताव्याचे दर = अंदाजीत परताव्याचे दर जे की ३१ मार्च ला ARD होते		
५. वास्तविक नफा/ तोटा		
दायित्वावर वास्तविक (नफा)/तोटा	०.१०	५२.८७
नियोजित संपत्तीवर पूर्ण वर्षाचा वास्तविक (नफा)/तोटा	निरंक	निरंक
दायित्वावर वास्तविक (नफा)/तोटा	०.१०	५२.८७
नियोजित संपत्तीवर जानवलेला वास्तविक (नफा)/तोटा	०.१०	५२.८७
६. ताळेबंद आणि नफातोटा पत्रकामध्ये जाणवलेल्या किंमती		

वर्षाअखेरीस दायित्वाची चालू मूल्य	१६४४.१०	१७२८.८५
नियोजित संपत्तीचे वर्षाअखेरीस वास्तविक मूल्य	१७३०.६२	१७८४.९८
अनुदानाची स्थिती	८६.५२	५६.१३
ताळेबंदातील निव्वळ संपत्ती / देयता	८६.५२	५६.१३
७. नफा तोटा पत्रकामध्ये आढळणारे खर्च		
चालू सेवा खर्च	४.९६	६.८४
व्याज खर्च	१३८.३१	१४८.०४
संपत्तीतून अपेक्षित परतावा	१३२.१०	१३४.९७
वर्षाकरीता आढळलेला निव्वळ (नफा)/तोटा	०.१०	५२.८७
नफा तोटा पत्रकामध्ये आढळणारे खर्च	११.०७	३२.९६

४०. प्रती समभाग उत्पन्न:

विवरण	३१ मार्च २०१९	३१ मार्च २०१८
मुळ उत्पन्न प्रती समभाग खालीलप्रमाणे परिगणित केलेले आहे		
सामान्य समभागधारकांना देण्यायोग्य निव्वळ नफा (रुपये लक्षात)	२६१०.४३	२१०६.५४
आखडेवारीने थकीत सामान्य समभाग	४१८४४५	४१८४४५
प्रत्येक समभागावरील मुळ उत्पन्न (दर्शनी मूल्य १०० प्रती समभाग)	६२३.८४	५०३.४२

४१. प्रलंबीत करदेयता/संपत्ती

प्रलंबीत कर देयता व संपत्ती यांची स्थिती, सनदी लेखापाल संस्थेच्या विस्थगीत कर संपत्ती व देयते बाबत एएस-१२ नुसार विभागणी केली ती खालीलप्रमाणे:

(रुपये लक्षात)

विस्थगीत करदेयता	३१ मार्च २०१९ पर्यंत		३१ मार्च २०१८ पर्यंत	
	संपत्ती	देयता	संपत्ती	देयता
ताळेबंदानुसार सुरुवातीची शिल्लक	—	४५.४४	—	६४.८८
IND ए.एस. प्रमाणे परीभाषित नियोजित लाभ असलेल्या तोट्याची पुर्नमोजणी (३१ मार्च २०१९ ६६.५० लक्ष)	—	२३.२४	—	—
कंपनी अधिनियम २०१३ नुसार काढलेला घसारा १८६.१५ लक्ष व आयकर अधिनियमानुसार काढलेला घसारा १५८.३६ लक्ष व यातील फरक २७.७९ लक्ष	९.७१	—	११.०६	—
बोनस देय व इतर बाबी २७.३० लक्ष	९.५४	—	८.३८	—
एकूण	१९.२५	६८.६८	१९.४४	६४.८८
अखेरची निव्वळ देयता		४९.४३		४५.४४

४२. विभाजित (सेगमेंट) अहवाल:

महामंडळाचा प्रमुख व्यवसाय फक्त बियाण्यापुरता व भौगोलीक प्रदेशापुरता मर्यादीत असल्यामुळे IND ए.एस. १०८ नुसार वेगळे अहवाल दर्शविण्याची आवश्यकता नाही.

४३. संबंधीत व्यक्ती प्रगटन

अ) संबंध:

महत्वपूर्ण व्यवस्थापन व्यक्ती आणि नातेवाईक:

अ. क्र.	नावे	पदनाम
१.	श्री अनिल भंडारी, भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक
२.	श्री ओमप्रकाश देशमुख, भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक
३.	श्री विनय वर्मा	कंपनी सचिव
४.	श्री संजय एस धोत्रे	संचालक
५.	श्री व्ही. टी. देशमुख	संचालक
६.	श्री बी. व्ही. देशमुख	मुलगा
७.	श्री डी. व्ही. देशमुख	मुलगा
८.	श्रीमती एस.बी. देशमुख	सुन
९.	श्रीमती पि.डी. देशमुख	सुन
१०.	श्रीमती. अनिता बी. चोरे	महिला स्वतंत्र संचालक

ब) अहवाल वर्षात संबंधीतांशी केलेले सर्वसाधारण व्यवहार

अ. क्र.	नाव	रक्कम (रूपये लक्षात)	विवरण
१.	श्री अनिल भंडारी, भाप्रसे	३.४५	मानधन
२.	श्री ओमप्रकाश देशमुख, भाप्रसे	१४.९०	मानधन
३.	श्री विनय वर्मा, कंपनी सचिव	१०.२२	मानधन
४.	प्रवास भत्याची प्रतिपूर्ती	७.९७	प्रवास खर्च
५.	श्री संजय एस धोत्रे	०.०६	बैठक फी
६.	श्रीमती. अनिता बी. चोरे	०.०२	बैठक फी
७.	श्री व्ही. टी. देशमुख	०.०९	बैठक फी
		३.६२	बियाणे खरेदी
८.	श्री बी. व्ही. देशमुख	१.९१	बियाणे खरेदी
९.	श्री डी. व्ही. देशमुख	०.४६	बियाणे खरेदी
१०.	श्रीमती एस.बी. देशमुख	०.५१	बियाणे खरेदी
	श्रीमती पि.डी. देशमुख	०.६४	बियाणे खरेदी

४४. खरेदी विक्री साठा याबाबत विवरण:

	विवरण	२०१८-२०१९		२०१७-२०१८	
		मात्रा (क्विंटल)	रक्कम (रुपये लक्षात)	मात्रा (क्विंटल)	रक्कम (रुपये लक्षात)
अ)	पायाभुत बियाणे:				
	प्रारंभण स्कंध	८९१३	३३.००	१४९५	७३.००
	खरेदी	७२५५६	२९८२.६९	१०७९६७	३३४६.८५
	विक्री	६९११०	३९४९.२०	६९७२५	३९३७.५१
	संवरण स्कंध	५१३१	२५०.००	८९१३	३३.००
ब)	प्रमाणीत, कच्चे आणि सत्यप्रत बियाणे:				
	प्रारंभण स्कंध	१९२५४७	८१२०.००	२३१७२५	८८४८.००
	खरेदी	१०९४३३५	४४९९०.५५	९७३२०२	४३९७०.१४
	विक्री	९२७०४२	५२१२२.६३	८०४९५१	४४५३९.५६
	संवरण स्कंध	३२८४९०	१२८००.००	१९२५४७	८१२०.००

टिपणी:- संवरण स्कंधामधे ३८५७८ क्विंटल बियाणे हे लोप्रेड, नापास, नॉन सिड प्रक्रीया तुट व इतर तुट असलेले दर्शविण्यात आलेले नाही. (मागील वर्षी असे बियाणे २३८२५३ क्विंटल होते)

४५.मागील वर्षाच्या संबंधित आकडेवारीची तुलना करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या ठिकाणी पुन्हा एकत्रित/वर्गीकरण करण्यात आलेले आहे.

मेसर्स जे.एस. ओबेरॉय कंपनी करीता
करीता

संचालक मंडळाच्या वतीने व

सनदी लेखापाल

FRN NO. ११११०७

अमरजित सिंग संधू भागीदार

अनिल भंडारी, भाप्रसे

एकनाथ डवले, भाप्रसे

सभासद क्र.१०८६६५

व्यवस्थापकीय संचालक

अध्यक्ष

UDIN NO- 19108665AAAACS9802

DIN NO. 08304289

DIN No. 06656860

संजय ठकरार

विनय वर्मा

महाव्यवस्थापक (वित्त)

कंपनी सचिव

नागपुर २७.०९.२०१९

मुंबई २६.०९.२०१९

३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्या., अकोला यांच्या लेख्याबाबत कंपनी कायदा, २०१३ अनुच्छेद १४३(६)(ब)च्या अनुसार भारताचे नियंत्रण व महालेखाकार यांची लेख्याबाबत टिपणी

कंपनी कायदा, २०१३ मधील लेखांकनाच्या मान्य मानकानुसार ३१ मार्च, २०१९ रोजी संपणा—या आर्थिक वर्षाचे लेखे तयार करण्याची जबाबदारी महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळाच्या व्यवस्थापनाची आहे. कंपनी कायदा, २०१३ च्या अनुच्छेद १३९ (५) नुसार भारताचे नियंत्रक महालेखाकार यांनी वैधानिक लेखा परिक्षकांची नियुक्ती केली असून कंपनी कायदा, कलम १४३ (१०) अंतर्गत ह्या आर्थिक लेख्याबाबत इन्स्टिट्युट ऑफ चार्टर्ड अकाऊंटंट्स ऑफ इंडिया या संस्थेद्वारा नमुद केल्यानुसार ह्या आर्थिक लेख्याबाबत स्वतंत्ररित्या मत प्रदर्शित करण्यास पुर्णतः जबाबदार आहे. हे त्यांनी केल्याचे त्यांच्या दि. २७ सप्टेंबर २०१९ रोजीच्या लेखा अहवालामध्ये दर्शविले आहे.

आम्ही भारताचे नियंत्रक व महालेखाकार यांच्या वतीने महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्या., अकोला यांचे ३१ मार्च २०१९ रोजी संपणा—या आर्थिक वर्षाचे कंपनी कायदा, २०१३ च्या अनुच्छेद १४३ (६)(अ) नुसार पुरवणी अंकेक्षण केलेले आहे. सदर पुरवणी अंकेक्षण वैधानिक लेखा परिक्षकांच्या कोणत्याही नोंदीच्या तपासणी शिवाय स्वतंत्रपणे तसेच काही बाबतीत वैधानिक लेखा परिक्षकांच्या अहवालावर प्राथमिक चौकशी करुन आणि निवडक बाबतीत लेख्यांच्या रेकॉर्डची तपासणी करुन करण्यांत आलेली आहे.

आमच्या पूरक लेखापरीक्षणाच्या आधारावर, कायद्याच्या कलम १४३(६)(ब) आणि माझ्या दृष्टिने वैधानिक लेखा परीक्षकांच्या व्दारे केले गेलेले लेखापरीक्षण अहवाल बाबत कोणतेही आक्षेपाई बाबी निदर्शनास आल्या नाही.

ठिकाण : मुंबई
दिनांक : ११.११.२०१९

भारताचे नियंत्रक व महालेखाकार करिता
स्वाक्षरांकीत

(एस.के.जयपुरीयार)
प्रधान महालेखाकार (लेखापरिक्षा)—।।।

नामांकन अर्ज

(Nomination Form)

(एकल किंवा संयुक्त अर्ज करणा-यांनी वैयक्तिक भरावे)

प्रति, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ, मर्यादित महाबीज भवन, कृषि नगर, अकोला. ४४४ १०४	प्रेषक — भागधारकांचे नाव व पत्ता _____ _____ _____ नोंदणी क्रमांक — एकूण समभाग —
---	--

मी/आम्ही वरील नमुद केल्याप्रमाणे महामंडळाचे भागधारक आहे/आहेत. या अर्जाद्वारे खालील व्यक्तींचे नांव नामांकन करतो की, माझ्या/आमच्या मृत्यूनंतर वर नमुद केलेले समभाग तसेच देय असणारा लाभांश ह्या व्यक्तीला हस्तांतरीत करण्यात यावा.

८ नामांकित अज्ञान असल्यास नामांकिताचे नांव	जन्मतारीख					वय				
पालकाचे नाव व पत्ता										

८ नामांकिताचे नांव	जन्मतारीख					वय				
पत्ता										

टेलिफोन/भ्रमणध्वनी क्रमांक	
नामांकित स्वाक्षरी/ ८ पालक (नामांकित अज्ञान असल्यास)	

८ (नामांकित अज्ञान असल्यास भरावयाचा)

कृपया वर नमुद केलेल्याचे सविस्तर नोंद घ्यावी. धन्यवाद!

आपला विश्वासु

दि. / /

समभागधारकांचे नाव व पत्ता (समभागावर असल्याप्रमाणे)	(स्वाक्षरी नमुना स्वाक्षरीप्रमाणे)
एकमेव भागधारक	
पत्ता	
२ रा धारक	
३ रा धारक	
४ था धारक	

दोन साक्षीदारांचे नांव

अ.क्र.	नाव व पत्ता	स्वाक्षरी / दिनांकासह
१		
२		

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

बिजोत्पादक/भागधारक यांचेकडून बँक खातेक्रमांकाची माहिती भरून घ्यावयाचा

अर्ज

१. नाव : _____

२. भागधारक आहे का ? — होय/नाही.

३. फोलिओ क्रमांक :

४. पत्ता _____

गाव _____ तालुका _____ जिल्हा _____

५. पॅन नंबर :

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

६. आधार कार्ड नंबर :

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

७. मोबाईल क्रमांक : १

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

२

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

८. बँकेचे नांव — राष्ट्रीयकृत बँक — उदा. (SBI, BOM, BOI, CBI etc.) व इतर बँक

_____ शाखा _____

९. बँकेचा खाते क्रमांक

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

१०. बँकेच्या शाखेचा IFSC Code No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

मी संस्थेला माझा खाते क्रमांक माझ्या नावाने अदा होणारी रक्कम, ही नमुद केलेल्या खात्यात

RTGS/ECS/NEFT द्वारे जमा करण्यास माझी संमती आहे

दिनांक : / / २०

सही.....

बिजोत्पादक/भागधारकाची

वरील प्रमाणे महाबीज बिजोत्पादक/भागधारकाचे भरून दिलेली माहिती त्यांनी सादर केलेल्या बँकेच्या पासबुकाची पहिल्या पानाची सत्यप्रत/बँकस्टेटमेंटची सत्यप्रत/रदद केलेला चेकची प्रत आणि पॅन कार्ड नंबर व आधार कार्डची सत्यप्रत सादर केली आहे.

सहायक क्षेत्र अधिकारी यांची सही-----

नाव-----

जिल्हा कार्यालयाचे नांव: — महाबीज -----

फोलिओ क्रमांक पत्त्याचे स्टिकरवर दर्शविलेला आहे

नोंदणीकृत कार्यालय : " महाबीज भवन" , कृषि नगर, अकोला

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

नोंदणीकृत कार्यालय : महाबीज भवन, कृषी नगर, अकोला ४४४ १०४

प्रतिनिधी नेमावयाचा फॉर्म

४२ वी वार्षिक सर्वसाधारण सभा

मी/आम्ही (जर भागधारक संयुक्त भागधारक असतील तर)-----

राहणार-----तालुका-----जिल्हा-----महाराष्ट्र राज्य-----

बियाणे महामंडळ मर्यादितचा/चे भागधारक या व्दारे श्री/श्रीमती/कु.-----

-----रा.-----ता.-----जि.-----

यांची डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषी महाविद्यालय, कृषी नगर, अकोला ४४४ १०४ येथील डॉ.के.आर. ठाकरे सभागृहात शुक्रवार दिनांक २७ डिसेंबर २०१९ रोजी दुपारी १.०० वाजता भरणा-या ४२ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेसाठी माझे/आमचे प्रतिनिधी म्हणुन उपस्थित राहण्यास व माझा/आमच्या तर्फे आमसभेची संबंधीत कार्यवाही बाबत असणा-या ठरावा बाबत जर मतदान झाल्यास मतदान करण्यासाठी नियुक्त करतो.

प्रतिनिधीची स्वाक्षरी-----

भागधारक प्रमाणांकित

स्वाक्षरी

पत्ता-----

एक
रुपयाचा
रेव्हेंयु
स्टॅम्प

धारण केलेल्या भागांची संख्या() व फोलिओ नं.()

टिप : प्रतिनिधीत्वाचा फॉर्म एक रुपयाचा रेव्हेंयु स्टॅम्प लावून महामंडळाच्या नोंदणीकृत कार्यालय महाबीज भवन, कृषी नगर, अकोला - ४४४ १०४ येथे नियोजित वेळेपुर्वी ४८ तास अगोदर दाखल करणे आवश्यक.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ

उपस्थिती पत्रक

मी-----रा.-----ता.-----

जि.-----महामंडळाचा भागधारक/भागधारकाने नेमलेला प्रतिनिधी असुन म.रा.बि.मं.

मर्यादितच्या शुक्रवार दिनांक २७ डिसेंबर २०१९ दुपारी १.०० वाजता डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषी महाविद्यालय, कृषी नगर, अकोला येथील डॉ.के.आर.ठाकरे सभागृह येथे होणा-या ४२ व्या सर्वसाधारण सभेसाठी माझी उपस्थिती नोंदवितो.

टिप - सभेसाठी उपस्थित राहणारे भागधारक अथवा भागधारकांनी नियुक्त केलेले प्रतिनिधी यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी उपस्थिती पत्रिका भरुन सभेच्या प्रवेश व्दारावर सादर करावी.